T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

İLKOKUL BİRİNCİ SINIFTA OKUYAN ÇOCUKLARIN VE ANNELERİNİN DEĞER ALGILARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUGAY TOSUN

131104105

Danışman Öğretim Üyesi: Prof. Dr. GÜLDEN UYANIK BALAT

İstanbul, Aralık 2015

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

İLKOKUL BİRİNCİ SINIFTA OKUYAN ÇOCUKLARIN VE ANNELERİNİN DEĞER ALGILARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUGAY TOSUN

131104105

Danışman Öğretim Üyesi: Prof. Dr. GÜLDEN UYANIK BALAT

İstanbul, Aralık 2015

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

08.01.2016 tarihinde tezinin savunmasını yapan Tugay TOSUN'a ait "İlkokul Birinci Sınıfta Okuyan Çocukların ve Annelerinin Değer Algılarının Karşılaştırmalı İncelenmesi" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji (Gelişim Psikolojisi) Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğuyla** Kabul Edilmiştir.

.....

Prof.Dr. Nermin ÇELEN
(Başkan-)

.....

Prof. Dr. Gülden UYANIK BALAT
(Üye)- Danışman

.....

Yrd. Doç. Dr. Figen KARADAYI
(Üye)

ÖNSÖZ

Bu araştırmamda ilkokul birinci sınıfa devam eden çocukların ve annelerinin değer algılarının karşılaştırmalı incelenmesini yaptım. Amacımı gerçekleştirmiş olmanın heyecanı ve gururu içerisinde bulunmaktayım.

Her daim fikirlerimi dinlemek için zamanını bana ayırdığından ve eğitim hayatımda sağlamış olduğu katkılarından dolayı değerli Prof. Dr. Nermin Çelen'e teşekkür ederim.

Araştırmam boyunca bilgilerinden faydalanmış olduğum değerli Yrd. Doç. İdil Işık'a teşekkür ederim.

Araştırmada benimle akademik bilgilerini paylaşmış olan ve bana her daim yön göstemek adına zaman ayırmış olan değerli Prof. Dr. Gülden Uyanık Balat'a sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmam süresince fikir paylaşımı içerisinde kalarak desteğini almamı sağlayan değerli Prof. Dr. İhsan Yılmaz'a teşekkür ederim.

Her zaman manevî ve maddî olarak desteğini bana vermiş olan aileme teşekkür ederim. Akademik hayattaki sürecimde beni her an cesaretlendiren, gerek evimizde tezimi bitirebilmem için gerekli ortamı sağlayarak, gerek materyallerimi çoğaltılmasını ve kullanılabilir hale gelmesini sağlayarak, gerek gösterdiği sonsuz sevgi ve sabırla varlığını yanımda hissettiren babam Atilla Tosun'a teşekkür ederim.

12,2015 Tugay Tosun

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....i

İÇİNDEKİLER.....ii

TABLOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....iv

ÖZET.....vii

ABSTRACT.....viii

KISALTMALAR VE ŞEKİLLER.....ix

BÖLÜM I: GİRİŞ 1

1.1.Değerler.....1

1.2.Amaç ve Önemi.....11

1.3.Varsayımlar.....13

1.4.Sınırlılıklar.....14

BÖLÜM II: YÖNTEM.....15

2.1.Araştırmanın Modeli.....15

2.2.Çalışma Gurubu.....15

2.3. İşlem.....18

2.4. Veri Toplama Araçları.....19

2.5. Verilerin Toplanması ve Çözülmesi.....25

BÖLÜM III: BULGULAR VE YORUM.....26

3.1. Portre Değer Anketi'ne (PDA) Göre Annelerin Değer Algılarına Ait Bulgular.....27

3.2. Bağımsız Değişkenlere Göre Annelerin Değer Algılarına Ait Bulgular.....28

3.2.1. Annelerin Eğitim Durumu Değişkenine Kendi Değer Algılarına Ait Bulgular.....28

3.2.2. Annelerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Kendi Değer Algılarına Ait Bulgular.....35

3.2.3. Annelerin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Kendi Değer Algılarına Ait Bulgular.....40

3.3. Değer Aktarım Anketi'ne (DAA) Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler'e Ait Bulgular.....47

3.4. Bağımsız Değişkenlere Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler'e Ait Bulgular.....48

3.4.1. Annelerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler'e Ait Bulgular.....48

3.4.2.Annelerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler'e Ait Bulgular.....57

3.4.3. Annelerin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler'e Ait Bulgular.....63

3.5. Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'ne (ÇRTDÖ) Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular.....71

3.6. Bağımsız Değişkenlere Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular.....72

3.6.1. Cinsiyet Değişenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular.....72

3.6.2.Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular.....78

3.6.3. Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular.....85

3.6.4. Annenin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular.....91

3.7. Annelerin Değer Algıları ile Çocuklarının Değer Algıları Arasındaki İlişki Durumuna Ait Bulgular.....98

3.8. Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerler ile Çocuklarının Değer Algıları Arasındaki İlişki Durumuna Ait Bulgular.....103

3.9.Annelerin Değer Algıları ile Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerlerin Arasındaki İlişki Durumuna Ait Bulgular.....106

BÖLÜM IV: TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....109

KAYNAKÇA.....117

EKLER.....121

ÖZGEÇMİŞ.....132

TABLOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1.1. Rokeach'e Göre Değer Sınıflaması.....3

Şekil 1.1. Schwartz'ın Değer Türleri ve Boyutları.....4

Tablo 1.2. Schwartz'ın 10 Değerinin Tanımları ve Alt Değerler.....5

Tablo 2.1. İlkokullar ve Çalışmadaki Çocuk Sayıları.....16

Tablo 2.2. Annelere Ait Yaş, Sosyoekonomik Durum, Eğitim Durumu ve Çalışma Durumu Değişkenleri ile İlgili Bilgiler.....17

Tablo 2.3. Çocukların Cinsiyet, Yaş ve Sosyoekonomik Durumuna İlişkin Bilgiler.....18

Tablo 2.4. Değer Aktarım Anketi'nin (DAA) Alt Boyutlarını İçeren Maddeler.....21

Tablo 2.5. Çocukların İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği Örnek Resimleri.....23

Tablo 3.1. Annelerin Değer Algıları'nın Ortalama ve Standart Sapmaları......27

Tablo 3.2.1.1. Anne Değerlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları......28

Tablo 3.2.1.2. Anne değerlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek-Yönlü Varyans Analizindeki F-Testi ve Tutaralılık Değerleri......32

Tablo 3.2.2.1. Anne Değerlerinin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....35

Tablo 3.2.2.2 Anne Değerlerinin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Levene Testi ve t-testi için İstatistiksel Tutarlılıkları......38

Tablo 3.2.3.1. Anne Değerlerinin Ailenin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....41

Tablo 3.2.3.2. Anne Değerlerinin Ailenin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Tek-Yönlü Varyans Analizindeki F-testi ve Tutaralılık Değerleri......45

Tablo 3.3. Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerlerin Ortalama ve Standart Sapmaları.....48

Tablo 3.4.1.1. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Annenin Eğitim Durum Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları......49

Tablo 3.4.1.2. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Annenin Eğitim Durum Değişkenine Göre Tek-Yönlü Varyans Analizindeki F-testi ve Tutaralılık Değerleri......54

Tablo 3.4.2.1. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları......57

Tablo 3.4.2.2. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Levene testi ve t-testi için İstatistiksel Tutarlılıkları.....61

Tablo 3.4.3.1. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Ailenin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....64

Tablo 3.4.3.2. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Ailenin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Tek-Yönlü Varyans Analizindeki F-testi ve Tutaralılık Değerleri......68

Tablo 3.5. Çocukların Değer Algılarının Ortalama ve Standart Sapmaları......72

Tablo 3.6.1.1. Çocukların Değerlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları......73

Tablo 3.6.1.2. Çocukların Değerlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Levene Testi ve t-testi için İstatistiksel Tutarlılıkları.....76

Tablo 3.6.2.1. Çocukların Değerlerinin Annelerin Eğitimi Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları......79

Tablo 3.6.2.2. Çocukların Değerlerinin Annelerin Eğitimi Değişkenine Göre Tek-Yönlü Varyans Analizindeki F-testi ve Tutaralılıkları......83

Tablo 3.6.3.1.: Çocukların Değerlerinin Annelerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....86

Tablo 3.6.3.2. Çocukların Değerlerinin Annelerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Levene Testi ve t-testi için İstatistiksel Tutarlılıkları......89

Tablo 3.6.4.1. Çocukların Değerlerinin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları......91

Tablo 3.6.4.2. Çocukların Değerlerinin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Tek-Yönlü Varyans Analizindeki F-testi ve Tutaralılık Değerleri......95

Tablo 3.7. Annelerin ile Çocukların Değer Algılarının Karşılaştırılması.....98

Tablo 3.8. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler ile Çocukların Değer Algılarının Karşılaştırılması.....103

Tablo 3.9. Annelerin Değer Algıları İle Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Karşılaştırılması.....106

ÖZET

Yazar : Tugay TOSUN

Üniversite : T.C. Maltepe Üniversitesi

Anabilim Dalı : Psikoloji Ana Bilim Dalı

Tezin Niteliği : Yüksel Lisans Tezi

Sayfa Sayısı : VIII + 132

Tez : İlkokul Birinci Sınıfa Devam Eden Çocukların ve Annelerinin Değer Algılarının Karşılaştırmalı İncelenmesi

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Gülden Uyanık BALAT

İLKOKUL BİRİNCİ SINIFA DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN VE ANNELERİNİN DEĞER ALGILARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı ilkokul birinci sınıfa devam eden çocukların değer algılarıyla annelerinin değer algıları ve çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasındaki ilişkiyi karşılaştırmalı olarak incelemek olmuştur. Araştırma gurubunu İstanbul'un Pendik ilçesinde 6 farklı ilköğretim okulunun birinci sınıflarında eğitim almakta olan 312 çocuk ve anneleri oluşturmuştur. Buna göre, araştırmadaki annelerin değerler algılarını saptamak için Schwartz ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen Portre Değerler Anketi (PDA), çocuklarına aktarmak istedikleri değerleri saptamak için Değer Aktarım Anketi (DAA) uygulanmıştır. Ayrıca araştırmadaki çocukların değer algılarını saptamak için Döring (2008) tarafından geliştirilen Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) uygulanmıştır.

Annelere uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ), Portre Değer Anketi'nden (PDA) ve Değer Aktarım Anketi'nden (DAA) elde edilen veriler 30'un üzerinde ve ilişkisiz olduğu için normal dağılıma uyan ilişkisiz verilere uygulanan analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Anneler kendi değer algılarında en fazla Evrensellik değerini önemsemiştir. Anneler kendi değer algılarında en az Güç değerini önemsemiştir. Anneler çocuklarına değer aktarma konusunda en fazla İyilikseverlik ve Evrensellik değeri üzerinde durmuşlardır. Çocuklar da değer algıları bakımından ilk sırada Güç ve Geleksellik değerini belirmişlerdir.

Sonuç olarak, annelerin ve çocukların değer algıları arasındaki ilişki incelendiğinde; ilköğretim birinci sınıfta öğrenime devam eden çocukların kendi değer algılarının, annelerinin değer algıları yerine annelerinin aktarmak istedikleri değerler ile oluştuğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, değer algısı, değer aktarımı, ilköğretim

ABSTRACT

Author : Tugay TOSUN

University : T.R. Maltepe University

Department : Psychology Department

Degree Awarded : Masters Degree

Page Number : VIII + 132

Thesis : The Comparative Analysis of Value Perception of Mothers And Their First Grade Primary School Children

Supervisor : Prof. Dr. Gülden Uyanık BALAT

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF VALUE PERCEPTION OF MOTHERS AND THEIR FIRST GRADE PRIMARY SCHOOL CHILDREN

The purpose of this study is to analyse comparatively mothers' value perceptions with that of their cildrens' value perceptions and also the values they intended to give their children who attend first grade of primary schools in Pendik Istanbul. Accordingly, "Portrait Values Questionnaire (PVQ)", which was developed by Schwartz et al (2001), was used to determine the value perceptions of mothers and "Value Transfer Survey" which was developed by Demirutku (2007) was used to further determine the values that they want to transfer to their children. Also "Picture Based Value Survey for Children (PVBS-C)", which was developed by Döring (2008), was used to determine the value perceptions of children.

Among the relational scanning models for the current research Chi Square statistical method was used to determine the relationship between outcomes of the Portrait Values Questionnaire (PVQ), Value Transfer Survey (VTS) and Picture Based Value Survey for Children (PVBS-C).

Outcomes of the statistical analysis shows that in research group according to Portrait Values Questionnaire (PVQ) mothers considered Universality value the most. According to Value Transfer Survey the mothers in research group wanted to transfer to their children the value of Benevolence and Universality the most. At the same time the children in research group considered the value of Power and Tradition the most.

As a result, when in this study the relationship between mothers and their children's value perceptions were analysed, it was determined that value perceptions of children were being formed, according to the values of which mothers prefer to transfer but not according to their maternal value perceptions.

Key words: Values, value transfer, primary school education

KISALTMALAR

Akt.:	Aktaran
ÇRTDÖ:	Çocuklar İçin ResimTabanlı Değer Ölçeği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
PDA:	Portre Değerler Anketi
SDA:	Schwartz Değerler Anketi

SİMGELER LİSTESİ

$\bar{X}$:	Ortalama

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Değerler

Birçok bilimci değerleri insan davranışlarını anlama ve açıklamada temel bir öneme sahip olarak görmektedir. Değerler, bireyin düşünce, tutum, davranış ve yapıtlarında birer ölçüt olarak ortaya çıkar ve toplumsal bütünselliğin bir öğesini oluşturur. Bireyler, içinde yaşadıkları grubun, toplumun ve kültürün değerlerini genellikle benimseyerek, bunları muhakemede ve seçimlerinde birer ölçüt olarak kullanırlar. Böylece daha doğru, daha iyi, daha güzel, daha önemli, daha uygun ve daha adil gibi genel yargılara varma olanağını bulurlar (Boratav, 2009; Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000).

Bireyler temel değerlerini aile vasıtasıyla öğrenirler. Çocukların mutlu ve sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri için, çocuklara kazandırılacak değerler bağlamında aile eğitiminin yeri inkâr edilemez. Aile, çocuğun beslenme, korunma ve diğer fiziksel gereksinimler ile sevgi ve güven gibi ihtiyaçların karşılandığı bir mekanizmadır. Aile, çocuk yetiştirme biçimleriyle ve tutumlarıyla çocuğun kişiliğinin oluşmasını büyük ölçüde etkilerken, aynı zamanda toplumun değerlerini çocuğa aktararak sosyalleşme sürecine de katkıda bulunur (Yavuzer, 1990).

Değerler, her insanın yaşadığı çevre ve deneyimleriyle yakından ilgilidir. Anne- baba ve eğitimciler çocuklarına değer eğitimi ismi altında olmasa da temel değerlere yönelik eğitim vermektedirler. Ancak sistemli bir program içinde verilmediği için çocukta hangi temel değerlerin nasıl geliştiğini kestirmek zordur (Balat & Dağal, 2006).

Değerlerin ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için özelliklerinin bilinmesi gerekir. Değerlerin özellikleri Shawartz ve Bilsky, 1987)'e göre şu şekildedir;

- *Değerler inançlardır.* Ancak tümüyle nesnel, duygulardan arındı-rılmış fikir niteliği taşımazlar. Etkinlik kazandıklarında duygularla iç içe geçerler.
- *Değerler, bireyin amaçlarıyla (eşitlik gibi) ve bu amaçlara ulaş-mada etkili olan davranış biçimleriyle (hak bilirlik, yardımseverlik) ilişkilidirler.*

- Değerler, özgül eylem ve durumların üzerindedirler. Örneğin, ita-atkârlık değeri, evde, işte, okulda ve tanımadığımız kişilerle olan ilişkile-rimizin tümünde geçerlidir.
- Değerler, davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görürler.
- Değerler taşıdıkları öneme göre kendi aralarında sıralanırlar. Bu sıralama değer önceliklerini belirleyen bir sistem oluşturur. Kültürler ve bireyler sergiledikleri değer öncelikleri sistemleriyle betimlenebilirler.
- Değerler değişime açık yapılardır. Zaman içinde etkileşim ve or-taya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak için değer önceliklerinde değişiklikler olabilir (Akt; Kağıtçıbaşı ve Kuşdil, 2000: 60).

Kişisel değerler hayatımızdaki hâkim güçlerimizi oluşturmuştur. Bireyin bütün uğraşı kişisel değerlerini gerçekleştirmeye yönelik olmuştur. Bununla beraber bireyin odak noktası diğer bireylerin değerleri olmuştur. Bilimsel araştırmalarda değerler kavramı önemli yere sahip olmuştur. Değerleri anlamak, bireylerde ve toplumlarda değerlerin nasıl geliştiğini incelemek birçok bilimsel araştırmacının odağı olmuştur (örn. Hofstede, 2001; Inglehart ve Baker, 2000; Rokeach, 1973; Schwartz, 2006; Triandis, 1985). Değerlerin önemi; sosyal ilişkiler ve grup üyelikleri, ahlaki davranış, siyasi kararlar, dindarlık, tüketici alışkanlıkları, çevre bilinci, mesleki seçimler, çocuk yetiştirme hedefleri ve ebeveynlik gibi hayatın çeşitli alanlarında doğrulanmıştır (örn. Bardi ve Schwartz, 2001; Grusec ve Kuczynski, 1997).

Aşağıdaki tablo ile Rokeach'e Göre Değer Sınıflaması verilmiştir.

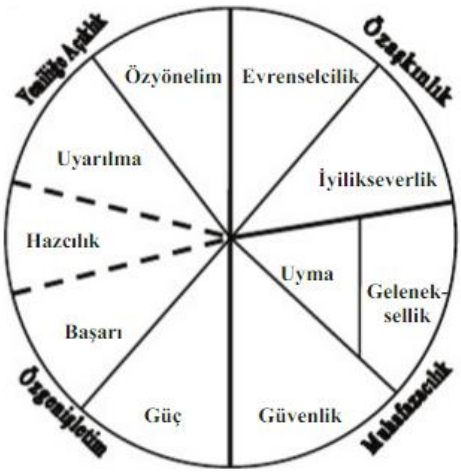
Tablo 1.1.: Rokeach Değer Sınıflaması

Rokeach Değer Sınıflaması	
Amaç Değerler	**Araç Değerler**
Aile güvenliği	Bağımsız olma
Barış içinde bir dünya	Bağışlayıcılık
Başarılı olma	Cesaret
Bilgelik	Dürüstlük
Dini olgunluk	Entellektüellik
Eşitlik	Geniş görüşlülük
Gerçek dostluk	Hırslılık
Güzellik (Estetik)	İtaatkârlık
Heyecan verici bir yaşam	Kendini kontrol etme
İç huzur	Kibarlık
Kendine saygı	Kendine hâkim olma
Mutluluk	Mantıklılık
Gerçek dostluk	Neşelilik
Özgürlük	Sevecenlik
Rahat bir yaşam	Sorumluluk sahibi olma
Sosyal kabul	Temizlik
Ulusal güvenlik	Yardımseverlik
Zevk	Yaratıcılık

(Kaynak: Rokeach, 1993).

İnsan değerleri üzerinde en etkili kuramlardan birini Schwartz 1992'de geliştirmiştir. Schwartz değerleri istek uyandıran, durumlara göre önemi değişebilen amaçlar olarak açıklamıştır. Schwartz tüm insan değerlerini 10 genel değer türleri olarak değerlendirmiştir.

Schwartz (1994), değerlerin bireylerin biyolojik veya sosyal etkileşim gereksinimlerini düzenlemede yön gösterici olduğunu düşünmüştür. Schwartz (1994), değerlerin davranışlara yoğunluk ve rota kazandırarak bireyleri motive ettiğini belirtmiştir. Schwartz (1994), değerlerin hem bireyin yaşamını yönlendirmekte, hem de bireylerin toplum genelinde kabul gören normları edinmelerinde rol oynadığının altını çizmiştir. Tam da bu düşünceyle Schwartz 56 değer belirlemiştir. Bu değerler daha sonra 10 farklı değer tipi olarak sınıflandırılmıştır (Döring, 2010).

Şekil 1: Schwartz Değerleri

(Kaynak: Schwartz, 1992).

Yukarıdaki şekil ile Schwartz'ın Değer Kuramı'ndaki değer tipleri verilmiştir.

Schwartz değer tiplerini yatay ve dikey şekilde iki temel boyut üzerinde sınıflandırmıştır. Yatay boyutu Yeniliğe Açıklık (Openess to Change)/ Muhafazacı Yaklaşım (Conservation) olarak isimlendirilmiştir. "Güvenlik", "Uyma" ve "Geleneksellik" değer tipleri Muhafazacı yaklaşım tarafında, "Öz-yönelim" ve "Uyarılım" ise Yeniliğe Açıklık tarafında verilmiştir. Muhafazacı alandaki değerler bireyin çevresindeki yakın olduğu kişiler, müesseseler ve geleneklerle olan ilişkileriyle ilgili olmuştur. Yeniliğe Açıklık alanındaki

değerler ise bireylerin duygusal ve düşünsel yapılarıyla ilgili ilişkilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlayan değerlerden meydana gelmiştir. Dikey boyut Özaşkınlık (Self Trancendence)/ Özgenişletim (Self Enhancement) boyutu olarak isimlendirilmiştir. Bu boyuttaki Özaşkınlık alanı "Evrensellik" ve "İyilikseverlik" değer tiplerini içermiştir . Bu aynı zamanda bireyin, kendisine yakın ya da uzak tüm insanların ve doğanın yararı için, bencil amaçlarından vazgeçmesine yönelik değerleri içermiştir. Diğer yandan Özgenişletim alanında "Güç" ve "Başarı" değerlerine yer verilmiştir. Özgenişletim bireyin; başkalarının zararına bile olsa, kendi çıkarları doğrultusunda davranmasına olanak sağlayan değerleri içermiştir. 10 değer tipinden sadece "Hazcılık" değeri hem Özgenişletim hem de Yeniliğe Açıklık boyutları ile ilgili olmuştur. (Schwartz, 1994; Schwartz, 2006).

Aşağıdaki tablo ile araştırmada üzerinde çalışılan Schwartz'ın 10 değerinin tanımları ve bu değerlere karşılık gelen alt değerler verilmiştir.

Tablo 1.2. Schwartz Değer Sınıflamaları

Schwartz'ın Değer Sınıflaması		
Değer Tipi	**Değer Tanımları**	**Alt Değerleri**
Güç	Sosyal statü ve saygınlık, insanlar ve kaynaklar üzerinde kontrol ya da üstünlük	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, refah içinde yaşamak
Başarı	Sosyal standartlara göre yeteneğini gösterme	Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak
Yaşamdan Haz Alma	Kişinin kendisi için keyif duyması ve duyguları okşayıcı memnunluk	Keyif, zevk, yaşamdan zevk alma
Uyarılım	Yaşamda heyecan, yenilik ve meydan okuma	Cesur olmak, dinamik ve heyecanlı bir yaşama sahip olmak
Öz Yönelim	Bağımsız düşünce, davranış seçme, yaratma ve keşfetme	Yaratıcı olmak, özgür olmak, bağımsız olmak, meraklı olmak, amaçlarını seçme

Evrensellik	Tüm insanlar ve doğanın refahı için anlayış, takdir, hoşgörü ve onları koruma	Açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adaleti gözetmek, eşitlikten yana olmak, dünyada barış istemek, doğa ve sanat güzellikleriyle dolu bir dünyaya sahip olmak, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak
İyilikseverlik	Yakın ilişkilerde bulunulan insanların refahını korumak	Yardımsever olmak, dürüst olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak
Geleneksellik	Geleneksel kültür veya bir dine inanmayı sağlayan düşüncelere, adetlere saygı gösterme ve kabul etme	Mütevazı olmak, yaşamın getirdiklerini kabullenmek, içten ve samimi bir şekilde dine ve inançlara bağlı olmak
Uyma	Diğer insanların keyfini kaçıran veya onlara zarar veren ve sosyal beklentileri veya normları ihlal etmeye neden olan davranışları, eğilimleri, itici güçleri sınırlama	Nazik olmak, kurallara uymak, kendini disiplin altına almak, aileye ve yaşlılara saygı göstermek
Güvenlik	Kendisinin, ilişkilerinin ve toplumun güvenliği	Aile güvenliğine sahip olmak, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, iyiliğe karşılık vermek

(Kaynak:Döring, 2010; Schwartz, 1994, 2006).

Her bir tür kendi içinde bir merkezi görev görmüştür. Schwartz 10 değer türleri arasında karşılıklı uyumlulukları ve uyumsuzlukları açısından dinamik bir ilişki olduğunu varsaymıştır. Örneğin; güç değerinin yardımseverlik değeri ile çakışabildiği görülmüştür. İnsanların üzerinde kurulan baskınlık ve kontrolün büyük olasılıkla diğerlerinin iyiliği için verilen çabayla çelişeceği görülmüştür. Bu uyumluluk ve uyumsuzluk hipotezlerine bağlı olarak Schwartz dairesel bir düzenleme önermiştir. Güdüsel amaçları bakımından birbirine uyumlu olan değer türleri birbirine yakın alanlarda yan yana verilmiştir. Fakat birbirine uyumsuz olan değer türleri zıt alanlarda verilmiştir. 10 değer türünün aynı zamanda çift kutuplu dikey boyutlarda da düzenlenebildiği görülmüştür. İlk boyutta değişime açıklık değerinin (bağımsız düşünce ve eylemi ve yeni yönlere gelişimi desteklemeyi vurgulayan değer) korunma değerine (kendini kısıtlama, savunma ve korumayı vurgulayan değer) karşı olduğu görülmüştür. İkinci boyutta ise kendi kendini iyileştirme değerinin (kişinin kendi başarı ve egemenliğinin peşinde olmasını vurgulayan değer) kendini aşma değerine (başkalarının refahı için ve doğa için ilgiliği vurgulayan değer) karşı olduğu görülmüştür. Bu dört kutbun- değişime açıklık, korunma, kendi kendini iyileştirme ve kendini aşma değeri- aynı zamanda yüksek dereceli değer türleri olarak da ifade ettiği görülmüştür (Schwartz, 1994).

Bu yapı yetişkinler üzerinde yapılmış olan birçok çalışmada ele alınmıştır. Bu çalışmalarda değerlerin arasındaki bağıntılar geometrik olarak iki boyutlu Öklid boşluğu çerçevesinde çizilmiştir (MDS; Borg ve Groenen, 2005). Daha sonra Schwartz'ın önermelerini incelemek için bir "konfigürasyonel doğrulama" yaklaşımı uygulanmıştır(Davison, 1983). 60'dan daha fazla ülkeden 200 yetişkinden daha fazla örneklem üzerinde elde edilmiş bulgular 10 farklı değer türleri ayrımını destekler nitelikte karşımıza çıkmıştır. Bu bulgular aynı zamanda değerlerin arasındaki dairesel yapıyı da destekler nitelikte olmuştur (Schwartz, 1992, 1994, 2006; Schwartz ve Sagiv, 1995).

Bu destekleyici veriler iyice anlaşılmış olan iki değerlendirme aracının biri kullanılarak toplanmıştır:

- Schwartz Değerler Anketi (SDA; Schwartz, 1994)
- Portre Değer Anketi (PDA; Schwartz et al., 2001)

Schwartz Değerler Anketi (SDA), değerleri soyut değerler (örneğin "aidiyet duygusu") ile ilgili deyimler olarak sunmuştur. Schwartz Değerler Anketi (SDA) değerleri kısa bir açıklayıcı ifade (örn. başkalarının umurunda olduğunu hissetmek) ile sunulmuştur. Katılımcılar 9 puan ölçeği üzerinden derecelendirme yapmışlardır. Böylece Schwartz Değerler Anketi'nin (SDA) soyut düşünceye verdiği önem yüksek düzeyde bulunmuştur. Schwartz Değerler Anketi (SDA), değer kavramlarını belirli özel konular dışında tutmuştur. Ayrıca Batı'daki insan nüfuslarının dışındaki nüfusların değerlerini değerlendirmek için Schwartz ve ark. (2001) Portre Değer Anketi'ni (PDA) geliştirmişlerdir. Burada insanların tasvirleri sunulmuştur. Bu tasvirlere göre kişilerin isteklerinin ve hedeflerinin örtülü bir şekilde bir değere işaret etmesi beklenmiştir (örn. "Onun için güvenli ortamlarda yaşamak önem taşımaktadır. O kendi güvenliğini tehlikeye atacak şeylerden uzak durmaktadır."). Katılımcılardan kendilerini her bir tasvir için 6 puan üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir ("6" puanı kişiye en çok benzer iken "1" puanı hiç benzer olmadığını göstermektedir.). Gerçekten de Portre Değer Anketi (PDA) Schwartz Değerler Anketi'ne (SDA) göre bilişsel olarak daha az karışık bulunmuştur. Portre Değer Anketi (PDA), yetişkin örneklemlerin değerleri üzerinde daha uygun bulunmuştur (Europian Social Survey, 2009).

Son zamanlarda araştırmacılar dikkatlerini son çocukluk ve ergenlik dönemindeki çocukların değerlerine çevirmiştir (örn. Bilsky, Niemann, Schmitz, ve Rose, 2005; Bubeck ve Bilsky, 2004; Döring, basılmakta; Knafo ve Schwartz, 2003, 2004). Bu araştırmacılar; küçük yaşlardan itibaren değer kalıpları, değer anlamlarının ortaya çıkışı, değerlerin kimlik oluşumuna etkisi ve ebeveyn çocuk arası değer uyumu konularını ele almıştır. Kültürlerarası çalışmalarda Bilsky ve ark.(2005) 10 ile 12 yaştan daha büyük olmayan, Alman, Portekiz ve Şilili çocuklar üzerinde Portre Değer Anketi (PDA) kullanarak çalışmıştır. Bu yaşlardaki çocuklar Portre Değer Anketi'ni (PDA) çok karışık bulmuşlardır. Çocuklar, sürekli bilinmeyen kelimelerin açıklamalarını sormuşlardır ve tasvirleri çok soyut bulmuşlardır. Bu zorluklar ile birlikte belirli bir yaş eşiğine ulaşıldığının belirtisi somutlaşmaya başlamıştır. Ölçeğin tamamlanma süreci içerisinde tüm çocuklardan veri toplayabilmek adına sadeleştirme çalıştırması yapılmaya başlanmıştır (örn. çocuklara tasvirlerin yüksek sesli bir şekilde okunması, bilinmeyen kelimelerin açıklanması). Şaşırtıcı bir şekilde, bu verilerin analizi ile çok farklılaşmış değer kalıpları meydana gelmiştir: Üst seviye değer türlerinin arasında çok büyük bir açıklık ve bu açıklığın içinde bazı ilave bölmelerin olduğu görülmüştür. Bu bulgular, bu değer yapılarının nasıl geliştiğini ve ne zaman geliştiğini gündeme getirmiştir. Fakat Portre Değer Anketi (PDA) ilkokul dönemi çocukları için onların okuma becerileri,

kelime bilgisi seviyeleri, soyut düşünme yeteneklerini ölçmek bağlamında çok rağbet görmeye başlamıştır. Bu çerçevede Döring ve ark. (2012) çocukların hayat tecrübeleriyle uyumlu yeni özbildirim ölçekleri geliştirmiştir.

Bilişsel gelişimsel açıdan; "somut işlemler dönemi" (Fischer, 1980; Piaget, 1960) veya "orta çocukluk dönemi" (Harter, 1999) olarak anılan 6 – 11 yaş aralığında çocuklar dünyanın somut, gözlemlenebilir elementlerine odaklanmaktadır. Çocuklar bu dönemde kendilerini ve diğer bireyleri betimlerken onları kategoriler halinde düzenlemeye başlamaktadır (Harter, 1999). Çocuk bu dönemde sezgisel bir ahlak kuramcısı gibi davranmaktadır (Thompson, Meyer, ve McGinley, 2006). Çocuk kişilik özelliklerini inceleyen gelişmekte olan bir bilimci gibi olmaya başlamaktadır (Eder, 1989). Çocuklar sabit arzu hedefleri üzerine temel bir anlayış geliştirmektedir (Harter, 1999). Bu temel anlayış Schwartz'a göre (1992) değerlerin temel anlayışı olarak görülmektedir.

En son araştırmalar; çocukların değerleri sezgisel olarak anlayabildikleri ve buna ilişkin öz bildirim sağlayabildikleri yönündedir (La Greca, 1990; Eid ve Diener, 2006). Çocukların hayatlarında değerler genellikle resimlerle tasvir edilmiştir. Resimler; çocuk filmlerinde, çocuk oyunlarında ve ahlak ve değerler ile ilgili olan çocuk kitaplarında önemli bir rol oynamıştır (örn., Labb´e ve Puech, 2005). Resimlerin aynı zamanda çocukları değerlendirme sürecinde önemli bir işleve hizmet edebildiği görülmüştür. Resimler çocukların ilgi ve dikkatini çekmeyi ve korumayı sağlamıştır. Resimler sayesinde malzeme daha netleşmiş ve somutlaşmıştır (Harter ve Pike, 1984; La Greca, 1990; Schmalt, 2005). Bu sebepten dolayı, Döring ve ark. (2012) Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) isimli yeni bir resim tabanlı değer ölçeği geliştirmiştir.

Döring ve ark. Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'ni (ÇRTDÖ) adım adım bir düzende geliştirmiştir. Bu adımlar fotoğrafların geliştirilmesi, geliştirilen fotoğraflar arasından seçim yapılması, içerik geçerliliğinin sınanması, yanıt formunun ve yönergelerin geliştirilmesini kapsamıştır.

İlk önce, Döring ve ark. 30 adet bir resim dizisi oluşturmuştur (her bir değer başına 3 resim düşecek şekilde). Bu amaç doğrultusunda çocukların günlük hayatlarından birçok malzeme toplanmıştır (örn., çocuk kitapları, çocukların çizmiş olduğu resimler, çocuk filmleri ve yönergeye dönük kaynaklar). Bu resimlerin her birinin içinde bir lider karakter bir değerle ilgili eylemi gerçekleştirmiştir. Sistematik olarak bu resimlerin içeriği, Schwartz'ın 10 değer türleri göz önüne alınarak meydana getirilirken; Döring ve ark. (2012) her bir değer türünün farklı kavramsal bileşenlerini kapsamaya gayret göstermiştir. Figür 2'de her bir değer türü için bir resim sunulmuştur.

İkinci olarak, ilk 30 resim arasından Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'ne (ÇRTDÖ) dâhil edilmek üzere 20 tanesi seçilmiştir. Bu seçim, her bir değer türüne 2 resim denk gelecek şekilde gerçekleştirilmiştir (Döring ve ark., 2012). Döring ve ark. (2012) bu seçimi 6-8 yaş arasındaki 12 çocuğun resimleri anlayışlarına dayandırmıştır (Morgan, Gibbs, Maxwell, ve Britten, 2002; Vogt, King ve King, 2004). Messick (1995); Schwartz'ın değerler kuramı ile tanışmış 20 uzmanla birlikte çalışmıştır. Bu çalışmaya bağlı olarak uzmanlar birden fazla element taşıyan resimlerin çocuklar için daha az anlaşılır olduğunu düşünmüşlerdir. Bunun yanı sıra Döring ve ark. (2012) uzmanların kararlarını ve Schwartz'ın modeli arasındaki kavramsal ilişkiyi dikkate alarak çalışmıştır. Böylece, Döring ve ark. (2012) çalışırlarken uzmanlara hangi resimlerin hangi değer türlerine uygun olabileceğini sorarak sınıflandırma yapmıştır. Bu sınıflandırmanın temelinde, Döring ve ark. (2012); her bir değer türünü temsil eden doğru resmi bulmak için, uzmanların en az %50'sinin onay verdiği resmi kabul etmiştir. Önceki bulgular, dört yüksek mertebeden olan değer türleri arasındaki ayrımın özellikle erken yaşta daha anlamlı olacağını göstermiştir (Bilsky ve ark, 2005;. Bubeck ve Bilsky, 2004;. Schwartz ve ark., 2001). Bu nedenle, Döring ve ark. da yüksek mertebeden değer türleri ayrımına özellikle dikkat göstermiştir.

Döring ve ark. (2012) işlemiş olduğu değerler şöyledir:

UN: Evrensellik (%80)

BE: Yardımseverlik (%100)

TR: Gelenekçilik (%100)

CO: Uygunluk (%70)

SE: Güvenlik (%80)

PO: Güç (%80)

AC: Başarı (%80)

HE: Hazcılık (%95)

ST: Uyarım (%95)

SD: Kendi kendini yönetme (%95)

Uygunluk ve güvenlik dışındaki tüm öğelerin uzmanlardan almış olduğu yüzdeleri oldukça fazla olmuştur. Döring ve ark. (2012) yine de bu kavramsal nedenlerle bu iki öğeyi ellerinde tutmuştur. Bu iki öğe de yüksek mertebeden değer olan korunumu temsil etmiştir. Korunum; saygıyı, bağlılığı, gelenek ve kuralların kabulü, eylem kısıtlamasını şiddetle vurgulamıştır. Sonuç olarak, bu resimler daha önce hiç oluşturulmamış olan ve pozitif bir anlam taşıyan bir izlenim vermek zorunda tutulmuştur.

1.2. TEZİN AMAÇ VE ÖNEMİ

1.2.1. Tezin Amacı

.Bu araştırmanın amacı annelerin çocuklarına aktardıkları değerleri incelemektir. Bu bağlamda araştırma, ilkokul birinci sınıfa giden çocukların annelerinin değer algıları ve çocuklarının değer algıları arasındaki ilişkiyi incelemek ve annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin neler olduğunu belirlemek üzerine planlanmıştır.

Bu amaçlar doğrulusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır;

- İlkokul birinci sınıfa devam eden çocukların annelerinin Portre Değerler Anketi ölçeğine göre kişisel değer algısındaki öncelikleri nelerdir?
- Annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum değişkenleri açısından kişisel değer algılarındaki öncelikler farklılık gösterir mi?
- İlkokul birinci sınıf çocuğu olan annelerin Değer Aktarımı Anketi'ne (DAA) göre çocuklarına aktarmak istedikleri değerler nelerdir?
- Annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum değişkenlerine göre çocuklarına aktarmak istedikleri değer algılarındaki öncelikler farklılık gösterir mi?
- Çocukların Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'ne göre değer algılarındaki öncelikleri nelerdir?
- Çocukların cinsiyet değişkenlerine göre değer algılarındaki öncelikler farklılık gösterir mi?
- Annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum değişkenlerine göre çocukların değer algılarındaki öncelikler farklılık gösterir mi?
- Annelerinin değer algıları ile çocuklarının değer algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Annelerin aktarmak istedikleri değerler ile çocukların değer algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.2. Tezin Önemi

Değerler, toplumun sosyo-kültürel öğelerine anlam veren en önemli ölçütlerdir (Özensel, 2003). Kişiye ve gruba yararlı, kişi ve grup için istenir veya kişi ve/veya grup tarafından beğenilen her şey değerdir (Fichter, 1990;akt. Özensel, 2003). Aktan'a (1998) göre ise değişen dünyada eski geleneksel değerler ve ilkeler yerini yeni global değerlere bırakmaktadır. Global değerler, insanlığın üzerinde uzlaşmaya vardığı yeni toplumsal amaçları ifade etmektedir. Dünyadaki değişim trendi izlendiğinde, başlıca on temel global değerin ya da ortak değerin giderek önem kazandığı gözlemlenmektedir. Bunlar; özgürlük, refah, adalet, hoşgörü, uzlaşma, barış, düzen, bilgi, ahlak ve kalitedir. Çocuklar dünya üzerinde büyüyen sosyal problemlerden, şiddet ve hoşgörüsüzlükten artan bir şekilde etkilenmektedir. Pek çok ülkede aileler ve eğitimciler toplumsal düzeni tehdit eden bu sorunlardan kurtulmanın yolunun etkili bir değerler eğitiminden geçtiği kanaatindedirler (akt. Yazıcı, 2006).

Temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek; aile, toplum ve okulun başlıca görevleri arasındadır (Yazıcı, 2006). Özellikle aile ortamı çocukların değerleri öğrendiği ilk ortam olarak oldukça önemlidir. Anne ve babanın çocuklarına aktardıkları değerler doğal olarak çocuğun bu konudaki ilk deneyimlerini ve ilk öğrenmelerini oluşturur. Bu nedenle özellikle çocuğun ilk rol modeli olan annelerin değerlerinin neler olduğu ve hangi değerleri çocuklarına benimsetmek istedikleri bu araştırmanın önemini oluşturan en önemli nedenlerden biridir. Türkiye'de çocukların değer algıları ile annelerinin değer algıları arasında ilişki ile ilgili çok az araştırma yapılmıştır.

Bu araştırmanın önemini belirleyen birkaç nokta vardır; çalışmada yapılan alan taramasına göre daha önce araştrılmamış bir konu olan birinci sınıfta çocuğu olan annelerin değer algıları ve çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin neler olduğunun belirlenmesidir. Bir diğer nokta ise çocukların sahip oldukları değerler ile annelerin değer algıları ve aktarmak istedikleri değerler arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesidir. Araştırma sonuçları annelerin algıladıkları ile aktarmak istedikleri değerler arasındaki uyum yada uyumsuzluğu gösterirken ayrıca çocukların değerleri ile örtüşüp örtüşmediğinin de belirlenmesini sağlamaktadır. Bu bulgular bu alanda yapılan ilk araştırma bulguları olması, bu konuya alan uzmanlarının dikkatini çekmek ve daha sonra değer öğretim yöntemlerinin belirlenmesi açısından önemlidir. ayrıca araştırma bulguları, aile ve okul arasında değer öğretimine yönelik işbirliğinin sağlanması, çocukların değerlerinin neler olduğu ve okul öğretileri ile örtüşüp örtüşmediği gibi konulara açıklık getirmesi açısından da önemlidir. Aynı zamanda araştırmanın bundan sonra yapılacak benzer çalışmalar için önemli bir rehber olacağı öngörülmektedir.

1.3. Varsayımlar

Araştırmada;

- Araçların kapsam geçerliği için alınmış olunan uzman görüşlerinin yeterli olduğu,
- Çocukların değer algılarını ölçmede kullanılmış olunan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'ne (ÇRTDÖ) nesnel olarak cevap verdiği,
- Annelerin Portre Değer Anketi (PDA) ve Değer Aktarımı Anketi'nde (DAA) vermiş oldukları cevaplar üzerinde kendi gerçek görüşlerini yansıttıkları varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Yapılan bu araştırma;

- İstanbul İli Pendik İlçesi'ndeki beş ilkokulun birinci sınıfına devam eden öğrenciler arasında rastgele seçilen ve normal gelişim gösteren çocuklar ile,
- Araştırmaya katılan çocukların ve annelerin kendilerine uygulanmış olunan ölçeklere verdikleri bilgiler ile,
- Sadece Schwartz'ın oluşturmuş olduğu 10 değer ile sınırlı olmuştur.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi altında araştırmanın modeli, çalışma gurubu, veri toplama araçları, veri toplama işlemleri ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma annelerin değer algıları ile onların ilkokul birinci sınıfta öğrenim gören çocuklarının değer algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymuştur. Araştırmada aynı zamanda araştırma gurubundaki annelerin değer algıları ile çocuklarının değer algıları arasındaki ilişkinin annenin sosyoekonomik durumu, annenin eğitim durumu, annenin çalışma durumu ve çocuğun cinsiyeti değişkenleri üzerindeki farklarına odaklanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Çalışma Gurubu

Araştırmanın çalışma gurubunu, 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul'da Pendik ilçesinin beş resmî ilköğretim okulunda birinci sınıfa devam eden öğrenciler oluşturmuştur.

Araştırmada çalışma grubunu oluşturmadan önce İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı izin belgesi temin edilmiştir (EK.B.). Her resmî ilkokul bir çalışma gurubu olarak kabul edilmiştir.

Pendik bölgesi içinde okullarla kolay erişilebilirlik esasına uygun olacak şekilde temasa geçilmiştir. Kabul eden ilk beş okulla çalışmaya başlanmıştır. Buna göre araştırmanın İstanbul'un Pendik ilçesindeki okullar arasından beş ilkokul seçilerek çalışma gurubu oluşturulmuştur. Gün içinde öğrencilerin ders saatlerinin uygunluğuna göre her ilkokuldan iki sınıf seçilmiştir. Ardından annelere okul rehberlik birimi aracılığıyla izin formu ve Portre Değer Anketi (PDA) birlikte zarf içinde gönderilmiştir. Sadece annelerinin onay verdiği çocuklarla çalışılmıştır.

Sonuçta, İstanbul'un Pendik ilçesinde bulunan bir özel ve dört resmî ilköğretim okullarında çocukları birinci sınıfta okuyan 372 anneye gönderilen izin formu arasından toplamda 324 geri dönüş elde edilmiştir. Elde edilen 324 izin formunda 12 anne çocuklarının çalışmaya katılmasına izin vermemiştir. Toplamda 312 çocuk ve bu çocukların anneleri ile bu araştırma grubu son halini almıştır.

Aşağıdaki tabloda araştırmada çalışma gurubu olarak belirlenen ilkokullar ve bu ilkokullarda çalışmaya katılmış olan çocuk sayıları yüzdesel olarak verilmiştir.

Tablo 2.1. İlkokullar, Öğrenci Sayısı ve Öğrenci Yüzdeleri

OKUL SAYISI	OKUL TÜRÜ	ÖĞRENCİ SAYISI	YÜZDESİ
1.İlkokul	Özel	42	% 13,46
2.İlkokul	Devlet	77	% 24,68
3.İlkokul	Devlet	61	% 19,55
4.İlkokul	Devlet	57	% 18,27
5.İlkokul	Devlet	75	% 24,04
TOPLAM		312	% 100

Araştırmada çalışma gurubundaki annelerin demografik özellikleri ile çocukların demografik özellikleri ayrı olarak tutulmuştur. Annelerin demografik özellikleri sosyoekonomik durum, eğitim durumu ve çalışma durumu değişkenleri iken, çocukların demografik özellikleri çocukların cinsiyeti değişkeni olarak belirlenmiştir.

Aşağıdaki tabloda çalışma gurubundaki annelere ait yaş, sosyoekonomik durum, eğitim durumu ve çalışma durumu değişkenlerine ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Tablo 2.2. Annelerin Demografik Bilgileri

Çalışma Gurubundaki Annelerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı				
Değişkenler	**Alt Kategoriler**	**N**	**%**	**Toplam**
Yaş	20-25	7	% 2,3	312
	26-35	154	% 51	
	36 ve üstü	141	% 46,4	
Eğitim Durumu	Okuryazar	312	% 100	312
	İlköğretim	93	% 30,4	
	Lise	118	% 38,6	
	Üniversite	89	% 29,1	
	Yüksek Lis.	3	% 1,0	
	Doktora	3	% 1,0	
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	139	% 46	312
	Çalışıyor	161	% 54	
Sosyoekonomik Durum	Alt Gelir	45	% 15,8	312
	Orta Gelir	147	% 51,8	
	Üst Gelir	92	% 32,4	

Tablo 2.2.'de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan annelerin %2,3'ü 20-25 yaş arasında, %46,4'ü 36 yaş ve üstü, % 51'i 26- 35 yaş arasında olarak görülmüştür. Annelerin % 100'ü evli olup, hiç bir anne boşanmış veya eşini kaybetmiş olmamıştır. Araştırma grubunun eğitim durumlarına bakıldığında annelerin %100'ü okuryazar, %30,4'ü ilköğretim mezunu, %38,6'si lise, %29,1'i üniversite, %1'i yüksek lisans ve %1'i doktora mezunu olarak görülmüştür. Grubun %46'sı ev hanımıyken, %54'ü bir yerde çalışmıştır. Bununla birlikte, annelerin %15,8'i alt gelir, %51,8'i orta gelir ve %32,4'ü üst gelirde olmuştur.

Aşağıdaki tabloda araştırma gurubundaki çocukların cinsiyet, yaş ve sosyoekonomik durumuna ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2.3. Çocukların Demografik Bilgileri

Çalışma Gurubundaki Çocukların Demografik Özelliklerinin Dağılımı				
Değişkenler	**Alt Kategoriler**	**N**	**%**	**Toplam**
Cinsiyet	Kız	140	% 44,9	312
	Erkek	172	% 55,1	
Yaş	6	29	% 9,3	312
	7	275	% 88,1	
	8	8	% 2,6	

Tablo 2.3. incelendiğinde; çalışma grubundaki çocukların %44,9'u kız, %55,1'i erkek olduğu için cinsiyet değişkeni grup içinde eşit olarak dağılım göstermiştir. Araştırmaya katılan çocukların %9,3'ü 6 yaş, %88,1'i 7 ve %2,6'sı 8 yaşında olmuştur. Grubun sosyoekonomik durumuna bakıldığında, %15,8'i alt gelir, %51,8'i orta gelir ve %32,4'ü üst gelir ailelerin çocukları olmuştur.

2.3. İşlem

Alanyazından elde edilen bilgiler ışığında, anneler için Schwartz'ın değer tiplerinden geliştirilen Portre Değerler Anketi (Schwartz ve diğ., 2001) ve Değer Aktarımı Anketi (DAA) (Demirutku, 2007) uygulanmıştır. Araştırmadaki çocuklar için de Döring (2008) tarafından geliştirilen Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (PBVS-C ölçeği) kullanılmıştır.

Birinci aşamada; araştırmada kullanılan ölçeklerin yasal izinleri alınmıştır. Ölçeklerin sahipleri ve ilk uygulayıcıları olan Doç. Dr. Kürşad Demirutku ve Yrd. Doç. İdil Işık ile gerek e-mail yöntemi ile gerekse yüzyüze gelerek yapılan görüşmelerin araştırma süresince devam etmesi sağlanmıştır.

İkinci aşamada; araştırmada Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'nin kullanılabilmesi için Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Pendik ilçesinde yer alan ilköğretim okullarının birinci sınıfa devam eden çocuklarına uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

Üçüncü aşamada; araştırma gurubundaki çocukların okul yönetimine yapılmış olunan çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra belirlenen tarihler içerisinde çalışmaki okullarda bulunan annelerden çocuklarının çalışmaya katılması ile ilgili gerekli izin edinilmiştir. Yine bu tarihler içerisinde çocukların annelere Schwartz ve diğerleri'nin (2001) geliştirdiği Portre Değerler Anketi ve Demirutku'nun (2007) geliştirdiği Değer Aktarımı Anketi (DAA) uygulanmıştır.

Dördüncü aşamada; Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'nin resimleri sınıfta bulunan bilgisayarda projeksiyon ile duvara yansıtılarak powerpoint slaytları şeklinde çocuklara sunulmuştur. Uygulama gününden önce hazırlanmış olunan bu powerpoint sunumu ile çocukların dikkatlerini vererek çalışabilmeleri sağlanmıştır. Daha sonra çocuklar, daha önce powerpoint sunumunda görmüş oldukları resimleri özel bir matbaa şirketiyle işbirliği içerisinde hazırlanmış olunan A3 kağıtlarındaki uygun yerlere yapıştırmıştır. Çocuklara uygulama süresi içerisinde gerekli yardımları sınıf öğretmenleri ve rehberlik öğretmenleri yapmıştır.

Beşinci aşamada; araştırma grubundaki 312 çocuk ve 312 anne olmak üzere toplam 624 kişi ile uygulama gerçekleştirilmiştir. Velilere ve okul yönetimi yetkilileri ile tüm analizler ve araştırmanın bulguları paylaşılmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

2.4.1. Portre Değer Anketi (PDA)

Portre Değerler Anketi, 11 yaş düzeyine kadar uygulanabilen, bireylerin varsayımsal kişisel hedeflerini ve arzularını tanımlayan farklı değer tiplerine ait değerleri dolaylı olarak ölçen bir ankettir (Demirutku ve Sümer, 2010).

Schwartz'ın 1992'de geliştirdiği Schwartz Değer Anketi'nin (SDA) sınırlılıklarını aşabilmek ve değer yönelimlerini daha etkin bir biçimde ölçebilmek için Schwartz ve diğerleri (2001) Portre Değerler Anketi'ni (PDA) geliştirmişlerdir. Bu anketin Türkçeye uyarlaması ise Demirutku (2007) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması 194 erkek ve 185 kadın öğrenciden oluşan bir araştırma grubu ile yapılmış olup, analiz sonucunda Schwartz'ın on değer tipinin orijinal modele çok benzer biçimde çembersel bir konumlanma gösterdiği bulunmuştur. On değer tipi için hem iç tutarlık hem de uygulamadaki iç tutarlık katsayıları 0.58 ile 0.82, ikinci uygulamadaki iç tutarlık katsayıları 0.61 ile 0.84 ve ölçüm-tekrar ölçüm güvenirlikleri de 0.65 ile 0.82 arasında değişmiştir (Demirutku, 2007).

Portre Değerler Anketi her biri iki cümlelik olan 40 maddeden oluşup, altı dereceli likert tipi ölçek kullanılarak düzenlenmiştir. Her maddede Schwartz'ın on değer tipinden biri ile ilişkili hedefleri veya istekleri olan kurgusal bir kişi betimlenmiştir (Gedik, 2010). Örneğin maddeler arasında yer alan "Onun için zengin olmak çok önemlidir. Çok parası ve pahalı şeyleri olsun ister." maddesi kişinin "Güç" değerine ilişkin duyduğu önem düzeyini ölçmeyi hedeflemektedir. Katılımcılardan "Bu kişi size ne kadar benziyor?" sorusu altında yer alan her bir maddedeki kişinin, kendilerine ne kadar benzediğini seçmeleri istenmektedir. Bunun içinde katılımcılar anketteki altı dereceli likert tipi ölçeği kullanarak, her madde için "1=Bana hiç benzemiyor", "2=Bana benzemiyor", "3=Bana çok az benziyor", "4=Bana az benziyor", "5=Bana benziyor" ve "6=Bana çok benziyor" şeklinde seçenekler arasından kendilerine uygun gördüğü kutucuğu işaretleyerek tercihlerini belirtmektedir. Schwartz'ın değer tipleri ve ilişkili oldukları maddeler aşağıda verilmiştir:

- Güç: 2, 17, 39
- Başarı: 4, 13, 24, 32
- Yaşamdan Haz Alma: 10, 26, 37
- Uyarılım: 6, 15, 30
- Özyönelim: 1, 11, 22, 34
- Evrensellik: 3, 8, 19, 23, 29, 40
- İyilikseverlik: 12, 18, 27, 33
- Geleneksellik: 9, 20, 25, 38
- Uyma: 7, 16, 28, 36
- Güvenlik: 5, 14, 21, 31, 35

2.4.2. Değer Aktarımı Anketi (DAA)

Araştırmada annelerin çocuklara aktarmak istedikleri değerleri belirlemek için Demirutku (2007) tarafından yine Schwartz'ın değer tipi tanımlarından yola çıkarak geliştirilen Değer Aktarımı Anketi (DAA) kullanılmıştır. Demirutku (2007) araştırmasında; 232 lise örgencisinin anne ve babalarından oluşan lise örneklemi ve 285 üniversite örgencisinin anne ve babalarından oluşan üniversite örneklemi ile çalışmıştır.

Anket, annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerleri ölçen 10 maddeden oluşmuştur. Anketteki her bir madde Schwartz'ın tanımladığı 10 değer tipinden birini ölçmektedir. Maddeler dört dereceli likert tipte hazırlanmış ve "0= Bu değeri aktarmak istemiyorum; 1= Bu değeri az aktarmak istiyorum; 2= Bu değeri aktarmak istiyorum; 3= Bu değeri aktarmayı çok istiyorum" şeklinde derecelenmiştir.

Anketteki annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerleri ölçen 10 madde ve her maddenin alt boyutundaki değer tipleri Tablo 2.4.'de gösterilmiştir.

Değer Aktarımı Anketi'nin (DAA) Alt Boyutlarını İçeren Maddeler

Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler		**Değer Tipi**
1.	Güç, para, sosyal mevki, saygınlık ve itibar sahibi olmak	Güç
2.	Kişisel emniyet, aile güvenliği ve toplumsal istikrar ile yaşamak	Güvenlik
3.	Kendini kısıtlayarak, toplumsal beklentilerle ve kurallarla uyumlu davranmak	Uyma
4.	Yaşamın çeşitli alanlarında (iş, eğitim, vs.) başarılı olmak	Başarı
5.	Yakın olunan insanları kollamak, desteklemek	İyilikseverlik
6.	Bağımsız düşünmek, davranmak ve seçimlerini özgürce yapmak	Özyönelim
7.	Kültürel, ailevi veya dini törelere veya fikirlere saygılı olmak	Geleneksellik
8.	Hayatın getirdiği zevklerden haz almak	Haz Alma
9.	Tüm insanlara, kendinden farklı olanlara bile anlayışlı olmak	Evrensellik
10.	Hayatta heyecan, macera ve yenilik aramak	Uyarılım

Kaynak: Demirutku (2007).

Yapılan araştırmada bu ölçeğin 90 anneden oluşan pilot uygulama gurubu üzerinde cronbach's alpha güvenirlik katsayısı .72 bulunmuştur (Akt. Koç, 2013)

2.4.3. Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (PBVS-C Ölçeği)

Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (PBVS-C ölçeği), 6-11 yaş arasındaki çocuklara uygulanabilen, Schwartz'ın tanımladığı değer tiplerinden yola çıkarak tasarlanmış resimler aracılığıyla çocuğun değerlerini ölçen bir ankettir.

Çocukların hayatında değerlerin genelde çocuk kitapları, çizgi filmler ve çocuk oyunlarında resimlerle verilmeye çalışıldığı ve resimlerle değerleri vermenin daha dikkat çekici, açıklayıcı ve somut olacağı sebepleriyle, Döring (2010) tarafından Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (PBVS-C ölçeği) geliştirilmiştir. Daha sonra bu ölçeğin birçok ülkeye adaptasyonu yapılmış ve bu yaş grubundaki çocukların farklı değer yapıları olduğu ortaya çıkmıştır.

PBVS-C ölçeğinin Türkçe'ye çevrilmesi ilk kez Şimşek (2012) tarafından Almanya'da yaşayan Türk çocuklarının değerlerini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkiye'ye uyarlanması ve Türkiye'de yaşayan çocuklara uygulanabilirliğini görebilmek için, Döring, Işık ve Petersen tarafından 2012'de ortak bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada öncelikle resimlerin Türk çocukları tarafından anlaşılabilirliğini görmek için 8 yaş grubundaki toplam 28 çocukla odak grup görüşmesi yapılmış ve resimler bu çocuklara gösterilmiştir. Çocukların resimlerdeki değerlere yönelik yorumlarına göre BE1 (Başkalarına yardım etmek), UN1 (Yabancılar ile dostluk kurmak), AC2 (Başarılı olduğunu göstermek), TR1 (Dua etmek), TR2 (Geleneklere saygılı olmak) ve ST2 (Maceraya atılmak) kodlu değerleri anlatan resimler Türk kültürüne göre yeniden tasarlanmış ve resimlerin altındaki değer tanımları da yeniden düzenlenerek ölçek son halini almıştır. Ölçekle ilgili gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra Işık ve Petersen ile bağlantılı olarak 2012'de İstanbul'daki farklı sosyoekonomik düzeylerdeki ilköğretim okullarına devam eden 7-11 yaş arasındaki toplam 352 çocuğa PBVS-C testini uygulanmıştır. Aynı zamanda ölçeğin yapı geçerliği için alt gruplardan olan 11 yaşında toplam 47 çocuğa Portre Değer Anketi (PDA) uygulanmıştır. Çok yönlü Boyut Analizi (MDS) uygulanarak yapılan yapısal analiz sonuçlarına göre de çocukların kişisel değer tiplerinin iki uç kutupta ve üç farklı alanda dağılım gösterdiği ortaya çıkmıştır (Petersen, 2013).

PBVS-C ölçeği, çocukların değerleri kendi önem derecelerine göre sıralayabilmeleri için etiket olarak basılmış, içinde bir ana karakterin olduğu 20 tane resim ve bu resimleri yapıştırdıkları beşli likert tipi gibi derecelenmiş bir şablondan oluşmaktadır. Ölçekteki resimler, Schwartz'ın tanımladığı 10 değer tipinin her biri için iki resim ve her resmin altında o değer tipi ile ilgili tanım olacak şekilde tasarlanmıştır (Döring, 2010). PBVS-C ölçeğinde yer alan değerler ile ilgili resimler ve değer tanımları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

PBVS-C ölçeğini uygularken, öncelikle Tablo 2.5.'te değerlerin olduğu 20 resim slâyt ile çocuklara gösterilir ve değerlerin alttaki tanımları okunur. Arkasından araştırmacı tarafından çocuklardan Tablo 2.5.'te yer alan bu değerleri kendi hayatlarındaki önem sırasına göre beşli likert tipi olarak hazırlanmış şablona yapıştırmaları istenmektedir.

PBVS-C ölçeğinde kullanılan şablon en alttan üste doğru sırasıyla "1= Hiç önemli değil; 2=Önemli değil; 3=Nötr; 4=Önemli; 5=Çok önemli" şeklinde Q sort tekniği ile derecelenmiştir. Q sort tekniği, en fazla ve en az önem taşıyan konuların bir sıralaması yapıp, öncelik sıralaması tespit etmekte kullanılmaktadır. Çocuklar ilk başta kendileri için "çok önemli" olan iki resmi seçer ve tabloya yapıştırmaktadır. Aynı şeyi "hiç önemli değil" derecesi olan en alttaki sıra içinde yapmaktadır. Daha sonra üstten ikinci sıra olan yere kendisi için "önemli" olan dört resmi seçip yapıştırmaktadır. Arkasından da bu kez alttan ikinci sıraya kendisi için "önemli değil" dediği dört resmi seçip yapıştırmaktadır. En sonda ortadaki üçüncü sıraya kalan 8 tane resmi yapıştırmaları istenir ve ölçeğin uygulaması sona ermektedir (Döring, 2010)

Tablo 2.5. Çocukların İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği Örnek Resimleri

DEĞERLER	ALT BOYUTLAR	
GÜÇ (PO)	**PO1: Zengin ve güçlü olmak**	
	PO2: Lider olmak	
BAŞARI (AC)	**AC1: En iyi olmak**	
	AC2: Başarılı olduğunu göstermek	

YAŞAMDAN HAZ ALMA (HE)	**HE1: Hayatın tadını çıkarmak**	
	HE2: Keyfine bakmak	
UYARILIM (ST)	**ST1: Heyecanlı şeyler yapmak**	
	ST2: Maceraya atılmak	
ÖZYÖNELİM (SD)	**SD1: Yeni şeyler keşfetmek**	
	SD2: Yaratıcı olmak	
GÜVENLİK (SE)	**SE1: Tehlikelerden korunmak**	
	SE2: Güvenli bir yere sahip olmak	

*Resimleri çoğaltma hakkı Andrea Blauensteiner'a, kullanım hakkı ise A.E. Bilsky ve A. Döring'e aittir.

Yapılan araştırmada MDS analizi ile bu ölçeğin pilot uygulama gurubu üzerinde yapı geçerliği uygun bulunmuştur (Akt. Koç, 2013). Aynı zamanda ölçeğin güvenirliği değerlendirildiğinde Muhafazacılık alt boyutunda 0,54, Özaşkınlık alt boyutunda 0,61, Özgenişletim alt boyutunda 0,60 ve Yeniliğe Açıklık alt boyutunda 0,48 olarak değerlendirilmiştir (Akt. Koç, 2013).

Araştırmada annelerinin değer algıları ile çocukların değer algıları arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla annelere iki adet ve çocuklara bir adet veri toplama aracı kullanılmıştır.

Araştırmadaki annelerin değer algılarını belirlemek için Schwartz ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen ve Demirutku (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Portre Değerler Anketi uygulanmıştır. Her anketin ilk sayfasında bir yönerge ve annelerin demografik özelliklerini (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum) ölçen sorular sorulmuştur. Anketin ikinci sayfasında da 40 soruluk Portre Değerler Anketi (PDA) yer almıştır. En son olarak annelerin çocuklarına aktarma istekleri değerleri saptamada yine Demirutku'nun (2007) geliştirdiği Değer Aktarımı Anketi (DAA) kullanılmıştır (Çalışmalarda kullanılan ölçekler; EK.D., EK.E. VE EK.F.'de sunulmuştur.).

Araştırmada çocukların değerler algıları ise Döring (2010) tarafından geliştirilen Çocuklar İçin Resimlerle Değer Anketi (PBVS-C Ölçeği) ile ölçülmüştür. Sonuçlar alanyazına uygun olarak değerlendirilmiştir.

2.5. Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmada veriler; annelere uygulanan Portre Değerler Anketi (PDA), Değer Aktarımı Anketi (DAA) ve çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Annelerden daha önce belirlenen tarihlerde Portre Değerler Anketi ve Değer Aktarımı Anketi (DAA) çocuklar ve eğitimcileri yoluyla ulaştırılmış ve yanıtlamaları istenmiştir. Ölçeklerin nasıl uygulanacağı testin üstündeki yönerge ile açıklanmıştır ve araştırmacının iletişim bilgileri de verilmiştir. Ankette anlaşılamayan veya merak edilen yerler için anneler ile iletişim içinde kalınmıştır. Böylece anketlerden alınan verilerin daha güvenilir olması sağlanmıştır.

Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) tüm çocuklara aynı anda araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama sessiz bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Çocukların dikkatini uygulamaya çekmek için ölçekteki resimler uygulama öncesi sunum ile tanıtılmıştır. Tüm resimlerin ne anlama geldiği çocuklara bu sunum esnasında tek tek ifade edilmiştir. Daha sonra ölçek uygulmasına geçilmiş ve yine tüm çocuklara test malzemeleri dağıtılmıştır. Çocuklardan önem sırasına göre yapışkanlı olarak hazırlanan resimleri istedikleri gibi seçerek çıkarmaları ve sırayla verilen forma yapıştırmaları istenmiştir. Çocuklara yönergeler verilirken ifadelerin açık ve somut olmasına özen gösterilmiştir. Çocuklara resimleri gösterirken gerekli görülen yerlerde sözel örnekler ile destek verilmiştir. Uygulama bir araştırma gurubunda yer alan çocuklar için ortalama 1 saat sürmüştür.

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler SPSS 21.0 programında kodlanmış ve analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler 30'un üzerinde ve ilişkisiz olduğu için normal dağılıma uyan ilişkisiz verilere uygulanan analiz yöntemleri (anlamlılık seviyesi $p<.05$ üzerinden) kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde annelerin değer algıları, çocuklarına aktarmak istedikleri değerler ve ilkokul birinci sınıfta öğrenim gören çocuklarının değer algıları arasındaki ilişkileri belirlemek için verilerin istatistiksel analizi gerçekleştirilmiş ve bulgular tablolar ile desteklenerek yorumlanmıştır. Bulgularda yer alan analizler genel olarak aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

İlk olarak, çalışma gurubundaki annelerden Portre Değer Anketi (PDA) ile elde edilen veriler üzerinde bu verilerin aritmatik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak istatistiksel analiz yapımıştır.

İkinci olarak, annelerin Portre Değer Anketi'nden (PDA) elde edilen veriler üzerinde; annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik düzey değişkenlerine göre bakıldığında, tutarlılığının istatistiksel analizi uygun analiz yöntemleriyle yapılmıştır.

Üçüncü olarak, annelere uygulanan Değer Aktarım Anketi'nden (DAA) elde edilen veriler üzerinde bu verilerin aritmatik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak istatistik analiz yapılmıştır.

Dördüncü olarak, annelerin Değer Aktarım Anketi'nden (DAA) elde edilen veriler üzerinde; annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik düzey değişkenlerine göre bakıldığında tutarlılığının istatistiksel analizi uygun analiz yöntemleriyle yapılmıştır.

Beşinci olarak, araştırma gurubundaki ilkokul birinci sınıfta öğrenime devam eden çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile toplanan veriler üzerinde bu verilerin aritmatik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak istatistiksel analiz yapılmıştır.

Altıncı olarak, ilkokul birinci sınıfta öğrenime devam eden çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile toplanan veriler üzerinde; çocukların cinsiyeti, ailenin sosyoekonomik durumu, annenin eğitim durumu ve annenin çalışma durumu değişkenlerine göre bakıldığında tutarlılığının istatistiksel analizi uygun analiz yöntemleriyle yapılmıştır.

Son olarak,Portre Değer Anketi (PDA) ile belirlenen annelerin verileri, Değer Aktarım Anketi (DAA) ile belirlenen annelerin verileri ve Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile belirlenen çocukların verileri arasındaki ilişki ilişkisiz ve normal dağılıma uyan verilere uygulanan analiz yöntemleri ile saptanmıştır. Bulgular tablo 3.1 ve tablo 3.8 ana tablolar olmak üzere alt tablolar da dahil edilerek yorumlanmıştır.

3.1. Portre Değer Anketi'ne (PDA) Göre Annelerin Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelerin değer algılarını ölçmede uygulanan Portre Değer Anketi (PDA) ile elde edilen verilere ait ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapmaları (SS) Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Her tabloda katılımcı sayısı değişkendir çünkü bilgi formuna verilen yanıtlarda eksikler söz konusudur, bu nedenle ortalama puanlara her değişken için yeniden hesaplanmış ve ilgili tablolarda toplam puan olarak veya genel ortalama değerleri olarak tablolara ilave edilmiştir.

Aşağıdaki tablo ile annelerin değer algılarının Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.1. Anne Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri					
Annelerin Değer	**Kişi Sayısı**	**Minimum**	**Maksimum**	**Ortalama**	**Std. Sapma**
Evrensellik	310	1	6	**4,88**	1,05
Güvenlik	310	1	6	**4,86**	1,05
Uyma	310	1	6	4,79	1,03
İyilikseverlik	310	1	6	4,76	1,11
Geleneksellik	312	1	6	4,64	1,10
Özyönelim	312	1	6	4,58	1,10
Yaşamdan Haz Alma	310	1	6	4,31	1,40
Uyarılım	312	1	6	4,28	1,06
Başarı	310	1	6	4,26	1,24
Güç	312	1	6	3,71	1,26

Tablo 3.1. incelendiğinde Portre Değer Anketi'nin (PDA) uygulanmış olduğu annelerin değer algılarına yönelik elde edilen analiz sonuçları, annelerin en çok Evrensellik ve Güvenlik ($\bar{X}$=4,88 ve $\bar{X}$= 4,86) değerlerine önem verdiklerini göstermiştir. Analiz sonuçlarına göre anneler en az Güç ve Başarı ($\bar{X}$= 3,71 ve $\bar{X}$= 4,26) değerlerine önem vermiştir.

3.2. Bağımsız Değişkenlere Göre Annelerin Kişisel Değer Algılarına Ait Bulgular

3.2.1. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Annelerin Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelere uygulanan Portre Değer Anketi (PDA) ile elde edilen verileri annelerin eğitim değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.2.1.1. ve Tablo 3.2.1.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda anne değerlerinin kendi eğitim durumu değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.2.1.1. Eğitim Durumuna Göre Anne Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Annelerin Değer Türleri	**Annelerin Eğitim Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Özyönelim	**İlköğretim**	93	4,39	1,11	1,5	6
	Lise	118	4,76	0,92	1,25	6
	Üniversite ve üstü	95	4,51	1,28	1,25	6
	Toplam	306	4,57	1,10	1,25	6
İyilikseverlik	**İlköğretim**	91	4,91	1,02	1	6
	Lise	118	4,81	1,00	2,25	6
	Üniversite ve üstü	95	4,53	1,30	1	6
	Toplam	304	4,75	1,12	1	6
Güç	**İlköğretim**	93	3,57	1,23	1	5,67
	Lise	118	3,60	1,27	1	6
	Üniversite ve üstü	95	3,95	1,27	1	6
	Toplam	306	3,70	1,27	1	6
Geleneksellik	**İlköğretim**	93	4,81	0,98	1,25	6
	Lise	118	4,63	1,00	2	6
	Üniversite ve üstü	95	4,43	1,31	1	6
	Toplam	306	4,62	1,11	1	6

Uyma	**İlköğretim**	91	4,90	1,01	1	6
	Lise	118	4,82	0,92	1,25	6
	Üniversite ve üstü	95	4,63	1,18	1,25	6
	Toplam	304	4,79	1,04	1	6
Yaşamdan Haz Alma	**İlköğretim**	91	4,12	1,45	1	6
	Lise	118	4,35	1,32	1	6
	Üniversite ve üstü	95	4,41	1,44	1	6
	Toplam	304	4,30	1,40	1	6
Güvenlik	**İlköğretim**	91	4,88	1,10	1,2	6
	Lise	118	4,94	0,98	1	6
	Üniversite ve üstü	95	4,74	1,11	1	6
	Toplam	304	4,86	1,06	1	6
Evrensellik	**İlköğretim**	91	4,91	1,07	1,17	6
	Lise	118	4,93	0,89	2	6
	Üniversite ve üstü	95	4,77	1,24	1,17	6
	Toplam	304	4,88	1,06	1,17	6
Uyarılım	**İlköğretim**	93	4,20	1,10	1,67	6
	Lise	118	4,25	1,01	2	6
	Üniversite ve üstü	95	4,35	1,11	1,33	6
	Toplam	306	4,27	1,06	1,33	6
Başarı	**İlköğretim**	91	4,19	1,23	1	6
	Lise	118	4,22	1,20	1,33	6
	Üniversite ve üstü	95	4,34	1,31	1	6
	Toplam	304	4,25	1,24	1	6

Özyönelim değeri için annelerin genel ortalama puanının 4, 57 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim düzeyine göre özyönelim değerine ilişkin ortalama puanları yeniden analiz edildiğinde; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin özyönelim değerinin ortalaması 4,39<4,57 eğitim seviyesi lise olan annelerin özyönelim değerinin ortalaması 4,76>4,57 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin özyönelim değerinin ortalamasının 4,51<4,57 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre lise eğitim seviyesine sahip annlerin özyönelime ilişkin ortalama puanlarının ilköğretim ve üniversite eğitim seviyesine sahip olan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek olduğu bulunmuştur.

İyilikseverlik değeri için annelerin genel ortalama puanı 4,75 olarak bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim seviyesine göre ise; ilköğretim mezunu olan olan annelerin iyilikseverlik değerinin ortalaması 4,91, eğitim seviyesi lise olan annelerin iyilikseverlik değerinin ortalaması 4,81 ve eğitim seviyesi üniversite olan annelerin iyilikseverlik değerinin ortalamasının 4,53 olduğu görülmüştür. Bu sonuçalra göre ilköğretim ve lise mezunu annelerin ortalama puanları genel ortalamadan daha yüksektir.

Güç değeri için annelerin ortama puanı 3,70 olarak bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim seviyesine göre incelendiğinde; ilköğretim mezunu olan annelerin güç değerinin ortalaması 3,57, eğitim seviyesi lise olan annelerin güç değerinin ortalaması 3,60 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin güç değerinin ortalaması 3,95 olduğu görülmüştür. Buna göre sadece üniversite mezunu annelerin güç değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek çıkmıştır.

Geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 4,62 olduğu görülmüştür (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim seviyesine göre incelendiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin geleneksellik değerinin ortalaması 4,81, eğitim seviyesi lise olan annelerin geleneksellik değerinin ortalaması 4,63 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin geleneksellik değerinin ortalamasının 4,43 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre, ilköğretim ve lise mezunu annelerin geleneksellik değerine ilişkin puan ortalamaları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Uyma değerine ilişkin annelerin genel ortalama puanının 4,79 olduğu görülmüştür (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim seviyelerine göre puan ortalamaları değerlendirildiğinde; ilköğretim mezunu olan annelerin uyma değerinin ortalaması 4,90, eğitim seviyesi lise olan annelerin uyma değerinin ortalaması 4,82 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin uyma değerinin ortalaması 4,63 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, ilköğretim ve lise mezunu annlerin uyma değerine ilişkin puan ortalamaları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Yaşamdan haz alma değerine ilişkin annelerin genel ortalama puanının 4,30 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim seviyesine göre puan ortalamaları değerlendirildiğinde; ilköğretim mezunu olan annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 4,12, eğitim seviyesi lise olan annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 4,35 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 4,41 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre; lise ve üniversite mezunu annelerin yaşamdan haz alma değerine ilişkin puan ortalamaları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Annelerinin güvenlik değerine ilişkin genel ortalama puanının 4,86 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim düzeyine göre; ilköğretim mezunu olan annelerin güvenlik değerinin ortalaması 4,88, eğitim seviyesi lise olan annelerin güvenlik değerinin ortalaması 4,94 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin güvenlik değerinin ortalaması 4,74 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ilköğretim ve lise mezunu olan annelerin güvenlik değerine ilişkin puan ortalamaları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Annelerin evrensellik değerine ilişkin genel ortalama puanının 4,88 olduğu görülmüştür (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim düzeyine göre; ilköğretim mezunu olan annelerin evrensellik değerinin ortalaması 4,91, eğitim seviyesi lise olan annelerin evrensellik değerinin ortalaması 4,93 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin evrensellik değerinin ortalaması 4,77 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ilköğretim ve lise mezunu olan annelerin evrensellik değerine ilişkin puan ortalamaları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Annelerin uyarılım değerine ilişkin genel ortalama puanı 4,27 olarak bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim düzeyine göre ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin uyarılım değerinin ortalaması 4,20, eğitim seviyesi lise olan annelerin uyarılım değerinin ortalaması 4,25 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin uyarılım değerinin ortalamasının 4,35 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre sadece üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip olan annelerin uyarılım değerine ilişkin puan ortalaması genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Anne başarı değerine ilişkin genel ortalama puanı 4,25 olarak bulunmuştur (Tablo 3.2.1.1.). Annelerin eğitim düzeyine göre; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin başarı değerinin ortalamasının 4,19, eğitim seviyesi lise olan annelerin başarı değerinin ortalamasının 4,22 ve eğitim seviyesi üniversiye ve üstü olan annelerin başarı değerinin ortalamasının 4,34 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre hiçbir eğitim seviyesinde annelerin başarı değerine ilişkin puan ortalaması genel ortalamadan yüksek bulunmamıştır.

Aşağıdaki tabloda anne değerlerinin kendi eğitim durumu değişkenine göre tek-yönlü varyans analizindeki F-testi ve tutaralılık değerleri verilmektedir.

Tablo 3.2.1.2. Eğitim Durununa Göre Anne Değerlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)						
Annelerin Değer Türleri	**Varyans**	**Kareler Toplamı**	**Serbestlik Derecesi**	**Ortalama Kare**	**F Değeri**	**Anlamlılık**
Özyönelim	**Gruplararası**	7,57	2	3,78	3,14	**0,05**
	Grupiçi	364,80	303	1,20		
	Toplam	372,37	305			
İyilikseverlik	**Gruplararası**	7,20	2	3,60	2,93	0,06
	Grupiçi	369,79	301	1,23		
	Toplam	376,99	303			
Güç	**Gruplararası**	9,00	2	4,50	2,84	0,06
	Grupiçi	480,62	303	1,59		
	Toplam	489,62	305			

Geleneksellik	**Gruplararası**	6,50	2	3,25	2,68	0,07
	Grupiçi	367,09	303	1,21		
	Toplam	373,59	305			
Uyma	**Gruplararası**	3,76	2	1,88	1,76	0,18
	Grupiçi	322,59	301	1,07		
	Toplam	326,35	303			
Yaşamdan Haz Alma	**Gruplararası**	4,53	2	2,26	1,16	0,32
	Grupiçi	587,23	301	1,95		
	Toplam	591,75	303			
Güvenlik	**Gruplararası**	2,22	2	1,11	0,99	0,37
	Grupiçi	337,28	301	1,12		
	Toplam	339,50	303			
Evrensellik	**Gruplararası**	1,44	2	0,72	0,64	0,53
	Grupiçi	340,31	301	1,13		
	Toplam	341,76	303			
Uyarılım	**Gruplararası**	1,02	2	0,51	0,45	0,64
	Grupiçi	344,53	303	1,14		
	Toplam	345,55	305			
Başarı	**Gruplararası**	1,275	2	0,64	0,41	0,66
	Grupiçi	465,37	301	1,55		
	Toplam	466,65	303			

P ≤ 0.05

Eğitim durumu değişkenine göre annenin özyönelim değerine ait anlamlılığa bakıldığında tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=3,14; p=0,05 ≤ 0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre, özyönelim değerine eğitim seviyesi lise olan annelerin eğitim seviyesi ilköğretim ve üniversite ve üstü olan annelere göre daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin iyilikseverlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=2,93; p=0,06>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre iyilikseverlik değerine eğitim seviyesi ilköğretim ve lise mezunu olan annelerin üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip annelere göre daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin güç değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=2,84; p=0,06>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre, güç değerine eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin geleneksellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=2,68;p=0,07>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, geleneksellik değerine eğitim seviyesi ilköğretim ve lise olan anneler üniversite ve üstü olan annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin uyma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=1,76; p=0,18>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyma değerine eğitim seviyesi ilköğretim ve lise olan anneler üniversite eğitim seviyesine sahip olan annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin yaşamdan haz alma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=1,16; p=0,32>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta yaşamdan haz alma değerine eğitim seviyesi lise ve üniversite olan anneler ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin güvenlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,99; p=0,37>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güvenlik değerine eğitim seviyesi ilköğretim ve lise olan anneler üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin evrenselik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,64; p=0,53>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre, evrensellik değerine eğitim seviyesi ilköğretim ve lise olan anneler üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin uyarılım değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,45; p=0,64>0,05 sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre, uyarılım değerine eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annenin başarı değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,41; p=0,66>0,05 sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre, başarı değerine tüm eğitim seviyelerindeki anneler birbirine yakın seviyede önem vermiştir.

Tablo 3.2.1.1. genel olarak değerlendirildiğinde annelerin eğitim seviyesine göre sadece özyönelim değerine göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve lise mezunu annelerin özyönelim değerine daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Diğer değerlere ilişkin annelerin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

3.2.2. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Annelerin Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelere uygulanan Portre Değer Anketi (PDA) ile elde edilen verileri annelerin çalışma değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.2.2.1. ve Tablo 3.2.2.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda anne değerlerinin kendi çalışma durumu değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 3.2.2.1. Çalışma Durumuna Göre Anne Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Annelerin Değer Türleri	**Annelerin Çalışma Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Standart Yanılma**	**Genel ortalama**
Geleneksellik	**Çalışmıyor**	139	4,84	0,93	,08	4,66
	Çalışıyor	163	4,48	1,21	,09	
Güç	**Çalışmıyor**	139	3,46	1,29	,11	3,70
	Çalışıyor	163	3,95	1,18	,09	
Uyarılım	**Çalışmıyor**	139	4,08	1,09	,09	4,27
	Çalışıyor	163	4,45	1,01	,08	

Yaşamdan Haz Alma	**Çalışmıyor**	137	3,91	1,38	,12	4,27
	Çalışıyor	163	4,62	1,29	,10	
Başarı	**Çalışmıyor**	137	4,04	1,25	,11	4,26
	Çalışıyor	163	4,47	1,16	,09	
Özyönelim	**Çalışmıyor**	139	4,45	1,05	,09	4,60
	Çalışıyor	163	4,75	1,09	,09	
Güvenlik	**Çalışmıyor**	137	5,03	0,92	,08	4,90
	Çalışıyor	163	4,77	1,12	,09	
Uyma	**Çalışmıyor**	137	4,87	0,97	,08	4,79
	Çalışıyor	163	4,71	1,09	,09	
Evrensellik	**Çalışmıyor**	137	4,97	1,02	,09	4,90
	Çalışıyor	163	4,82	1,10	,09	
İyilikseverlik	**Çalışmıyor**	137	4,79	1,07	,09	4,76
	Çalışıyor	163	4,72	1,17	,09	

Annelerin geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 4, 66 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Annelerin çalışma durumuna göre geleneksellik değerine ilişkinilişkin ortalama puanları yeniden analiz edildiğinde; çalışmayan annelerin geleneksellik değerinin ortalaması 4,84>4,66, iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 4,48<4,66 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre çalışmayan annelerin geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanları çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin güç değeri için genel ortalama puanının 3,70 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden gücü göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin güç değerinin ortalaması 3,46<3,70 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalaması 4,95>3,70 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre çalışan annelerin güç değerine ilişkin ortalama puanı çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin uyarılım değeri için genel ortalama puanının 4,27 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden uyarılımı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin uyarılım değerinin ortalaması 4,08<4,27 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 4,45>4,27 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre çalışan annelerin uyaırlım değerine ilişkin ortalama puanı çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanının 4,27 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden yaşamdan haz almayı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 3,91<4,27 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 4,62>4,27 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre çalışan annelerin yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanı çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksektir.

Annelerin başarı değeri için genel ortalama puanının 4,26 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.).. Anne değerlerinden başarıyı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin başarı değerinin ortalaması 4,04<4,26 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalaması 4,47>4,26'dır. Buna göre, çalışan annelerin başarı değerine ilişkin ortalama puanı çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin özyönelim değeri için genel ortalama puanının 4,60 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden özyönelimi göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin özyönelim değerinin ortalaması 4,45<4,60 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalaması 4,75>4,60 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin özyönelim değerine ilişkin ortalama puanı çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin güvenlik değeri için genel ortalama puanının 4,90 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden güvenliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin güvenlik değerinin ortalaması 5,03>4,90 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalaması 4,77<4,90 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin güvenlik değerine ilişkin ortalama puanı çalışan annelerden ve gelen ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin uyma değeri için genel ortalama puanının 4,79 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden uymayı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin uyma değerinin ortalaması 4,87 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 4,71 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin uyma değerine ilişkin ortalama puanı çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin evrensellik değeri için genel ortalama puanının 4,90 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden evrensellik göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin evrensellik değerinin ortalaması 4,97 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 4,82 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin evrensellik değerine ilişkin ortalama puanı çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanının 4,76 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.2.1.). Anne değerlerinden iyilikseverliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin iyilikseverlik değerinin ortalaması 4,79 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 4,72 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanı çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda anne değerlerinin kendi çalışma durumu değişkenine göre Levene testi ve t-testi için istatistiksel anlamlılıkları verilmiştir.

Tablo 3.2.2.2. Çalışma Durununa Göre Anne Değerlerinin t-testi Tablosu

Annelerin Değer Türleri	Levene's Değerleri		t testi						
	F	Anlamlılık	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık	Ortalama Fark	Standart Hata	95% Güven Aralığı	
Geleneksellik	7,54	,01	2,91	300	**,00**	,37	,13	,12	,61
			2,97	296,60		,37	,12	,12	,61
Güç	3,95	,05	-3,42	300	**,00**	-,49	,14	-,77	-,21
			-3,39	282,16		-,49	,14	-,77	-,20
Uyarılım	2,00	,16	-3,09	300	**,00**	-,37	,12	-,61	-,14
			-3,07	283,88		-,37	,12	-,61	-,13
Yaşamdan Haz Alma	1,53	,22	-4,61	298	**,00**	-,71	,15	-1,02	-,41
			-4,58	281,53		-,71	,16	-1,02	-,41
Başarı	1,07	,30	-3,10	298	**,00**	-,43	,14	-,71	-,16
			-3,08	281		-,43	,14	-,71	-,16
Özyönelim	0,06	,81	-2,43	300	**,02**	-,30	,12	-,55	-,06
			-2,43	295,71		-,30	,12	-,54	-,06
Güvenlik	6,12	,01	2,19	298	**,03**	,26	,12	,03	,50
			2,22	297,91		,26	,12	,03	,49

Uyma	1,42	,23	1,35	298	,18	,16	,12	-,07	,40
			1,37	297,23		,16	,12	-,07	,40
Evrensellik	0,39	,53	1,23	298	,22	,15	,12	-,09	,39
			1,23	295,16		,15	,12	-,09	,39
İyilikseverlik	2,09	,15	0,57	298	,57	,07	,13	-,18	,33
			0,58	295,86		,07	,13	-,18	,33

P ≤ 0.05

Çalışma durumu değişkenine göre annenin geleneksellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=7,54; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre çalışmayan annelerin çalışan annelere göre geleneksellik değerine daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin güç değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=-3,95; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; güç değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin uyarılım değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=2,00; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; uyarılım değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin yaşamdan haz alma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=1,53; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; yaşamdan haz alma değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin başarı değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=1,07; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; başarı değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin özyönelim değerine ait anlamlılığa bakıldıüında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,06; p=0,02<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; özyönelim değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin güvenlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=6,12; p=0,03<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; güvenlik değerini çalışmayan anneler çalışan annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin uyma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=1,42; p=0,18>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin evrensellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,39; p=0,22>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çalışma durumu değişkenine göre annenin iyilikseverlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.2.2.'deki sonuçlara göre, f=2,09; p=0,57>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 3.2.2.1. genel olarak değerlendirildiğinde annelerin çalışma durumuna göre güç, uyarılım, yaşamdan haz alma, başarı, özyönelim değerlerine göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve çalışan annelerin bu değerlere daha fazla önem verdikleri görülmüştür. Aynı zamanda geleneksellik ve güvenlik değerlerine göre guruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve çalışmayan annelerin geleneksellik ve güvenlik değerlerine daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

3.2.3. Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Annelerin Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelere uygulanan Portre Değer Anketi (PDA) ile elde edilen verileri annelerin sosyoekonomik durum değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz tek-yönlü-varyans analizi bilgileri Tablo 3.2.3.1. ve Tablo 3.2.3.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda anne değerlerinin ailenin sosyoekonomik durum değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 3.2.3.1.Sosyoekonomik Duruma Göre Anne Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Annelerin Değer Türleri	**Annelerin Sosyoekononik Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Yaşamdan Haz Alma	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,60	1,19	1,33	6
	orta (1001tl-2000tl)	145	4,11	1,39	1	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,59	1,33	1	6
	Toplam	282	4,34	1,36	1	6
Uyarılım	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,49	0,91	2	6
	orta (1001tl-2000tl)	147	4,15	1,10	1,67	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,47	1,04	1,33	6
	Toplam	284	4,31	1,06	1,33	6
Güç	**düşük (500tl-1000tl)**	45	3,62	1,23	1	6
	orta (1001tl-2000tl)	147	3,60	1,30	1	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,01	1,19	1	6
	Toplam	284	3,73	1,26	1	6
Özyönelim	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,49	1,26	1,25	6
	orta (1001tl-2000tl)	147	4,44	1,11	1,50	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,80	1,05	1,25	6
	Toplam	284	4,56	1,12	1,25	6
Güvenlik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,69	1,10	1,4	6
	orta (1001tl-2000tl)	145	4,81	1,14	1,2	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	5,04	0,87	1	6
	Toplam	282	4,87	1,06	1	6
Evrensellik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,66	1,21	1,67	6
	orta (1001tl-2000tl)	145	4,84	1,05	1,17	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	5,02	1,02	1,5	6
	Toplam	282	4,87	1,07	1,17	6
Başarı	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,31	1,30	1,75	6
	orta (1001tl-2000tl)	145	4,17	1,26	1	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,41	1,16	1	6
	Toplam	282	4,27	1,24	1	6

Uyma	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,75	1,01	2	6
	orta (1001tl-2000tl)	145	4,76	1,05	1	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,87	1,00	1,5	6
	Toplam	282	4,79	1,02	1	6
İyilikseverlik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,88	1,06	2,5	6
	orta (1001tl-2000tl)	145	4,71	1,14	1	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,76	1,12	1,25	6
	Toplam	282	4,75	1,12	1	6
Geleneksellik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	4,69	0,95	2,75	6
	orta (1001tl-2000tl)	147	4,61	1,19	1	6
	yüksek (2001tl-üstü)	92	4,68	1,07	1,25	6
	Toplam	284	4,64	1,11	1	6

Annelerin yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanının 4,34 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden yaşamdan haz almayı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 4,60>4,34 orta gelirli annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 4,11<4,34 ve yüksek gelirli annelerin yaşamdan haz alma değerinin ortalamasının 4,59>4,34 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve yüksek sosyoekonomik düzeye sahip annelerin yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanları orta sosyoekonomik düzeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin uyarılım değeri için genel ortalama puanının 4,31 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden uyarılımı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin uyarılım değerinin ortalaması 4,49>4,31 orta gelirli annelerin uyarılım değerinin ortalaması 4,15<4,31 ve yüksek gelirli annelerin uyarılım değerinin ortalaması 4,47>4,31 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve yüksek sosyoekonomik düzeye sahip annelerin uyarılım değerine ilişkin ortalama puanları orta sosyoekonomik düzeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin güç değeri için genel ortalama puanının 3,73 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden gücü göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin güç değerinin ortalaması 3,62<3,73, orta gelirli annelerin güç değerinin ortalaması 3,60<3,73 ve yüksek gelirli annelerin güç değerinin ortalamasının 4,01>3,73 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan annelerin güç değerine ilişkin ortalama puanı orta ve düşük sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin özyönelim değeri için genel ortalama puanının 4,56 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden özyönelimi göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin özyönelim değerinin ortalaması 4,49<4,56, orta gelirli annelerin özyönelim değerinin ortalaması 4,44<4,56 ve yüksek gelirli annelerin özyönelim değerinin ortalamasının 4,80>4,56 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan annelerin özyönelim değerine ilişkin ortalama puanı orta ve düşük sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin güvenlik değeri için genel ortalama puanının 4,87 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden güvenliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin güvenlik değerinin ortalaması 4,69, orta gelirli annelerin güvenlik değerinin ortalaması 4,81 ve yüksek gelirli annelerin güvenlik değerinin ortalamasının 5,04 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerin güvenlik değerine ilişkin ortalama puanı, orta ve düşük sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin evrensellik değeri için genel ortalama puanının 4,87 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden evrenselliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin evrensellik değerinin ortalaması 4,66, orta gelirli annelerin evrensellik değerinin ortalaması 4,84 ve yüksek gelirli annelerin evrensellik değerinin ortalamasının 5,02 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerin evrensellik değerine ilişkin ortalama puanı, orta ve düşük sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin başarı değeri için genel ortalama puanının 4,27 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden başarıyı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin başarı değerinin ortalaması 4,31, orta gelirli annelerin başarı değerinin ortalaması 4,17 ve yüksek gelirli annelerin başarı değerinin ortalamasının 4,41 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerin başarı değerine ilişkin ortalama puanı, orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin uyma değeri için genel ortalama puanının 4,79 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden uymayı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin uyma değerinin ortalaması 4,75, orta gelirli annelerin uyma değerinin ortalaması 4,76 ve yüksek gelirli annelerin uyma değerinin ortalamasının 4,87 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerin uyma değerine ilişkin ortalama puanı, düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanının 4,75 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden iyilikseverliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin iyilikseverlik değerinin ortalaması 4,88, orta gelirli annelerin iyilikseverlik değerinin ortalaması 4,71 ve yüksek gelirli annelerin iyilikseverlik değerinin ortalamasının 4,76 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerin iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanı, orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 4,64 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.2.3.1.). Anne değerlerinden gelenekselliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin geleneksellik değerinin ortalaması 4,69, orta gelirli annelerin geleneksellik değerinin ortalaması 4,61 ve yüksek gelirli annelerin geleneksellik değerinin ortalamasının 4,68 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerin geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanı, orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda anne değerlerinin ailenin sosyoekonomik durum değişkenine göre tek-yönlü varyans analizindeki F-testi ve tutaralılık değerleri verilmektedir.

Tablo 3.2.3.2. Sosyoekonomik Duruma Göre Anne Değerlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)						
Annelerin Değer Türleri	**Varyans**	**Kareler Toplamı**	**Serbestlik Derecesi**	**Ortalama Kare**	**F Değeri**	**Anlamlılık**
Yaşamdan Haz Alma	**Gruplararası**	16,374	2	8,19	4,54	**0,01**
	Grupiçi	503,34	279	1,80		
	Toplam	519,71	281			
Uyarılım	**Gruplararası**	7,60	2	3,8	3,44	**0,03**
	Grupiçi	310,23	281	1,10		
	Toplam	317,83	283			
Güç	**Gruplararası**	10,13	2	5,06	3,24	**0,04**
	Grupiçi	439,62	281	1,56		
	Toplam	449,74	283			
Özyönelim	**Gruplararası**	7,44	2	3,72	3,01	**0,05**
	Grupiçi	347,47	281	1,24		
	Toplam	354,92	283			
Güvenlik	**Gruplararası**	4,67	2	2,33	2,11	0,12
	Grupiçi	308,71	279	1,11		
	Toplam	313,38	281			
Evrensellik	**Gruplararası**	4,24	2	2,12	1,85	0,16
	Grupiçi	319,41	279	1,15		
	Toplam	323,65	281			
Başarı	**Gruplararası**	3,36	2	1,68	1,10	0,33
	Grupiçi	426,10	279	1,53		
	Toplam	429,46	281			
Uyma	**Gruplararası**	0,84	2	0,42	0,40	0,67
	Grupiçi	292,95	279	1,05		
	Toplam	293,78	281			
İyilikseverlik	**Gruplararası**	0,97	2	0,49	0,39	0,68
	Grupiçi	351,49	279	1,26		
	Toplam	352,46	281			

Geleneksellik	**Gruplararası**	0,39	2	0,20	0,16	0,85
	Grupiçi	349,01	281	1,24		
	Toplam	349,40	283			

P ≤ 0.05

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin yaşamdan haz alma değerine ait anlamlılığa bakılırsa; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=4,54; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; yaşamdan haz alma değerini düşük gelire sahip anneler orta ve üst düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin uyarılım değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=3,44; p=0,03<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; uyarılım değerini düşük gelire sahip anneler orta ve üst düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin güç değerine ait tutarlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=3,24; p=0,04<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; güç değerini düşük gelire sahip anneler orta ve üst düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin özyönelim değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=3,01; p=0,05≤0,05 istatistiksel olarak anlmlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, özyönelim değerini yüksek gelire sahip olan anneler düşük ve orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin güvenlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=2,11; p=0,12>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güvenlik değerini yüksek gelire sahip olan anneler düşük ve orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin evrensellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=1,85; p=0,16>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuçta, evrensellik değerini yüksek gelire sahip olan anneler düşük ve orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin başarı değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=1,10; p=0,33>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, başarı değerini yüksek gelire sahip olan anneler düşük ve orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin uyma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,40; p=0,67>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyma değerini yüksek gelire sahip olan anneler düşük ve orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annenin iyilikseverlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,39; p=0,68>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, iyilikseverlik değerini düşük ve yüksek gelire sahip olan anneler orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Sosyoekomik durum değişkenine göre annenin geleneksellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.2.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,16; p=0,85>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, geleneksellik değerini düşük ve yüksek gelire sahip olan anneler orta düzey gelire sahip annelere göre daha fazla önceliklerine almıştır.

Tablo 3.2.3.1. genel olarak değerlendirildiğinde annelerin sosyoekonomik durumuna göre yaşamdan haz alma, uyarılım değerlerine göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve sosyoekonomik düzeyi düşük annelerin bu değerlere daha fazla önem verdikleri görülmüştür. Aynı zamanda güç ve özyönelim değerlerine göre guruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olan annelerin güç ve özyönelim değerlerine daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

3.3. Değer Aktarım Anketi'ne (DAA) Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlere Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelerin çocuklara aktarmak istedikleri değerleri ölçmede uygulanan Değer Aktarım Anketi (DDA) ile elde edilen verilere ait ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapmaları (SS) Tablo 3.3.'te verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda annelerin aktarmak istedikleri değerlerin Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.3. Değer Aktarım Anketine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri					
Annelerin Akarmak İstedikleri Değer	**Kişi**	**Minimum**	**Maksimum**	**Ortalama**	**Standart Sapma**
Güvenlik	304	1	3	**2,73**	0,46
Başarı	304	0	3	**2,59**	0,67
İyilikseverlik	304	0	3	2,53	0,64
Evrensellik	308	0	3	2,53	0,66
Geleneksellik	307	0	3	2,48	0,65
Özyönelim	306	0	3	2,36	0,74
Yaşamdan Haz Alma	302	0	3	2,34	0,73
Güç	305	0	3	2,28	0,75
Uyarılım	297	0	3	2,18	0,87
Uyma	301	0	3	1,90	0,96

Tablo 3.3. incelendiğinde Değer Aktarım Anketi'nin (DDA) uygulanmış olduğu annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlere yönelik elde edilen analiz sonuçları, annelerin en çok Güvenlik ve Başarı ($\bar{X}$= 2,73 ve $\bar{X}$=2,59) değerlerine çocukları için önem verdiklerini göstermiştir. Analiz sonuçlarına göre anneler en az Uyma ve Uyarılım ($\bar{X}$= 1,90 ve $\bar{X}$= 2,18) değerlerine önem vermiştir.

3.4. Bağımsız Değişkenlere Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlere Ait Bulgular

3.4.1. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlere Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelere uygulanan Değer Aktarım Anketi (DDA) ile elde edilen verileri annelerin eğitim değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.4.1.1. ve Tablo 3.4.1.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin annenin eğitim durum değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.4.1.1. Eğitim Durumuna Göre Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerler	**Annelerin Eğitim Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Uyarılım	**İlköğretim**	87	2,00	0,95	0	3
	Lise	111	2,14	0,87	0	3
	Universite&üstü	93	2,38	0,75	0	3
	Toplam	291	2,17	0,87	0	3
Yaşamdan Haz Alma	**İlköğretim**	88	2,26	0,73	0	3
	Lise	115	2,27	0,74	0	3
	Üniversite & üstü	93	2,52	0,69	0	3
	Toplam	296	2,34	0,73	0	3
Güvenlik	**İlköğretim**	89	2,70	0,46	2	3
	Lise	115	2,69	0,50	1	3
	Üniversite & üstü	94	2,84	0,37	2	3
	Toplam	298	2,74	0,46	1	3
Başarı	**İlköğretim**	88	2,49	0,73	0	3
	Lise	115	2,63	0,67	0	3
	Üniversite & üstü	95	2,65	0,60	1	3
	Toplam	298	2,60	0,67	0	3
Evrensellik	**İlköğretim**	93	2,53	0,67	0	3
	Lise	114	2,46	0,74	0	3
	Universite & üstü	95	2,62	0,53	1	3
	Toplam	302	2,53	0,66	0	3
Özyönelim	**İlköğretim**	90	2,44	0,66	0	3
	Lise	115	2,28	0,78	0	3
	Universite & üstü	95	2,40	0,74	0	3
	Toplam	300	2,37	0,73	0	3

Güç	**İlköğretim**	89	2,21	0,79	0	3
	Lise	115	2,27	0,72	0	3
	üniversiteveüstü	95	2,34	0,75	0	3
	Toplam	299	2,27	0,75	0	3
Geleneksellik	**İlköğretim**	91	2,49	0,74	0	3
	Lise	115	2,43	0,62	1	3
	üniversite ve üstü	95	2,52	0,60	0	3
	Toplam	301	2,48	0,65	0	3
Uyma	**İlköğretim**	88	1,97	0,94	0	3
	Lise	112	1,88	0,97	0	3
	üniversite ve üstü	95	1,85	0,98	0	3
	Toplam	295	1,90	0,96	0	3
İyilikseverlik	**İlköğretim**	91	2,54	0,58	1	3
	Lise	113	2,56	0,58	1	3
	üniversite ve üstü	94	2,51	0,74	0	3
	Toplam	298	2,54	0,64	0	3

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyarılım değeri için genel ortalama puanının 2,17 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden uyarılımı göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalaması 2,00<2,17, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalaması 2,14<2,17 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalaması 2,38>2,17 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istediği uyarılım değerine ilişkin ortalama puanları lise ve ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanının 2,34 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden yaşamdan haz almayı göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,26<2,34, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,27<2,34 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalamasının 2,52>2,34 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanları lise ve ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güvenlik değeri için genel ortalama puanının 2,74 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden güvenliği göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalaması 2,70<2,74, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalaması 2,69<2,74 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalamasının 2,84>2,74 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istediği güvenlik değerine ilişkin ortalama puanları lise ve ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri başarı değeri için genel ortalama puanının 2,60 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden başarıyı göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalaması 2,49, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalaması 2,63 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalamasının 2,65 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi lise, üniversite ve daha üstü olan annelerin aktarmak istediği başarı değerine ilişkin ortalama puanları ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri evrensellik değeri için genel ortalama puanının 2,53 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden evrenselliği göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalaması 2,53, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalaması 2,46 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalaması 2,62 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istediği evrensellik değerine ilişkin ortalama puanları ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri özyönelim değeri için genel ortalama puanının 2,37 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden özyönelimi göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalaması 2,44, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalaması 2,28 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalamasının 2,40 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi ilköğretim ve üniversite olan annelerin aktarmak istediği özyönelim değerine ilişkin ortalama puanları lise eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güç değeri için genel ortalama puanının 2,27 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden gücü göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalaması 2,21, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalaması 2,27 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalamasının 2,34 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istediği güç değerine ilişkin ortalama puanları ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 2,48 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden gelenekselliği göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalaması 2,49, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalaması 2,43 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalamasının 2,52 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi ilköğretim ve üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istediği geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanları lise eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyma değeri için genel ortalama puanının 1,90 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden uymayı göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalaması 1,97, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalaması 1,88 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalamasının 1,85 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istediği uyma değerine ilişkin ortalama puanları lise ve üniversite eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanının 2,54 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.1.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden iyilikseverliği göz önüne alacak olursak; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalaması 2,54, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalaması 2,56 ve eğitim seviyesi üniversite olan annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalamasının 2,51 olduğu görülmüştür. Buna göre, eğitim seviyesi lise olan annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanları ilköğretim, üniversite ve daha üstü eğitim seviyesine sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin annenin eğitim durum değişkenine göre tek-yönlü varyans analizindeki F-testi ve tutaralılık değerleri verilmektedir.

Tablo 3.4.1.2. Eğitim Durumuna Göre Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerlerin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)						
Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerler	**Varyans**	**Kareler Toplamı**	**Serbestlik Derecesi**	**Ortalama Kare**	**F Değeri**	**Anlamlılık**
Uyarılım	**Gruplararası**	6,61	2	3,30	4,47	**0,01**
	Grupiçi	212,80	288	0,74		
	Toplam	219,41	290			
Yaşamdan Haz Alma	**Gruplararası**	3,99	2	2,00	3,83	**0,02**
	Grupiçi	152,86	293	0,52		
	Toplam	156,85	295			
Güvenlik	**Gruplararası**	1,44	2	0,72	3,53	**0,03**
	Grupiçi	60,15	295	0,20		
	Toplam	61,58	297			
Başarı	**Gruplararası**	1,49	2	0,75	1,69	0,19
	Grupiçi	130,19	295	0,44		
	Toplam	131,68	297			
Evrensellik	**Gruplararası**	1,27	2	0,63	1,46	0,23
	Grupiçi	129,90	299	0,43		
	Toplam	131,17	301			
Özyönelim	**Gruplararası**	1,55	2	0,77	1,46	0,24
	Grupiçi	158,12	297	0,53		
	Toplam	159,67	299			
Güç	**Gruplararası**	0,70	2	0,35	0,62	0,54
	Grupiçi	166,81	296	0,56		
	Toplam	167,51	298			
Geleneksellik	**Gruplararası**	0,38	2	0,19	0,44	0,64
	Grupiçi	126,73	298	0,43		
	Toplam	127,11	300			

Uyma	**Gruplararası**	0,62	2	0,31	0,33	0,72
	Grupiçi	272,33	292	0,93		
	Toplam	272,95	294			
İyilikseverlik	**Gruplararası**	0,11	2	0,06	0,14	0,87
	Grupiçi	119,98	295	0,41		
	Toplam	120,09	297			

P ≤ 0.05

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği uyarılım değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=4,47; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; uyarılım değerini üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=3,83; p=0,02<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; yaşamdan haz alma değerini üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği güvenlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=3,53; p=0,03<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; güvenlik değerini üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği başarı değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=1,69; p=0,19>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; başarı değerini lise ve üniversite eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği evrensellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.1.'de elde edilen sonuçların anlamlılığı üzerinde tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=1,46; p=0,23>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; evrensellik değerini üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği özyönelim değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.1.'de elde edilen sonuçların anlamlılığı üzerinde tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=1,46; p=0,24>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; özyönelim değerini ilköğretim ve üniversite eğitim seviyesine sahip anneler lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği güç değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,62; p=0,54>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; güç değerini üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği geleneksellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,44; p=0,64>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; geleneksellik değerini ilköğretim ve üniversite eğitim seviyesine sahip anneler lise eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği uyma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,33; p=0,72>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; uyma değerini ilköğretim eğitim seviyesine sahip anneler lise ve üniversite eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,14; p=0,87>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; iyilikseverlik değerini lise eğitim seviyesine sahip anneler ilköğretim, üniversite ve daha üstü eğitim seviyesine sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Tablo 3.4.1.1. genel olarak değerlendirildiğinde annelerin eğitim durumuna göre çocuklarına aktarmak istedikleri uyarılım, yaşamdan haz alma, güvenlik değerlerindeki gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin bu değerleri çocuklarına daha fazla aktarmak istedikleri görülmüştür.

3.4.2. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlere Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelere uygulanan Değer Aktarım Anketi (DDA) ile elde edilen verileri annelerin çalışma durum değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.4.2.1. ve Tablo 3.4.2.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin annenin çalışma durumu değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.4.2.1. Çalışma Durumuna Göre Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerlerie Ait Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Annelerin Aktarmak İstedikleri Değer Türleri	**Annelerin Çalışma Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Standart Hata**	**Genel Ortalama**
Uyarılım	**Çalışmıyor**	130	2,02	0,91	0,08	2,17
	Çalışıyor	161	2,32	0,80	0,06	
Özyönelim	**Çalışmıyor**	135	2,25	0,77	0,07	2,36
	Çalışıyor	163	2,47	0,69	0,05	
Güç	**Çalışmıyor**	134	2,14	0,77	0,07	2,27
	Çalışıyor	163	2,39	0,72	0,06	
Yaşamdan Haz Alma	**Çalışmıyor**	133	2,23	0,74	0,06	2,34
	Çalışıyor	161	2,44	0,71	0,06	

Evrensellik	**Çalışmıyor**	138	2,44	0,75	0,06	2,53
	Çalışıyor	162	2,61	0,56	0,04	
İyilikseverlik	**Çalışmıyor**	137	2,60	0,53	0,05	2,54
	Çalışıyor	161	2,48	0,71	0,06	
Uyma	**Çalışmıyor**	135	1,98	0,91	0,08	1,91
	Çalışıyor	158	1,84	0,99	0,08	
Güvenlik	**Çalışmıyor**	134	2,70	0,49	0,04	2,73
	Çalışıyor	162	2,76	0,43	0,03	
Başarı	**Çalışmıyor**	133	2,56	0,71	0,06	2,59
	Çalışıyor	163	2,61	0,64	0,05	
Geleneksellik	**Çalışmıyor**	136	2,59	0,72	0,06	2,54
	Çalışıyor	163	2,48	0,59	0,05	

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyarılım değeri için genel ortalama puanının 2,17 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden uyarılımı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalaması 2,02<2,17 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,32>2,17 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin aktarmak istediği uyarılım değerine ilişkin ortalama puanları çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri özyönelim değeri için genel ortalama puanının 2,36 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden özyönelimi göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalaması 2,25<2,36 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,47>2,36 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin aktarmak istediği özyönelim değerine ilişkin ortalama puanları çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güç değeri için genel ortalama puanının 2,27 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden gücü göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalaması 2,14<2,27 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,39>2,27 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin aktarmak istediği güç değerine ilişkin ortalama puanları çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanının 2,34 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden yaşamdan haz almayı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,23<2,34 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,44>2,34 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanları çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri evrensellik değeri için genel ortalama puanının 2,53 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden evrenselliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalaması 2,44<2,53 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,61>2,53 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin aktarmak istediği evrensellik değerine ilişkin ortalama puanları çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanının 2,54 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden iyilikseverliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalaması 2,60>2,54 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,48<2,54 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanları çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyma değeri için genel ortalama puanının 1,91 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden uymayı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalaması 1,98>1,91 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 1,84<1,91 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin aktarmak istediği uyma değerine ilişkin ortalama puanları çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güvenlik değeri için genel ortalama puanının 2,73 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden güvenliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalaması 2,70 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,76 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin aktarmak istediği güvenlik değerine ilişkin ortalama puanları çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri başarı değeri için genel ortalama puanının 2,59 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden başarıyı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalaması 2,56 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,61 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışan annelerin aktarmak istediği başarı değerine ilişkin ortalama puanları çalışmayan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 2,54 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.2.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden gelenekselliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalaması 2,59 iken çalışan annelerin bu değerinin ortalamasının 2,48 olduğu görülmüştür. Buna göre, çalışmayan annelerin aktarmak istediği geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanları çalışan annelerden ve genel ortalama puanından yüksek çıkmıştır.

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin annenin çalışma durumu değişkenine göre Levene testi ve t-testi için istatistiksel anlamlılıkları verilmektedir.

Tablo 3.4.2.2. Çalışma Durumuuna Göre Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerlerin t-testi Tablosu

Annelerin Aktarmak İstedikleri Değer Türleri	Levene's Değerleri		t testi						
	F	Anlamlılık	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık	Ortalama Fark	Standart Hata	95% Güven Aralığı	
								Alt	Üst
Uyarılım	0,06	,80	-2,92	289	**,00**	-,29	,10	-,49	-,10
			-2,88	259,19		-,29	,10	-,49	-,09
Özyönelim	0,31	,58	-2,61	296	**,01**	-,22	,08	-,39	-,05
			-2,58	271,54		-,22	,09	-,39	-,05
Güç	0,16	,69	-2,82	295	**,01**	-,24	,09	-,42	-,07
			-2,81	276,87		-,24	,09	-,42	-,07
Yaşamdan Haz Alma	0,08	,77	-2,54	292	**,01**	-,22	,08	-,38	-,05
			-2,53	275,42		-,22	,09	-,38	-,05
Evrensellik	13,58	,00	-2,22	298	**,03**	-,17	,08	-,32	-,02
			-2,17	249,04		-,17	,08	-,32	-,02
İyilikseverlik	12,27	,00	1,55	296	,12	,11	,07	-,03	,26
			1,58	292,05		,11	,07	-,03	,26
Uyma	4,11	,04	1,27	291	,20	,14	,11	-,08	,36
			1,28	289,41		,14	,11	-,08	,36
Güvenlik	5,37	,02	-1,08	294	,28	-,06	,05	-,16	,05
			-1,07	266,25		-,06	,05	-,16	,05
Başarı	2,37	,12	-,65	294	,52	-,05	,08	-,21	,10
			-,64	269,04		-,05	,08	-,21	,11
Geleneksellik	4,99	,03	,01	297	,99	,00	,08	-,15	,15
			,01	260,97		,00	,08	-,15	,15

P ≤ 0.05

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği uyarılım değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,06; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; uyarılım değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği özyönelim değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,31; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; özyönelim değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği güç değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,16; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; güç değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,08; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; yaşamdan haz alma değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği evrensellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=13,58; p=0,03<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; evrensellik değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=12,27; p=0,12>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; iyilikseverlik değerini çalışmayan anneler çalışan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği uyma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=4,11; p=0,20>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; uyma değerini çalışmayan anneler çalışan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği güvenlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=5,37; p=0,28>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; güvenlik değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği başarı değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=2,37; p=0,52>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; başarı değerini çalışan anneler çalışmayan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin aktarmak istediği geleneksellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.2.2.'deki sonuçlara göre, f=4,99; p=0,99>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; başarı değerini çalışmayan anneler çalışan annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Tablo 3.4.2.1. genel olarak değerlendirildiğinde annelerin çalışma durumuna göre çocuklarına aktarmak istedikleri uyarılım, özyönelim, güç, yaşamdan haz alma, evrensellik değerlerindeki gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ve çalışan annelerin bu değerleri çocuklarına daha fazla aktarmak istedikleri görülmüştür.

3.4.3. Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlere Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki annelere uygulanan Değer Aktarım Anketi (DDA) ile elde edilen verileri annelerin sosyoekonomik durum değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.4.3.1. ve Tablo 3.4.3.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin ailenin sosyoekonomik durum değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.4.3.1. Sosyoekonomik Duruma Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerler	**Annelerin Sosyoekononik Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Başarı	**düşük (500tl-1000tl)**	42	2,55	0,71	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	144	2,55	0,75	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,73	0,52	1	3
	Toplam	278	2,58	0,68	0	3
Uyma	**düşük (500tl-1000tl)**	40	2,05	1,08	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	144	1,97	0,90	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	91	1,70	0,94	0	3
	Toplam	275	1,89	0,95	0	3
Özyönelim	**düşük (500tl-1000tl)**	42	2,55	0,71	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	146	2,26	0,77	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,40	0,73	0	3
	Toplam	280	2,35	0,75	0	3
Uyarılım	**düşük (500tl-1000tl)**	43	1,98	1,14	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	140	2,16	0,79	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	90	2,31	0,83	0	3
	Toplam	273	2,18	0,87	0	3
Yaşamdan Haz Alma	**düşük (500tl-1000tl)**	42	2,45	0,80	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	144	2,27	0,78	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	90	2,38	0,63	0	3
	Toplam	276	2,33	0,74	0	3
Güvenlik	**düşük (500tl-1000tl)**	43	2,65	0,53	1	3
	orta (1001tl-2000tl)	146	2,74	0,46	1	3
	yüksek (2001tl-üstü)	89	2,78	0,42	2	3
	Toplam	278	2,74	0,46	1	3

Evrensellik	**düşük (500tl-1000tl)**	44	2,61	0,62	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	146	2,48	0,62	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,58	0,73	0	3
	Toplam	282	2,53	0,66	0	3
İyilikseverlik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,53	0,63	1	3
	orta (1001tl-2000tl)	143	2,56	0,61	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	91	2,47	0,70	1	3
	Toplam	279	2,53	0,64	0	3
Geleneksellik	**düşük (500tl-1000tl)**	43	2,56	0,63	1	3
	orta (1001tl-2000tl)	146	2,45	0,70	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,45	0,62	0	3
	Toplam	281	2,47	0,66	0	3
Güç	**düşük (500tl-1000tl)**	43	2,33	0,81	0	3
	orta (1001tl-2000tl)	146	2,28	0,72	0	3
	yüksek (2001tl-üstü)	90	2,26	0,79	0	3
	Toplam	279	2,28	0,75	0	3

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri başarı değeri için genel ortalama puanının 2,58 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden başarıyı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalaması 2,55<2,58, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalaması 2,55<2,58 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri başarı değerinin ortalamasının 2,73>2,58 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi yüksek olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği başarı değerine ilişkin ortalama puanları düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyma değeri için genel ortalama puanının 1,89 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden uymayı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalaması 2,05, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalaması 1,97 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri uyma değerinin ortalaması 1,70 olarak bulunmuştur. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi düşük ve orta olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği uyma değerine ilişkin ortalama puanları yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri özyönelim değeri için genel ortalama puanının 2,35 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarnak istedikleri değerlerden özyönelimi göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalaması 2,55, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalaması 2,26 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değerinin ortalamasının 2,40 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği özyönelim değerine ilişkin ortalama puanları orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyarılım değeri için genel ortalama puanının 2,18 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden uyarılımı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalaması 1,98, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalaması 2,16 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değerinin ortalamasının 2,31 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi yüksek olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği uyarılım değerine ilişkin ortalama puanları düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanının 2,33 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedkleri değerlerden yaşamdan haz almayı göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,45, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,27, ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değerinin ortalamasının 2,38 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanları orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güvenlik değeri için genel ortalama puanının 2,74 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden güvenliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalaması 2,64, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalaması 2,75 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değerinin ortalamasının 2,78 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi orta ve yüksek olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği güvenlik değerine ilişkin ortalama puanları düşük sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri evrensellik değeri için genel ortalama puanının 2,53 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden evrenselliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalaması 2,61, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalaması 2,48 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değerinin ortalamasının 2,58 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği evrensellik değerine ilişkin ortalama puanları orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanının 2,53 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden iyilikseverliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalaması 2,53, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalaması 2,56 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değerinin ortalamasının 2,47 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi orta olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanları düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 2,47 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden gelenekselliği göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalaması 2,56, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalaması 2,45 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değerinin ortalamasının 2,45 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi düşük olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanları orta ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güç değeri için genel ortalama puanının 2,28 olduğu bulunmuştur (Tablo 3.4.3.1.). Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerden gücü göz önüne alacak olursak; düşük gelirli annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalaması 2,33, orta gelirli annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalaması 2,28 ve yüksek gelirli annelerin aktarmak istedikleri güç değerinin ortalamasının 2,26 olduğu görülmüştür. Buna göre, sosyoekonomik düzeyi düşük olan annelerin çocuklarına aktarmak istediği güç değerine ilişkin ortalama puanları orta ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelerden ve genel ortalama puanından yüksek bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin ailenin sosyoekonomik durum değişkenine göre tek-yönlü varyans analizindeki F-testi ve tutaralılık değerleri verilmiştir.

Tablo 3.4.3.2. Sosyoekonomik Duruma Göre Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)						
Annelerin Aktarmak İstedikleri Değerler	**Varyans**	**Kareler Toplamı**	**Serbestlik Derecesi**	**Ortalama Kare**	**F Değeri**	**Anlamlılık**
Başarı	**Gruplararası**	2,99	2	1,49	3,30	**0,04**
	Grupiçi	124,61	275	0,45		
	Toplam	127,60	277			
Uyma	**Gruplararası**	5,01	2	2,51	2,84	0,06
	Grupiçi	239,72	272	0,88		
	Toplam	244,73	274			

Özyönelim	**Gruplararası**	3,07	2	1,53	2,75	0,07
	Grupiçi	154,63	277	0,56		
	Toplam	157,70	279			
Uyarılım	**Gruplararası**	3,40	2	1,70	2,26	0,11
	Grupiçi	202,81	270	0,75		
	Toplam	206,21	272			
Yaşamdan Haz Alma	**Gruplararası**	1,34	2	0,67	1,23	0,29
	Grupiçi	148,00	273	0,54		
	Toplam	149,33	275			
Güvenlik	**Gruplararası**	0,45	2	0,22	1,07	0,34
	Grupiçi	57,38	275	0,21		
	Toplam	57,83	277			
Evrensellik	**Gruplararası**	0,88	2	0,44	1,01	0,37
	Grupiçi	121,34	279	0,44		
	Toplam	122,21	281			
İyilikseverlik	**Gruplararası**	0,42	2	0,21	0,51	0,60
	Grupiçi	115,13	276	0,42		
	Toplam	115,55	278			
Geleneksellik	**Gruplararası**	0,43	2	0,22	0,49	0,61
	Grupiçi	121,50	278	0,44		
	Toplam	121,93	280			
Güç	**Gruplararası**	0,14	2	0,07	0,13	0,88
	Grupiçi	158,05	276	0,57		
	Toplam	158,19	278			

P ≤ 0.05

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği başarı değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=3,30; p=0,04<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta; başarı değerini yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip anneler düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği uyma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=2,84; p=0,06>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; uyma değerini düşük sosyoekonomik seviyeye sahip anneler orta ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği özyönelim değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=2,75; p=0,07>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; özyönelim değerini düşük sosyoekonomik seviyeye sahip anneler orta ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği uyarılım değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=2,26; p=0,11>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; uyarılım değerini yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip anneler düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=1,23; p=0,29>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; yaşamdan haz alma değerini düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip anneler orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği güvenlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=1,07; p=0,34>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; güvenlik değerini yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip anneler düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği evrensellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=1,01; p=0,37>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; evrensellik değerini düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip anneler orta sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,51; p=0,60>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; iyilikseverlik değerini orta sosyoekonomik seviyeye sahip anneler düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği geleneksellik değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,49; p=0,61>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; geleneksellik değerini düşük sosyoekonomik seviyeye sahip anneler orta ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin aktarmak istediği güç değerine ait anlamlılığa bakıldığında; tablo 3.4.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,13; p=0,88>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta; güç değerini düşük sosyoekonomik seviyeye sahip anneler orta ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip annelere göre çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir.

Genel olarak annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler karşılaştırıldığında ve tablo 3.4.3.1'deki ortalama puanlar dikkate alındığında üst gelir grubundaki annelerin başarı değerine anlamlı düzeyde önem verdikleri bulunmuştur.

3.5. Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği'ne Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki çocukların değer algılarını belirlemek için kullanılan, Schwartz'ın 10 değer tipini yansıtan 20 tane resim içermekte olan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile elde edilen verilerin ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapmaları(SS) ortaya konulmuştur. Bulgular tablo 3.5.'teki gibi yorumlanmıştır.

Aşağıdaki tabloda çocukların değer algılarının Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.5. Çocukların Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri					
Çocukların Değer Türleri	**Kişi Sayısı**	**Minimum**	**Maksimum**	**Ortalama**	**Standart Sapma**
İyilikseverlik	312	1	5	**3,54**	0,63
Geleneksellik	312	1	5	**3,47**	0,76
Başarı	312	1,5	5	3,38	0,65
Evrensellik	312	1	5	2,97	0,73
Özyönelim	312	1	4,5	2,96	0,76
Uyma	312	1,5	4,5	2,90	0,58
Yaşamdan Haz Alma	312	1	5	2,88	0,89
Güvenlik	312	1	4,5	2,72	0,66
Uyarılım	312	1	4,5	2,61	0,77
Güç	312	1	4,5	2,59	0,82

Tablo 3.5. incelendiğinde Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) uygulanmış olduğu çocukların değer algılarına yönelik elde edilen analiz sonuçları, çocukların en çok İyilikseverlik ve Geleneksellik ($\bar{X}$= 3,54 ve $\bar{X}$=3,47) değerlerine çocukları için önem verdiklerini göstermiştir. Analiz sonuçlarına göre çocuklar en az Uyarılım ve Güç ($\bar{X}$= 2,61 ve $\bar{X}$= 2,59) değerlerine önem vermiştir.

3.6. Bağımsız Değişkenlere Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular

3.6.1.Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile elde edilen verileri çocukların cinsiyet değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.6.1.1. ve Tablo 3.6.1.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin cinsiyet değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.6.1.1. Cinsiyetlerine Göre Çocukların Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Çocukların Değer Türleri	**Çocuğun Cinsiyeti**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Standart Hata**	**Genel Ortalama**
Uyarılım	**Erkek**	173	2,75	,80	,06	2,60
	Kız	139	2,44	,68	,06	
Güç	**Erkek**	173	2,72	,83	,06	2,57
	Kız	139	2,42	,78	,07	
Özyönelim	**Erkek**	173	2,82	,78	,06	2,98
	Kız	139	3,14	,71	,06	
İyilikseverlik	**Erkek**	173	3,46	,64	,05	3,55
	Kız	139	3,64	,61	,05	
Evrensellik	**Erkek**	173	2,87	,72	,05	2,99
	Kız	139	3,10	,72	,06	
Güvenlik	**Erkek**	173	2,80	,67	,05	2,72
	Kız	139	2,63	,63	,05	
Geleneksellik	**Erkek**	173	3,38	,77	,06	3,48
	Kız	139	3,58	,73	,06	
Başarı	**Erkek**	173	3,42	,67	,05	3,38
	Kız	139	3,33	,62	,05	
Yaşamdan Haz Alma	**Erkek**	173	2,92	,86	,07	2,89
	Kız	139	2,85	,93	,08	
Uyma	**Erkek**	173	2,92	,60	,05	2,90
	Kız	139	2,88	,56	,05	

Araştırmaya katılan çocukların uyarılım değerine ilişkin genel ortalama puanının 2.60 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre uyarılım değeri incelendiğinde, erkek çocukların uyarılım değerinin ortalaması 2,75>2,60 iken kız çocuklarının bu değerinin ortalaması 2,44<2,60 olarak bulunmuştur. Buna göre erkek çocukların uyarılım değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların güç değerine ilişkin genel ortalama puanının 2.57 olduğu görülmektedir (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre güç değeri incelendiğinde; erkek çocukların güç değerinin ortalaması 2,72>2,57 iken kız çocuklarının bu değerinin ortalaması 2,42<2,57 olarak bulunmuştur. Buna göre erkek çocukların güç değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların özyönelim değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,46 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre özyönelim değeri incelendiğinde; erkek çocukların özyönelim değerinin ortalaması 2,82<3,46 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 3,14>3,46 olduğu görülmüştür. Buna göre, kız çocukların özyönelim değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların iyilikseverlik değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,53 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre iyilikseverlik değeri incelendiğinde; erkek çocukların iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,46<3,53 iken kız çocukların bu değerinin ortalaması 3,64>3,53 olduğu görülmüştür. Buna göre, kız çocukların iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların evrensellik değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,99 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre evrensellik değeri incelendiğinde; erkek çocukların evrensellik değerinin ortalaması 2,87<2,99 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 3,10>2,99 olduğu görülmüştür. Buna göre, kız çocukların evrensellik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların güvenlik değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,72 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre güvenlik değeri incelendiğinde; erkek çocukların güvenlik değerinin ortalaması 2,80>2,72 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 2,63<2,72 olduğu görülmüştür. Buna göre, erkek çocukların güvenlik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların geleneksellik değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,48 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinseiyetlerine göre geleneksellik değeri incelendiğinde; erkek çocukların geleneksellik değerinin ortalaması 3,38<3,48 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 3,58>3,48 olduğu görülmüştür. Buna göre, kız çocukların geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların başarı değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,38 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre başarı değeri incelendiğinde; erkek çocukların başarı değerinin ortalaması 3,42 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 3,33 olduğu görülmüştür. Buna göre, erkek çocukların başarı değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların yaşamdan haz alma değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,89 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre yaşamdan haz alma değeri incelendiğinde; erkek çocukların yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,92 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 2,85 olduğu görülmüştür. Buna göre, erkek çocukların yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların uyma değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,90 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların cinsiyetlerine göre uyma değeri incelendiğinde; erkek çocukların uyma değerinin ortalaması 2,92 iken kız çocukların bu değerinin ortalamasının 2,88 olduğu görülmüştür. Buna göre, erkek çocukların uyma değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin cinsiyet değişkenine göre Levene testi ve t-testi için istatistiksel anlamlılıkları verilmektedir.

Tablo 3.6.1.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukların Değerlerinin t-testi Tablosu

Çocukların Değer Türleri	Levene's Değerleri		t testi						
	F	Anlamlılık	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık	Ortalama Fark	Standart Hata	95% Güven Aralığı	
								Alt	Üst
Uyarılım	8,50	,00	3,54	310	**,00**	,30	,09	,13	,47
			3,60	309,13		,30	,08	,14	,47
Güç	2,35	,13	3,21	310	**,00**	,30	,09	,11	,48
			3,23	303,26		,30	,09	,12	,47
Özyönelim	,20	,65	-3,78	310	**,00**	-,32	,09	-,49	-,15
			-3,82	304,49		-,32	,08	-,49	-,16
İyilikseverlik	,22	,64	-2,54	310	**,01**	-,18	,07	-,32	-,04
			-2,55	299,60		-,18	,07	-,32	-,04
Evrensellik	,07	,79	-2,77	310	**,01**	-,23	,08	-,39	-,07
			-2,78	296,31		-,23	,08	-,39	-,07
Güvenlik	,32	,57	2,34	310	**,02**	,17	,07	,03	,32
			2,36	302,57		,17	,07	,03	,32
Geleneksellik	,18	,67	-2,31	310	**,02**	-,20	,09	-,37	-,03
			-2,32	302,05		-,20	,09	-,37	-,03
Başarı	,63	,43	1,18	310	,24	,09	,07	-,06	,23
			1,19	304,26		,09	,07	-,06	,23
Yaşamdan Haz Alma	1,80	,18	0,72	310	,47	,07	,10	-,13	,27
			0,72	285,20		,07	,10	-,13	,28
Uyma	,02	,90	0,71	310	,48	,05	,07	-,08	,18
			0,72	302,80		,05	,07	-,08	,18

P ≤ 0.05

Çocukların uyarılım değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=8,50; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, uyarılım değerini erkek çocuklar kız çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güç değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=2,35; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, güç değerini erkek çocuklar kız çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların özyönelim değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,20; p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, özyönelim değerini kız çocuklar erkek çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların iyilikseverlik değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,22; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, iyilikseverlik değerini kız çocuklar erkek çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların evrensellik değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,07; p=0,01<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, evrensellik değerini kız çocuklar erkek çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güvenlik değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,32; p=0,02<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, güvenlik değerini erkek çocuklar kız çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların geleneksellik değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,18; p=0,02<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, geleneksellik değerini kız çocuklar erkek çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların başarı değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,63; p=0,24>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, başarı değerini erkek çocuklar kız çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların yaşamdan haz alma değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=1,80 p=0,47>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, yaşamdan haz alma değerini erkek çocuklar kız çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların uyma değeri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.1.2.'deki sonuçlara göre, f=0,02; p=0,48>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyma değerini erkek çocuklar kız çocuklara göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Genel olarak tablo değerlendirildiğinde, çocukların değer algıları cinsiyetine göre değerlendirildiğinde uyarılım, güç, özyönelim,iyilikseverlik, evrensellik, güvenlik ve geleneksellik değerlerinde anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Uyarılım, güç, güvenlik değerlerinde erkek çocuklar önem verirken; özyönelim, iyilikseverlik, evrensellik ve geleneksellik değerlerine ise kız çocuklarının daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

3.6.2. Annelerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile elde edilen verileri annelerin eğitim durumu değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.6.2.1. ve Tablo 3.6.2.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin annelerin eğitimi değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.6.2.1.Anne Eğitim Durumuna Göre Çocuk Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Çocukların Değer Türleri	**Annelerin Eğitim Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Uyma	**İlköğretim**	93	2,97	0,56	1,5	4,5
	Lise	118	2,95	0,58	1,5	4,5
	Üniversite ve üstü	95	2,81	0,58	1,5	4
	Toplam	306	2,91	0,58	1,5	4,5
Güvenlik	**İlköğretim**	93	2,63	0,70	1	4
	Lise	118	2,68	0,63	1,5	4,5
	Üniversite ve üstü	95	2,83	0,65	1	4,5
	Toplam	306	2,71	0,66	1	4,5
Başarı	**İlköğretim**	93	3,27	0,64	2	5
	Lise	118	3,42	0,62	1,5	4,5
	Üniversite ve üstü	95	3,46	0,69	1,5	4,5
	Toplam	306	3,39	0,65	1,5	5
Geleneksellik	**İlköğretim**	93	3,59	0,81	1,5	5
	Lise	118	3,45	0,68	2	5
	Üniversite ve üstü	95	3,38	0,79	1	5
	Toplam	306	3,47	0,76	1	5
Yaşamdan Haz Alma	**İlköğretim**	93	2,77	0,87	1	5
	Lise	118	2,94	0,88	1,5	4,5
	Üniversite ve üstü	95	2,93	0,92	1,5	5
	Toplam	306	2,89	0,89	1	5
Güç	**İlköğretim**	93	2,53	0,78	1,5	4,5
	Lise	118	2,67	0,84	1	4,5
	Üniversite ve üstü	95	2,58	0,82	1,5	4,5
	Toplam	306	2,60	0,82	1	4,5

Özyönelim	**İlköğretim**	93	2,94	0,74	1,5	4,5
	Lise	118	3,02	0,83	1	4,5
	Üniversite ve üstü	95	2,89	0,68	1,5	4,5
	Toplam	306	2,95	0,76	1	4,5
İyilikseverlik	**İlköğretim**	93	3,58	0,55	2	4,5
	Lise	118	3,49	0,66	1	5
	Üniversite ve üstü	95	3,55	0,67	2	5
	Toplam	306	3,54	0,63	1	5
Uyarılım	**İlköğretim**	93	2,65	0,73	1,5	4,5
	Lise	118	2,56	0,76	1	4,5
	Üniversite ve üstü	95	2,61	0,82	1	4,5
	Toplam	306	2,60	0,77	1	4,5
Evrensellik	**İlköğretim**	93	2,98	0,70	1,5	4,5
	Lise	118	2,99	0,70	1	5
	Üniversite ve üstü	95	2,95	0,80	1,5	4,5
	Toplam	306	2,98	0,73	1	5

Çocukların uyma değeri için genel ortalama puanın 2.91 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise, eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalaması 2,97, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalaması 2,95 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalamasının 2,81 olduğu görülmüştür. Buna göre, ilköğretim ve lise mezunu annelerin çocukları için uyma değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların güvenlik değeri için genel ortalama puanın 2.71 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise, eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalaması 2,63, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalaması 2,68 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalaması 2,83 olduğu görülmüştür. Buna göre, üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için güvenlik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların başarı değeri için genel ortalama puanın 3,39 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise, eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalaması 3,27, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalaması 3,42 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalaması 3,46 olduğu görülmüştür. Buna göre, lise ve üniversite eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için başarı değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların geleneksellik değeri için genel ortalama puanın 3,47 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalaması 3,59, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalaması 3,45 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalaması 3,38 olduğu görülmüştür. Buna göre, ilköğretim eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için geleneksellilk değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanın 2,89 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,77, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,94 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,93 olduğu görülmüştür. Buna göre, lise ve üniversite eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için yaşamdan haz alma değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların güç değeri için genel ortalama puanın 2,60 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının güç değerinin ortalaması 2,53, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının güç değerinin ortalaması 2,67 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının güç değerinin ortalaması 2,58 olduğu görülmüştür. Buna göre, sadece lise eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için güç değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların özyönelim değeri için genel ortalama puanın 2,95 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalaması 2,94, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalaması 3,02 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalaması 2,89 olduğu görülmüştür. Buna göre, sadece lise eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için özyönelim değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanın 3,54 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,58, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,49 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,55 olduğu görülmüştür. Buna göre, ilköğretim ve üniversite eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için iyilikseverlik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların uyarılım değeri için genel ortalama puanın 2,60 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının uyarılım değerinin ortalaması 2,65, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının uyarılım değerinin ortalaması 2,56 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının uyarılım değerinin ortalaması 2,61 olduğu görülmüştür. Buna göre, ilköğretim, üniversite ve daha üstü eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için uyarılım değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların evrensellik değeri için genel ortalama puanın 2,98 olduğu görülmüştür. Çocukların değer algıları annelerinin eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; eğitim seviyesi ilköğretim olan annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalaması 2,98, eğitim seviyesi lise olan annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalaması 2,99 ve eğitim seviyesi üniversite ve üstü olan annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalaması 2,95 olduğu görülmüştür. Buna göre, lise eğitim seviyesine sahip annelerin çocukları için evrensellik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin annelerin eğitimi değişkenine göre tek-yönlü varyans analizindeki F-testi ve tutaralılık değerleri verilmektedir.

Tablo 3.6.2.2. Annelerin Eğitim Durumuna Göre Çocukların Değerlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)						
Çocukların Değer Türleri	**Varyans**	**Kareler Toplamı**	**Serbestlik Derecesi**	**Ortalama Kare**	**F Değeri**	**Anlamlılık**
Uyma	**Gruplararası**	1,59	2	0,80	2,42	0,09
	Grupiçi	99,53	303	0,33		
	Toplam	101,12	305			
Güvenlik	**Gruplararası**	2,02	2	1,01	2,35	0,10
	Grupiçi	130,21	303	0,43		
	Toplam	132,23	305			
Başarı	**Gruplararası**	1,79	2	0,89	2,11	0,12
	Grupiçi	128,08	303	0,42		
	Toplam	129,86	305			
Geleneksellik	**Gruplararası**	2,12	2	1,06	1,85	0,16
	Grupiçi	173,89	303	0,57		
	Toplam	176,01	305			
Yaşamdan Haz Alma	**Gruplararası**	1,73	2	0,86	1,09	0,34
	Grupiçi	240,13	303	0,79		
	Toplam	241,86	305			
Güç	**Gruplararası**	1,02	2	0,51	0,77	0,47
	Grupiçi	202,04	303	0,67		
	Toplam	203,06	305			
Özyönelim	**Gruplararası**	0,83	2	0,42	0,72	0,49
	Grupiçi	174,53	303	0,58		
	Toplam	175,36	305			
İyilikseverlik	**Gruplararası**	0,49	2	0,25	0,61	0,54
	Grupiçi	122,11	303	0,40		
	Toplam	122,61	305			
Uyarılım	**Gruplararası**	0,40	2	0,20	0,34	0,71
	Grupiçi	178,76	303	0,59		
	Toplam	179,15	305			

Evrensellik	**Gruplararası**	0,08	2	0,04	0,08	0,93
	Grupiçi	161,99	303	0,54		
	Toplam	162,07	305			

P ≤ 0.05

Çocukların uyma değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=2,42; p=0,09>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyma değerini anneleri ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güvenlik değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=2,35; p=0,10>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güvenlik değerini anneleri üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların başarı değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=2,11; p=0,12>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, başarı değerini anneleri lise ve üniversite eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların geleneksellik değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=1,85; p=0,16>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, geleneksellik değerini anneleri ilköğretim eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların yaşamdan haz alma değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=1,09; p=0,34>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, yaşamdan haz alma değerini anneleri lise, üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güç değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,77; p=0,47>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güç değerini anneleri lise eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların özyönelim değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,72; p=0,49>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, özyönelim değerini anneleri lise eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların iyilikseverlik değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,61; p=0,54>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, iyilikseverlik değerini anneleri ilköğretim ve üniversite eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların uyarılım değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,34; p=0,71>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyarılım değerini anneleri ilköğretim, üniversite ve daha üstü eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların evrensellik değeri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.2.2.'deki sonuçlara göre, f=0,08; p=0,93>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, evrensellik değerini anneleri ilköğretim ve lise eğitim seviyesine sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Genel olarak tablo değerlendirildiğinde, çocukların değer algıları annelerin eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde hiçbir değer üzerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

3.6.3. Annelerin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile elde edilen verileri annelerin çalışma durumu değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.6.3.1. ve Tablo 3.6.3.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin annelerin çalışma durumu değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.6.3.1. Çalışma Durumuna Göre Çocuk Değerlerinin Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Çocukların Değer Türleri	**Annelerin Çalışma Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Standart Hata**	**Genel Ortalama**
Güvenlik	**Çalışmıyor**	139	2,63	0,66	,06	2,72
	Çalışıyor	163	2,80	0,65	,05	
Uyma	**Çalışmıyor**	139	2,97	0,53	,04	2,91
	Çalışıyor	163	2,84	0,61	,05	
Evrensellik	**Çalışmıyor**	139	3,05	0,70	,06	2,98
	Çalışıyor	163	2,91	0,76	,06	
Geleneksellik	**Çalışmıyor**	139	3,53	0,76	,06	3,46
	Çalışıyor	163	3,39	0,75	,06	
Yaşamdan Haz Alma	**Çalışmıyor**	139	2,81	0,85	,07	2,88
	Çalışıyor	163	2,94	0,94	,07	
Özyönelim	**Çalışmıyor**	139	2,99	0,76	,06	2,97
	Çalışıyor	163	2,95	0,75	,06	
İyilikseverlik	**Çalışmıyor**	139	3,53	0,62	,05	3,55
	Çalışıyor	163	3,56	0,66	,05	
Güç	**Çalışmıyor**	139	2,59	0,83	,07	2,60
	Çalışıyor	163	2,61	0,82	,06	
Uyarılım	**Çalışmıyor**	139	2,63	0,77	,06	2,62
	Çalışıyor	163	2,61	0,78	,06	
Başarı	**Çalışmıyor**	139	3,38	0,64	,05	3,38
	Çalışıyor	163	3,38	0,66	,05	

Araştırmaya katılan çocukların güvenlik değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,72 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden güvenliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalaması 2,63<2,72 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,80>2,72 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışan annelerin çocuklarının güvenlik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların uyma değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,91 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden uymayı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalaması 2,97>2,91 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,84<2,91 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışmayan annelerin çocuklarının uyma değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların evrensellik değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,98 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden evrenselliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalaması 3,05 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,91 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışmayan annelerin çocuklarının evrensellik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların geleneksellik değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,46 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden gelenekselliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalaması 3,53 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 3,39 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışan annelerin çocuklarının geleneksellik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların yaşamdan haz alma değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,88 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden yaşamdan haz almayı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,81 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,94 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışan annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların özyönelim değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,97 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden özyönelimi göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalaması 2,99 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,95 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışmayan annelerin çocuklarının özyönelim değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların iyilikseverlik değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,55 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden iyilikseverliği göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,53 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalaması 3,56'dır. Buna göre çalışan annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların güç değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,60 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden gücü göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının güç değerinin ortalaması 2,59 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,61 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışan annelerin çocuklarının güç değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların uyarılım değerine ilişkin genel ortalama puanının 2,62 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden uyarılımı göz önüne alacak olursak; çalışmayan annelerin çocuklarının uyarılım değerinin ortalaması 2,63 iken çalışan annelerin çocuklarının bu değerinin ortalamasının 2,61 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışmayan annelerin çocuklarının uyarılım değerine ilişkin ortalama puanları genel ortalamadan yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan çocukların başarı değerine ilişkin genel ortalama puanının 3,38 olduğu görülmüştür (Tablo 3.6.1.1.). Çocukların değerlerinden başarıyı göz önüne alacak olursak; hem çalışmayan annelerin çocuklarının hem de çalışan annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalamasının 3,38 olduğu görülmüştür. Buna göre çalışan annelerin çocukları ile çalışmayan annelerin çocuklarının başarı değerine ilişkin ortalama puanları aynı bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin annelerin çalışma durumu değişkenine göre Levene testi ve t-testi için istatistiksel anlamlılıkları verilmektedir.

Tablo 3.6.3.2. Annenin Çalışma Durumuna Göre Çocukların Değerlerinin t-testi Tablosu

Çocukların Değer Türleri	Levene's Değerleri		t testi						
	F	Anlamlılık	t	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık	Ortalama Fark	Standart Hata	95% Güven Aralığı	
								Alt	Üst
Güvenlik	,51	,48	-2,20	300	**,03**	-,168	,076	-,32	-,02
			-2,20	291,107		-,168	,076	-,32	-,02
Uyma	4,49	,03	1,93	300	**,05**	,127	,066	,00	,26
			1,95	299,814		,127	,065	,00	,26
Evrensellik	2,04	,15	1,62	300	,11	,136	,084	-,03	,30
			1,63	298,172		,136	,084	-,03	,30
Geleneksellik	,01	,93	1,52	300	,13	,133	,087	-,04	,30
			1,52	291,727		,133	,087	-,04	,30
Yaşamdan Haz Alma	2,30	,13	-1,25	300	,21	-,129	,104	-,33	,07
			-1,26	299,152		-,129	,103	-,33	,07
Özyönelim	,13	,72	,47	300	,64	,041	,087	-,13	,21
			,47	290,733		,041	,088	-,13	,21
İyilikseverlik	1,27	,26	-,36	300	,72	-,026	,074	-,17	,12
			-,36	297,308		-,026	,073	-,17	,12
Güç	,39	,53	-,25	300	,80	-,024	,095	-,21	,16
			-,25	292,370		-,024	,095	-,21	,16
Uyarılım	,02	,88	,25	300	,80	,023	,089	-,15	,20
			,25	293,943		,023	,089	-,15	,20
Başarı	,00	,95	,06	300	,95	,005	,075	-,14	,15
			,06	295,168		,005	,075	-,14	,15

P ≤ 0.05

.Çocukların güvenlik değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,51; p=0,03<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, güvenlik değerini çalışan annelerin çocukları çalışmayan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların uyma değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=4,49; p=0,05=0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, uyma değerini çalışmayan annelerin çocukları çalışan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların evrensellik değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=2,04; p=0,11>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, evrensellik değerini çalışmayan annelerin çocukları çalışan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların geleneksellik değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre bakıldığında, f=0,01; p=0,13>0,05 sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, geleneksellik değerini çalışmayan annelerin çocukları çalışan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların yaşamdan haz alma değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=2,30; p=0,21>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, yaşamdan haz alma değerini çalışan annelerin çocukları çalışmayan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların özyönelim değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,13; p=0,64>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, özyönelim değerini çalışmayan annelerin çocukları çalışan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların iyilikseverlik değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=1,27; p=0,72>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, iyilikseverlik değerini çalışmayan annelerin çocukları çalışan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güç değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,39; p=0,80>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güç değerini çalışan annelerin çocukları çalışmayan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların uyarılım değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,02; p=0,80>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyarılım değerini çalışmayan annelerin çocukları çalışan annelerin çocuklarına göre daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların başarı değeri annenin çalışma durumu değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.3.2.'deki sonuçlara göre, f=0,00; p=0,95>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, başarı değerini çalışmayan ve çalışan annelerin çocukları eşit olarak değer algılarına almak istemiştir.

Genel olarak tablo değerlendirildiğinde, çocukların değer algıları annelerin çalışma durumuna göre değerlendirildiğinde güvenlik ve uyma değerlerinde anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Güvenlik değerine çalışan annelerin çocukları daha fazla önem verirken; uyma değerine ise çalışmayan annelerin çocuklarının daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

3.6.4. Annelerin Sosyoekonomik Durum Değişkenine Göre Çocukların Değer Algılarına Ait Bulgular

Araştırma gurubundaki çocuklara uygulanan Çocuklar İçin Resim Tabanlı Değerler Ölçeği (ÇRTDÖ) ile elde edilen verileri annelerin sosyoekonomik durum değişkenine göre ölçmede kullanılan normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz bilgileri Tablo 3.6.4.1. ve Tablo 3.6.4.2.'de verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin sosyoekonomik durum değişkenine göre Ortalama ve Standart Sapmaları verilmiştir.

Tablo 3.6.4.1. Annenin Sosyoekonomik Durumuuna Göre Çocukların Değerlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikleri

Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri						
Çocukların Değer Türleri	**Annelerin Sosyoekononik Durumu**	**Kişi Sayısı**	**Ortalama**	**Standart Sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
Uyma	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,96	0,56	2	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	2,98	0,55	1,5	4,5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,71	0,62	1,5	4
	Toplam	284	2,89	0,59	1,5	4,5

Yaşamdan Haz Alma	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,78	0,86	1,5	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	2,77	0,89	1	5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	3,09	0,83	1,5	5
	Toplam	284	2,87	0,88	1	5
Güç	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,41	0,86	1,5	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	2,60	0,82	1	4,5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,70	0,85	1,5	4,5
	Toplam	284	2,60	0,84	1	4,5
İyilikseverlik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	3,62	0,51	2	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	3,57	0,62	1	5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	3,45	0,69	2	5
	Toplam	284	3,54	0,63	1	5
Uyarılım	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,68	0,72	1,5	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	2,52	0,70	1	4
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,68	0,85	1	4,5
	Toplam	284	2,60	0,76	1	4,5
Güvenlik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,84	0,71	1	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	2,71	0,63	1,5	4,5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,66	0,66	1	4,5
	Toplam	284	2,71	0,65	1	4,5
Geleneksellik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	3,60	0,81	1,5	5
	orta (1001tl-2000tl)	147	3,53	0,73	1	5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	3,40	0,79	1,5	5
	Toplam	284	3,50	0,76	1	5
Başarı	**düşük (500tl-1000tl)**	45	3,27	0,58	2,5	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	3,38	0,66	1,5	4,5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	3,42	0,68	1,5	4,5
	Toplam	284	3,38	0,65	1,5	4,5
Evrensellik	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,90	0,78	1,5	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	3,00	0,64	1,5	4,5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	2,90	0,76	1,5	4,5
	Toplam	284	2,95	0,70	1,5	4,5
Özyönelim	**düşük (500tl-1000tl)**	45	2,99	0,75	1,5	4,5
	orta (1001tl-2000tl)	147	2,96	0,80	1	4,5
	yüksek (2001tl-üstü)	92	3,03	0,72	1,5	4,5
	Toplam	284	2,99	0,76	1	4,5

Çocukların uyma değeri için genel ortalama puanının 2,89 olduğu görülmüştür. Çocukların uyma değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise, düşük gelirli annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalaması 2,96>2,89, orta gelirli annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalaması 2,98>2,89 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının uyma değerinin ortalamasının 2,71<2,89 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için uyma değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların yaşamdan haz alma değeri için genel ortalama puanının 2,87 olduğu görülmüştür. Çocukların yaşamdan haz alma değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,78<2,87, orta gelirli annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalaması 2,77<2,87 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının yaşamdan haz alma değerinin ortalamasının 3,09>2,87 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için yaşamdan haz alma değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların güç değeri için genel ortalama puanının 2,60 olduğu görülmüştür. Çocukların güç değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının güç değerinin ortalaması 2,41, orta gelirli annelerin çocuklarının güç değerinin ortalaması 2,60 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının güç değerinin ortalamasının 2,70 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için güç değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların iyilikseverlik değeri için genel ortalama puanının 3,54 olduğu görülmüştür. Çocukların iyilikseverlik değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,62, orta gelirli annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalaması 3,57 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının iyilikseverlik değerinin ortalamasının 3,45 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için iyilikseverlik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların uyarılım değeri için genel ortalama puanının 2,60 olduğu görülmüştür. Çocukların uyarılım değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının uyarılım değerinin ortalaması 2,68, orta gelirli annelerin çocuklarının uyarılım değerinin ortalaması 2,52 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının uyarılıım değerinin ortalamasının 2,68 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük ve yüksek sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için uyarılım değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların güvenlik değeri için genel ortalama puanının 2,71 olduğu görülmüştür. Çocukların güvenlik değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalaması 2,84, orta gelirli annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalaması 2,71 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının güvenlik değerinin ortalamasının 2,66 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için güvenlik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların geleneksellik değeri için genel ortalama puanının 2,71 olduğu görülmüştür. Çocukların geleneksellik değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalaması 3,60, orta gelirli annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalaması 3,53 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının geleneksellik değerinin ortalamasının 3,40 olduğu görülmüştür. Buna göre, düşük sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için geleneksellik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların başarı değeri için genel ortalama puanının 3,38 olduğu görülmüştür. Çocukların başarı değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalaması 3,27, orta gelirli annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalaması 3,38 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının başarı değerinin ortalamasının 3,42 olduğu görülmüştür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için başarı değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların evrensellik değeri için genel ortalama puanının 2,95 olduğu görülmüştür. Çocukların evrensellik değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalaması 2,90, orta gelirli annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalaması 3,00 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının evrensellik değerinin ortalamasının 2,90 olduğu görülmüştür. Buna göre, orta sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için evrensellik değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Çocukların özyönelim değeri için genel ortalama puanının 2,99 olduğu görülmüştür. Çocukların özyönelim değer algısı annelerin sosyoekonomik düzeyine göre değerlendirildiğinde ise; düşük gelirli annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalaması 2,99, orta gelirli annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalaması 2,96 ve yüksek gelirli annelerin çocuklarının özyönelim değerinin ortalamasının 3,03 olduğu görülmüşür. Buna göre, yüksek sosyoekonomik düzeye sahip annelerin çocukları için özyönelim değerinin ortalaması genel ortalamadan daha yüksek bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda çocukların değerlerinin sosyoekonomik durum değişkenine göre tek-yönlü varyans analizindeki F-testi ve tutaralılık değerleri verilmiştir.

Tablo 3.6.4.2. Annenin Sosyoekonomik Durumuma Göre Çocukların Değerlerinin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA)						
Annelerin Değer Türleri	**Varyans**	**Kareler Toplamı**	**Serbestlik Derecesi**	**Ortalama Kare**	**F Değeri**	**Anlamlılık**
Uyma	**Gruplararası**	4,38	2	2,19	6,60	**0,00**
	Grupiçi	93,24	281	0,33		
	Toplam	97,62	283			
Yaşamdan Haz Alma	**Gruplararası**	6,54	2	3,27	4,35	**0,01**
	Grupiçi	211,40	281	0,75		
	Toplam	217,94	283			
Güç	**Gruplararası**	2,45	2	1,23	1,75	0,18
	Grupiçi	196,79	281	0,7		
	Toplam	199,24	283			

İyilikseverlik	**Gruplararası**	1,24	2	0,62	1,56	0,21
	Grupiçi	111,13	281	0,40		
	Toplam	112,36	283			
Uyarılım	**Gruplararası**	1,79	2	0,89	1,56	0,21
	Grupiçi	160,60	281	0,57		
	Toplam	162,39	283			
Güvenlik	**Gruplararası**	1,06	2	0,53	1,24	0,29
	Grupiçi	119,84	281	0,43		
	Toplam	120,90	283			
Geleneksellik	**Gruplararası**	1,44	2	0,72	1,24	0,29
	Grupiçi	163,31	281	0,58		
	Toplam	164,75	283			
Başarı	**Gruplararası**	0,75	2	0,38	0,87	0,42
	Grupiçi	120,56	281	0,43		
	Toplam	121,31	283			
Evrensellik	**Gruplararası**	0,79	2	0,40	0,80	0,45
	Grupiçi	139,32	281	0,50		
	Toplam	140,11	283			
Özyönelim	**Gruplararası**	0,33	2	0,17	0,29	0,75
	Grupiçi	164,11	281	0,58		
	Toplam	164,44	283			

P ≤ 0.05

Çocukların uyma değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=6,60; p=0,00<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, uyma değerini anneleri düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların yaşamdan haz alma değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=4,35; p=0,01<0,05 sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuçta, yaşamdan haz alma değerini anneleri yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güç değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=1,75; p=0,18>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güç değerini anneleri yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların iyilikseverlik değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=1,56; p=0,21>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, iyilikseverlik değerini anneleri düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların uyarılım değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=1,56; p=0,21>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, uyarılım değerini anneleri düşük ve yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların güvenlik değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=1,24; p=0,29>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, güvenlik değerini anneleri düşük sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların geleneksellik değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=1,24; p=0,29>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, geleneksellik değerini anneleri düşük ve orta sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların başarı değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=0,87; p=0,42>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, başarı değerini anneleri yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların evrensellik değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre ne incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=0,80; p=0,45>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, evrensellik değerini anneleri yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Çocukların özyönelim değeri annenin sosyoekonomik durum değişkenine göre incelendiğinde; tablo 3.6.4.2.'deki sonuçlara göre, f=0,29; p=0,75>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçta, özyönelim değerini anneleri yüksek sosyoekonomik seviyeye sahip olan çocuklar daha fazla değer algılarına almak istemiştir.

Genel olarak tablo değerlendirildiğinde, çocukların değer algıları annelerin sosyoekonomik durumuna göre değerlendirildiğinde uyma ve yaşamdan haz alma değerlerinde anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Uyma değerine sosyoekonomik düzeyi düşük ve orta olan annelerin çocukları daha fazla önem verirken; yaşamdan haz alma değerine ise sosyoekonomik düzeyi yüksek olan annelerin çocuklarının daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

3.7. Annelerin Değer Algıları ile Çocukların Değer Algılarının Karşılaştırılması

Aşağıdaki tabloda annelerin değer algıları ile çocukların değer algılarının t-testi analiz sonuçları ve anlamlılık değerleri verilmiştir.

Tablo 3.7.1. Anne ve Çocukların Değer Algıları

	Bağımlı gruplar t-testi						
Değer Türleri	**Çocuk**		**Anne**				
	Ortalama	**SS**	**Ortalama**	**SS**	**t-test değeri**	**Serbestlik Derecesi**	**p**
Özyönelim	2,96	0,76	3,80	0,84	13,285	311	**0,00**
Güç	2,59	0,82	3,12	0,94	7,796	311	**0,00**
Evrensellik	2,97	0,73	3,98	0,82	15,257	309	**0,00**
Güvenlik	2,72	0,66	4,02	0,83	21,871	309	**0,00**
Uyarılım	2,61	0,77	3,56	0,80	15,292	311	**0,00**
Uyma	2,91	0,58	3,95	0,81	17,901	309	**0,00**
Geleneksellik	3,47	0,76	3,84	0,86	5,696	311	**0,00**
Yaşamdan Haz Alma	2,89	0,90	3,59	1,07	9,106	309	**0,00**
İyilikseverlik	3,54	0,63	3,94	0,87	6,782	309	**0,00**
Başarı	3,38	0,65	3,55	0,94	2,693	309	**0,01**

P ≤ 0.05

Anne ile çocuğun özyönelim değeri karşılaştırıldığında annenin özyönelim değer ortalaması $\bar{X}$=3,80 iken çocuğun özyönelim değer ortalaması $\bar{X}$=2,96'dır. Buradan da görüldüğü gibi annenin özyönelim değer ortalaması çocuğun özyönelim değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun güç değeri karşılaştırıldığında annenin güç değer ortalaması $\bar{X}$=3,12)iken çocuğun güç değer ortalaması $\bar{X}$=2,59'dur. Buradan da görüldüğü gibi annenin güç değer ortalaması çocuğun güç değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun evrensellik değeri karşılaştırıldığında annenin evrensellik değer ortalaması $\bar{X}$=3,98 iken çocuğun evrensellik değer ortalaması $\bar{X}$=2,97'dir. Buradan da görüldüğü gibi annenin evrensellik değer ortalaması çocuğun evrensellik değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun güvenlik değeri karşılaştırıldığında annenin güvenlik değer ortalaması $\bar{X}$=4,02 iken çocuğun güvenlik değer ortalaması $\bar{X}$=2,72'dir. Buradan da görüldüğü gibi annenin güvenlik değer ortalaması çocuğun güvenlik değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun uyarılım değeri karşılaştırıldığında annenin uyarılım değer ortalaması $\bar{X}$=3,56 iken çocuğun uyarılım değer ortalaması $\bar{X}$=2,61'dir. Buradan da görüldüğü gibi annenin uyarılım değer ortalaması çocuğun uyarılım değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun uyma değeri karşılaştırıldığında annenin uyma değer ortalaması $\bar{X}$=3,95 iken çocuğun uyma değer ortalaması $\bar{X}$=2,91'dir. Buradan da görüldüğü gibi annenin uyma değer ortalaması çocuğun uyma değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun geleneksellik değeri karşılaştırıldığında annenin geleneksellik değer ortalaması $\bar{X}$=3,84 iken çocuğun geleneksellik değer ortalaması $\bar{X}$=3,47'dir. Buradan da görüldüğü gibi annenin geleneksellik değer ortalaması çocuğun geleneksellik değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun yaşamdan haz alma değeri karşılaştırıldığında annenin yaşamdan haz alma değer ortalaması $\bar{X}$=3,59 iken çocuğun yaşamdan haz alma değer ortalaması $\bar{X}$=2,89'dur. Buradan da görüldüğü gibi annenin yaşamdan haz alma değer ortalaması çocuğun yaşamdan haz alma değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun iyilikseverlik değeri karşılaştırıldığında annenin iyilikseverlik değer ortalaması $\bar{X}$=3,94 iken çocuğun iyilikseverlik değer ortalaması $\bar{X}$=3,54'tür. Buradan da görüldüğü gibi annenin iyilikseverlik değer ortalaması çocuğun iyilikseverlik değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,00<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ile çocuğun başarı değeri karşılaştırıldığında annenin başarı değer ortalaması $\bar{X}$=3,55 iken çocuğun başarı değer ortalaması $\bar{X}$=3,38'dir. Buradan da görüldüğü gibi annenin başarı değer ortalaması çocuğun başarı değer ortalamasından büyüktür. Bu da p=0,01<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda anne ve çocukların değer algılarının korelasyon sonuçları ve anlamlılık değerleri verilmiştir.

Tablo 3.7.2. Anne ve Çocukların Değer Algıları Arasındaki Korelasyon

Korelasyon Tablosu		
Değer Türleri	**Pearson**	**p**
Evrensellik	-,126	**,026**
Güç	,083	,143
İyilikseverlik	,069	,224
Yaşamdan Haz Alma	,068	,235
Uyma	-,067	,243
Özyönelim	,038	,506
Güvenlik	,034	,548
Başarı	,026	,644
Uyarılım	,015	,791
Geleneksellik	-,005	,935

P ≤ 0.05

Anne ve çocuğun evrensellik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,126) negatif yönde biraz yüksek düzeydedir. Buna göre p=0,026<0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anne ve çocuğun güç değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,083) pozitif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,143>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun iyilikseverlik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,069) pozitif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,224>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun yaşamdan haz alma değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,068) pozitif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,235>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun uyma değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,067) negatif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,243>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun özyönelim değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı=0,038) pozitif yönde çok az düzeydedir. Bu da p=0,506>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun güvenlik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı=0,034) çok az düzeydedir. Buna göre p=0,548>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun başarı değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,026) pozitif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,644>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun uyarılım değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,015) pozitif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,791>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anne ve çocuğun geleneksellik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,005) negatif yönde çok az düzeydedir. Buna göre p=0,935>0,05 istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.8. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerler ile Çocukların Değer Algılarının Karşılaştırılması

Aşağıdaki tabloda annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler ve çocukların değer algılarının korelasyon sonuçları ve anlamlılık değerleri verilmiştir.

Tablo 3.8. Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikeri Değerler ile Çocukların Değer Algıları Arasındaki Korelasyon

Korelasyon Tablosu						
Değer Türleri	**Çocuk Ortalama**	**SS**	**Anne Ortalama**	**SS**	**Pearson**	**p**
Başarı	3,38	0,66	4,49	0,84	-0,138	**0,016**
Güvenlik	2,73	0,76	4,66	0,92	-0,104	0,071
İyilikseverlik	3,55	0,64	4,42	0,82	0,094	0,103
Evrensellik	2,97	0,73	4,42	0,05	-0,088	0,124
Yaşamdan Haz Alma	2,87	0,58	4,18	1,20	0,039	0,504
Geleneksellik	3,46	0,78	4,35	1,08	-0,038	0,509
Özyönelim	2,97	0,83	4,20	0,93	-0,024	0,677
Güç	2,59	0,90	4,10	0,91	0,020	0,729
Uyarılım	2,63	0,66	3,98	0,57	0,020	0,736
Uyma	2,90	1,00	3,63	0,80	-0,012	0,830

P ≤ 0.05

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği başarı değeri ile çocuğun başarı değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği başarı değer ortalaması $\bar{X}$=4,49 iken çocuğun başarı değer ortalaması $\bar{X}$=3,38'dir. Annelerin aktarmak istediği başarı değeri ve çocuğun başarı değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,138) negatif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,016<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği güvenlik değeri ile çocuğun güvenlik değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği güvenlik değer ortalaması $\bar{X}$=4,66 iken çocuğun güvenlik değer ortalaması $\bar{X}$=2,73'tür. Annelerin aktarmak istediği güvenlik değeri ve çocuğun güvenlik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,104) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,071>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği iyilikseverlik değeri ile çocuğun iyilikseverlik değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği iyilikseverlik değer ortalaması $\bar{X}$=4,42 iken çocuğun iyilikseverlik değer ortalaması $\bar{X}$=3,55'tir. Annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değeri ve çocuğun iyilikseverlik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,094) pozitif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,103>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır..

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği evrensellik değeri ile çocuğun evrensellik değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği evrensellik değer ortalaması $\bar{X}$=4,42 iken çocuğun evrensellik değer ortalaması $\bar{X}$=2,97'tir. Annelerin aktarmak istediği evrensellik değeri ve çocuğun evrensellik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,088) pozitif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,124>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği yaşamdan haz alma değeri ile çocuğun yaşamdan haz alma değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değer ortalaması $\bar{X}$=4,18 iken çocuğun yaşamdan haz alma değer ortalaması $\bar{X}$=2,87'dir. Annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değeri ve çocuğun yaşamdan haz alma değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,039) pozitif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,504>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği geleneksellik değeri ile çocuğun geleneksellik değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği geleneksellik değer ortalaması $\bar{X}$=4,35 iken çocuğun geleneksellik değer ortalaması $\bar{X}$=3,46'dır. Annelerin aktarmak istediği geleneksellik değeri ve çocuğun geleneksellik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,038) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,509>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği özyönelim değeri ile çocuğun özyönelim değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği özyönelim değer ortalaması $\bar{X}$=4,20 iken çocuğun özyönelim değer ortalaması $\bar{X}$=2,97'dir. Annelerin aktarmak istediği özyönelim değeri ve çocuğun özyönelim değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,024) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,677>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği güç değeri ile çocuğun güç değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği güç değer ortalaması $\bar{X}$=4,10 iken çocuğun güç değer ortalaması $\bar{X}$=2,59'dur. Annelerin aktarmak istediği güç değeri ve çocuğun güç değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,020) pozitif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,729>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği uyarılım değeri ile çocuğun uyarılım değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği uyarılım değer ortalaması $\bar{X}$=3,98 iken çocuğun uyarılım değer ortalaması $\bar{X}$=2,63'tür. Annelerin aktarmak istediği uyarılım değeri ve çocuğun uyarılım değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,020) pozitif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,736>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Annelerin çocuklarına aktarmak istediği uyma değeri ile çocuğun uyma değeri karşılaştırıldığında annenin aktarmak istediği uyma değer ortalaması $\bar{X}$=3,63 iken çocuğun uyma değer ortalaması $\bar{X}$=2,90'dır. Annelerin aktarmak istediği uyma değeri ve çocuğun uyma değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,012) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,830>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.9. Annelerin Değer Algıları İle Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikleri Değerlerin Karşılaştırılması

Aşağıdaki tabloda annelerin değer algıları ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin korelasyon sonuçları ve anlamlılık değerleri verilmiştir.

Tablo 3.9. Annelerin Değer Algıları ile Annelerin Çocuklarına Aktarmak İstedikeri Değerler Arasındaki Korelasyon

Korelasyon Tablosu						
Değer Türleri	**Anneden Çocuğa Geçiş Ortalama**	**SS**	**Anne Ortalama**	**SS**	**Pearson**	**p**
Özyönelim	4,20	0,92	3,82	0,83	0,215	**0,000**
Güç	4,10	0,93	3,13	0,93	0,379	**0,000**
Evrensellik	4,41	0,82	3,98	0,82	0,271	**0,000**
Uyarılım	3,98	1,08	3,57	0,79	0,257	**0,000**
Yaşamdan Haz Alma	4,18	0,91	3,59	1,06	0,271	**0,000**
İyilikseverlik	4,42	0,80	3,93	0,87	0,173	**0,003**
Güvenlik	4,66	0,58	4,04	0,81	-0,070	0,223
Uyma	3,62	1,21	3,95	0,80	-0,058	0,320
Başarı	4,49	0,84	3,56	0,94	0,032	0,574
Geleneksellik	4,35	0,81	3,86	0,85	-0,009	0,881

P ≤ 0.05

Annelerin özyönelim değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri özyönelim değeri karşılaştırıldığında annenin özyönelim değer ortalaması $\bar{X}$=3,82 iken annelerin aktarmak istediği özyönelim değer ortalaması $\bar{X}$=4,20'dir. Annelerin aktarmak istedikleri özyönelim değeri ve annelerin özyönelim değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,215) pozitif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,000<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Annelerin güç değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güç değeri karşılaştırıldığında annenin güç değer ortalaması $\bar{X}$=3,13 iken annelerin aktarmak istediği güç değer ortalaması $\bar{X}$=4,10'dur. Annelerin aktarmak istedikleri güç değeri ve annelerin güç değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,379) pozitif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,000<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Annelerin evrensellik değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri evrensellik değeri karşılaştırıldığında annenin evrensellik değer ortalaması $\bar{X}$=3,98 iken annelerin aktarmak istediği evrensellik değer ortalaması $\bar{X}$=4,41'dir. Annelerin aktarmak istedikleri evrensellik değeri ve annelerin evrensellik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,271) pozitif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,000<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Annelerin uyarılım değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyarılım değeri karşılaştırıldığında annenin uyarılım değer ortalaması $\bar{X}$=3,57 iken annelerin aktarmak istediği uyarılım değer ortalaması $\bar{X}$=3,98'dir. Annelerin aktarmak istedikleri uyarılım değeri ve annelerin uyarılım değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,257) pozitif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,000<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Annelerin yaşamdan haz alma değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değeri karşılaştırıldığında annenin yaşamdan haz alma değer ortalaması $\bar{X}$=3,59 iken annelerin aktarmak istediği yaşamdan haz alma değer ortalaması $\bar{X}$=4,18'dir. Annelerin aktarmak istedikleri yaşamdan haz alma değeri ve annelerin yaşamdan haz alma değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,271) pozitif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,000<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Annelerin iyilikseverlik değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri iyilikseverlik değeri karşılaştırıldığında annenin iyilikseverlik değer ortalaması $\bar{X}$=3,93 iken annelerin aktarmak istediği iyilikseverlik değer ortalaması $\bar{X}$=4,42'dir. Annelerin aktarmak istedikleri iyilikseverlik değeri ve annelerin iyilikseverlik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,173) pozitif yönde yüksek düzeydedir. Bu da p=0,003<0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Annelerin güvenlik değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri güvenlik değeri karşılaştırıldığında annenin güvenlik değer ortalaması $\bar{X}$=3,93 iken annelerin aktarmak istediği güvenlik değer ortalaması $\bar{X}$=4,42'dir. Annelerin aktarmak istedikleri güvenlik değeri ve annelerin güvenlik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,070) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,223>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Annelerin uyma değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri uyma değeri karşılaştırıldığında annenin uyma değer ortalaması $\bar{X}$=3,95 iken annelerin aktarmak istediği uyma değer ortalaması $\bar{X}$=3,62'dir. Annelerin aktarmak istedikleri uyma değeri ve annelerin uyma değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,058) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,320>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Annelerin başarı değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri başarı değeri karşılaştırıldığında annenin başarı değer ortalaması $\bar{X}$=3,56 iken annelerin aktarmak istediği başarı değer ortalaması $\bar{X}$=4,49'dur. Annelerin aktarmak istedikleri başarı değeri ve annelerin başarı değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = 0,032) pozitif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,574>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Annelerin geleneksellik değeri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri geleneksellik değeri karşılaştırıldığında annenin geleneksellik değer ortalaması $\bar{X}$=3,86 iken annelerin aktarmak istediği geleneksellik değer ortalaması $\bar{X}$=4,35'tir. Annelerin aktarmak istedikleri geleneksellik değeri ve annelerin geleneksellik değeri arasındaki ilişki düzeyi (pearson korelasyon katsayısı = -0,009) negatif yönde düşük düzeydedir. Bu da p=0,881>0,05 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma ile bakılan annelerin değer algıları, çocuklarına aktarmak istedikleri değerler ile çocukların değer algıları arasındaki ilişkiye dair sonuçlar ve bu sonuçlara ait öneriler sunulmuştur.

4.1. Tartışma

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; öncelikle annelerin Portre Değer Anketi'ne (PDA) verdikleri cevaplar üzerinden annelerin değer algılarına ait sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre anneler en fazla Evrensellik ve Güvenlik değerlerini önemsemiştir. Portre Değer Anketi sonuçlarına göre; anneler en az Güç ve Başarı değerlerine önem vermiştir.

Anneler en fazla evrensellik değerine bağlı olan açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adaleti gözetmek, eşitlikten yana olmak, dünyada barış istemek, doğa ve sanat güzellikleriyle dolu bir dünyaya sahip olmak, çevreyi korumak gibi değerlere önem verdiklerini göstermiştir. Diğer bir yandan araştırma gurubundaki anneler güç değerine bağlı olan sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, refah içerisinde yaşamak değerlerini pek fazla önemsememiştir. Böylelikle araştırma gurubundaki anneler sosyal standartlara göre yeteneklerini göstermeye daha fazla öncelik verirken, sosyal statü ve saygınlığa daha az önem vermiştir. Bunun yanında literatürdeki benzer araştırmalar incelendiğinde de, annelerin seçtikleri bu değerler ile aynı sonuçların eldildiği görülmektedir (Demirutku, 2007; Schwartz, 2012).

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan bağımsız değişkenlere göre annelerin kişisel değerleri arasındaki farklılık seviyesi incelemek için annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum değişkenleri ele alınmıştır. Elde edilen veriler üzerinde normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz yöntemleri uygulanmıştır.

Eğitim durumu değişkenine göre annelerin değer algıları değerlendirildiğinde; Özyönelim değeri ile eğitim durumu arasında olumlu yönde bir anlamlı farklılık görülmüştür. Buna göre Özyönelim değerine bağlı olan yaratıcı olmak, özgür olmak, bağımsız olmak gibi değerlere lise seviyesinde eğitim durumuna sahip olan anneler diğer seviyede eğitim seviyesine sahip olan annelere göre daha fazla önem vermiştir.

Çalışma durumu değişkenine göre annelerin değer algıları değerlendirildiğinde; geleneksellik değeri ile çalışma durumu değişkeni arasında olumlu yönde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Nitekim; araştırma ile geleneksellik değerinin çalışmayan anneler tarafından en fazla önemsendiği görülmüştür. Böylelikle sonuçlar; çalışmayan annelerin geleneksellik değerlerine bağlı olan mütevazı olmak, yaşamın gerektirdiklerini kabullenmek ve içten bir şekilde dine bağlı olmak gibi değerlere çalışan annelere göre daha fazla önem verdiğini ortaya koymuştur. Literatüre göre çalışmayan anneler araştırmalarda daha fazla Geleneksellik ve Uyma değerine önem vermiştir (Schwartz, 2009)

Sosyoekonomik durum değişkenine göre annelerin değer algıları değerlendirildiğinde ise; araştırma gurubundaki annelerin yaşamdan haz alma, uyarılım, güç ve özyönelim değerleri ile sosyoekonomik seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Sonuçta sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan anneler yaşamdan haz alma, uyarılım, güç ve özyönelim değerlerine bağlı olan yaşamdan keyif alma, cesur ve dinamik olmak, sosyal güç sahibi olmak ve yaratıcı olmak değerlerine sosyoekonomik düzeyi orta olan annelere göre daha fazla önem vermişlerdir.

Araştırma gurubundaki annelerin kendilerine uygulanmış olunan Değer Aktarım Anketi'nden (DAA) annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin sonuçları elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre Schwartz'ın değerleri arasında anneler en çok güvenlik ve başarı değerlerini çocuklarına aktarmak istemiştir. Değer Aktarım Anketi (DAA) sonuçlarına göre; anneler çocukları için en az uyma ve uyarılım değerlerine önem vermiştir. Literatüre göre değer aktarımı ile ilgili yapılan çalışmalarda, özellikle "Başarı" ve "Güvenlik" değeri ilk sıralarda iken, "Uyma" ve "Uyarılım" değeri alt sıralarda görülmüştür (Demirutku, 2007; Schwartz, 2012).

Anneler en fazla güvenlik ve başarı değerine bağlı olan aile güvenliğine sahip olmak, başarılı ve yetgin olmak gibi değerleri çocuklarına aktarmak istemiştir. Böylelikle araştırma gurubundaki anneler; çocuklarının, kendisinin ve toplumun güvenliğini istemesini ve sosyal standartlara göre yeteneğini göstermesini daha fazla istemiştir. Öbür bir yandan araştırma gurubundaki anneler uyma ve uyarılım değerine bağlı olan nazik olmak, kurallara uymak ve cesur olmak değerlerini çocukları için pek fazla önemsememiştir. Böylelikle araştırma gurubundaki anneler çocuklarının yaşamda heyecan almalarını, diğer insanların keyfini kaçıran veya onlara zarar veren ve sosyal beklentileri veya normları ihlal etmeye neden olan davranışları, eğilimleri, itici güçleri sınırlamalarını istememiştir.

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan bağımsız değişkenler ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlerin arasında farklılık seviyesini incelemek için annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum değişkenlri ele alınmıştır. Elde edilen veriler üzerinde normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz yöntemleri uygulanmıştır.

Annelerin eğitim durumu ve çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasındaki ilişki sonuçlarına göre; uyarılım, yaşamdan haz alma, güvenlik değerleri ile annenin eğitim değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Uyarılım, yaşamdan haz alma ve güvenlik değerleri; değer ortalamalarına bakıldığında, en fazla üniversite ve lisansüstü eğitime sahip olan anneler tarafından çocuklara aktarılmak istenmiştir. Buna göre; araştırmada üniversite ve lisansüstü eğitime sahip olan anneler cesur olmak, yaşamdan keyif almak ve aile güvenliğine sahip olmak gibi değerleri çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir. Literatüre göre eğitim seviyesi yüksek olan bireyler hayatlarında önceliklerine "Uyarılım", "Güvenlik" ve "Yaşamdan Haz Alma" değerlerine daha çok yer vermiştir (Schwartz, 2009).

Annelerin çalışma durumu değişkeni ile çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasındaki ilişki sonuçlarına göre; özyönelim, güç, yaşamdan haz alma, evrensellik, uyarılım değerleri ile annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu bağlamda; tüm bu değerleri en fazla çalışan anneler çocuklarına aktarmak istemiştir. Böylelikle araştırmada; yaratıcı olmak, sosyal güç sahibi olmak, yaşamdan keyif almak, açık fikirli olmak ve cesur olmak gibi değerleri çalışan anneler çalışmayan annelere göre daha fazla çocuklarına aktarmak istemiştir. Literatürde de bu sonuca benzer bir sonuç görülmüştür (Schwartz, 2009).

Annelerin sosyoekonomik durumu ve çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasındaki ilişki sonuçlarına göre; başarı değeri ile annenin sosyoekonomik durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Başarı değeri; değer ortalamalarına bakıldığında, en fazla yüksek gelire sahip olan anneler tarafından çocuklara aktarılmak istenmiştir. Buna göre; araştırmada yüksek gelire sahip olan anneler başarılı olmak, yetgin olmak ve hırslı olmak gibi değerlere çocuklarına daha fazla aktarmak istemiştir. Literatürde de bu sonuca benzer bir sonuç görülmüştür (Demirutku, 2007).

Çocuklar için Resim Tabanlı Değer Ölçeği ile ilköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların değer algılarına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre Schwartz'ın değerleri arasında çocuklar en çok İyilikseverlik ve Geleneksellik değerlerini önemsemiştir. Çocuklar için Resim Tabanlı Değer Ölçeği sonuçlarına göre; çocuklar en az Uyarılım ve Güç değerlerine önem vermiştir. Literatüre göre Türk çocuklarının değerleri incelendiğinde, yapılan çalışmalarda çocuklar en çok "Geleneksellik" değerine önem vermiştir (Petersen, 2013; Özvanlıgil, 2013).

Genel olarak incelendiğinde İyilikseverlik ve Geleneksellik değerlerinin çocukların kendi değer algılarına en yakın değerler olduğu görülmüştür. Buna göre araştırma gurubundaki çocukların yardımsever olmak, dürüst olmak, yaşamın getirdiklerini kabullenmek, içten ve samimi bir şekilde dine ve inançlara bağlı olmak değerlerini daha fazla önemsedikleri görülmüştür. Aynı zamanda cesur olmak ve sosyal güç sahibi olmak değerlerine ise çocukların en az önem verdikleri görülmüştür.

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan bağımsız değişkenler ile çocukların değer algıları arasında farklılığı incelemek için cinsiyet, annenin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durum değişkenleri ele alınmıştır. Çocuklardan elde edilen veriler değişkenlere göre normal dağılıma uyan ve ilişkisiz analiz yöntemler ile analiz edilmiştir.

Araştırma gurubundaki çocukların cinsiyet gurupları ve değer algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu anlamlı fark uyarılım, güç, güvenlik, geleneksellik, evrensellik, iyilikseverlik ve özyönelim değerlerinde görülmüştür. Buna göre erkek çocukların uyarılım, güç ve güvenlik değerlerine en fazla önem verdiği görülmüştür. Böylelikle araştırma erkek çocukların sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, cesur olmak, aile güvenliğine sahip olmak gibi değerleri daha fazla önemsediği görülmüştür. Aynı zamanda kız çocukları ise geleneksellik, evrensellik, iyilikseverlik ve özyönelim değerlerine en fazla önem vermiştir. Böylelikle araştırma ile kız çocukların açık fikirli olmak, yaratıcı olmak, özgür olmak, yardımsever olmak ve mütevazı olmak değerlerine daha fazla önem verdiği görülmüştür. Bu da sonuçların literatürdeki araştırmalara göre benzer nitelikte olduğunu göstermiştir (Petersen, 2013).

Aynı zamanda araştırmada annelerin eğitim durumu değişkeni ile çocukların değer algıları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu anlamlı fark çocukların güvenlik ve uyma değerlerinde görülmüştür. Araştırmada üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip olan annelerin çocukları güvenlik değerine daha fazla önem göstermiştir. Böylelikle annesi üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahip olan çocuklar aile güvenliğine sahip olmak, toplumsal düzenin sürmesini istemek değerlerine daha fazla önem vermiştir. İlköğretim eğitim seviyesine sahip olan annelerin çocukları ise uyma değerine daha fazla önem göstermiştir. Böylelikle annesi ilköğretim eğitim seviyesine sahip olan çocuklar nazik olmak, kurallara uymak değerlerine daha fazla önem vermiştir. Benzer bir şekilde Knafo'nun (2003) araştırmasında "Uyma" değerine önem veren ebevynlerin çocukları da "Uyma" değerine daha fazla önem vermiştir.

Çocukların değer algıları ile arasında anlamlı ilişkisinin olduğu diğer bir değişken ise annenin çalışma durumu değişkeni olmuştur. Çocukların güvenlik ve uyma değeri ile annenin çalışma durumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre; çalışan anneleri olan çocuklar uyma değerini daha fazla önemsemiştir. Böylelikle; araştırmada çalışan annesi olan çocukların nazik olmak, kurallara uymak gibi değerlere daha fazla önem verdiği görülmüştür. Çalışmayan anneler ise güvenlik değerini daha fazla önemsemiştir. Böylelikle; araştırmada çalışmayan annesi olan çocukların aile güvenliği ve ulusal güvenlik sahibi olma gibi değerlere daha fazla önem verdiği görülmüştür.

Çocukların değer algıları ile arasında anlamlı ilişkisinin olduğu diğer bir değişken ise ailenin sosyoekonomik durumu değişkeni olmuştur. Çocukların uyma ve yaşamdan haz alma değeri ile annenin sosyoekonomik durumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre; sosyoekonomik seviyeleri orta olan annelere sahip çocuklar uyma değerini daha fazla önemsemiştir. Böylelikle; araştırmada sosyoekonomik seviyesi orta olan anneye sahip çocukların nazik olmak, kurallara uymak gibi değerlere daha fazla önem verdiği görülmüştür. Sosyoekonomik seviyesi yüksek olan anneye sahip çocuklar yaşamdan haz alma değerine daha fazla önem vermiştir. Böylelikle sosyoekonomik seviyesi yüksek olan anneye sahip çocuklar yaşamdan keyif almak değerine daha fazla önem vermiştir. Literatüre bakıldığında "Güvenlik" değerine alt gelirli bireyler önem vermiştir (Schwartz, 2009). Aynı zamanda benzer bir çalışmada "Güvenlik" değerine düşük gelire sahip anneleri olan çocuklar önem vermiştir (Özvanlıgil, 2013). Böylelikle bu çalışmanın sonuçları literatürdeki sonuçlardan farklı çıkmıştır. Buna göre İstanbul ili Pendik ilçesinde yaşayan çalışma gurubunun değer algıları sosyoekonomik düzey değişkenine göre genelden daha farklı bir şekilde etkilenmiştir.

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan annelerin ve çocukların değer algıları arasındaki ilişkiyi incelemek için annelerin ve çocukların değer algıları üzerinde istatistiksel olarak Bağımlı Örneklem t-testi ve aynı zamanda Pearson Korelasyonu kullanılmıştır. Araştırmaya göre annelerin ve çocukların evrensellik değeri arasındaki ilişki düzeyi negatif yönde biraz yüksek düzeyde bulunmuştur. Aynı zamanda istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Evrensellik değeri taşıyan annelerin çocuklarında bu değer görülmemiştir.

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler ve çocukların değer algıları arasında ilişkiyi belirlemek için; annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler ve çocukların değer algıları arasında istatistiksel olarak Pearson Korelasyonu'na bakılmıştır. Annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlere göre çocukların değer algılarına bakıldığında; annelerin aktarmak istediği başarı değeri ve çocuğun başarı değeri arasındaki ilişki düzeyi negatif yönde yüksek düzeyde bulunmuştur. Aynı zamanda istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çocuklarına başarı değerini aktarmak isteyen annelerin çocukları başarı değerini taşımamıştır.

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan annelerin değer algıları ve annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasında ilişkiyi belirlemek için; annelerin değer algıları ve annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler arasında istatistiksel olarak Pearson Korelasyonu'na bakılmıştır. Annelerin değer algılarına göre annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerlere bakıldığında; annelerin değerlerinden ve aktarmak istediği değerlerden özyönelim, güç, evrensellik, uyarılım, yaşamdan haz alma ve iyilikseverlik değerleri arasındaki ilişki düzeyi pozitif yönde yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Özyönelim, güç, evrensellik, uyarılım, yaşamdan haz alma ve iyilikseverlik değerleri taşıyan anneler bu değerleri çocuklarına da aktarmak istemiştir.

"İlkokul Birinci Sınıfta Okuyan Çocukların ve Annelerinin Değer Algılarının Karşılaştırmalı İncelenmesi" adlı çalışmada bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; annelerin değer algıları ile çocukların değer algıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, aynı zamanda annelerin aktarmak istedikleri değerler ile çocukların değer algıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Annelerin değer algılarının önem sırası; evrensellik, iyilikseverlik, özyönelim, yaşamdan haz alma, uyarılım ve güç şeklinde bulunmuştur. Annelerin aktarmak istedikleri değerlerin önem sırası ise; iyilikseverlik, evrensellik, özyönelim, yaşamdan haz alma, güç ve uyarılım şeklinde bulunmuştur.

Annelerin değerleri ile çocuklarına aktarmak istedikleri değerler araında özyönelim, güç, evrensellik, uyarılım, yaşamdan haz alma ve iyilikseverlik değerlerinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum annelerin önemli olarak algıladıkları değerler ile çocuklarına aktarmak istedikleri yada öğretmek istedikleri değerlerin örtüştüğü yada uyumlu olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

4.2. Öneriler

Bu araştırma sonucunda, özetle, annelerin değer algıları ve aktarmak istedikleri değerler arasında bir ilişki olduğu belirlenmiş, annlerin değer algısı ve aktarmak istedikleri değerlerin annelerin eğitim durumu, çalışma durumu ve sosyoekonomik durumlarına göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. . Bu durum anne ile ilişkili bazı faktörlerin annenin değer algısı üzerindeki etkisini ve çocukların hayatında annelerinin rolünün önemini göstermiştir. Dolayısıyla annelerin değer öğrenimi konusunda bilinçlenmelerine yönelik çalışmalara ve çocuklarını bilinçlendirmek adına özellikle evrensel değer eğitimine önem verilmesi gerektiği söylenebilir. Çocuklara değerleri kalıcı olarak kazandırmak için öncelikle ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir çünkü ebeveynler çocukları için en önemli rol modellerdir. Bu nedenle değer eğitimi ile ilgili olarak annelerin bilinçlendirilmesi için okullarda annelere eğitim seminerleri düzenlenebilir. Bunun yanında eğitim-öğretim döneminde sürecek şekilde değer eğitimine yönelik bir aile eğitimi programı hazırlanıp, annelere bu konuda daha zengin bir evrensel değer eğitim programı sunulabilir. Çünkü hem ebeveynlerin hemde çocukların toplumsal hayata daha iyi uyum sağlamak adına temel değerleri benimsemiş olmaları gerekir.

Araştırmada bulgularından yola çıkarak annelerin çocuklarına aktarmak istedikleri değerler ile çocukların önem verdikleri değerlerin uyumlu olmadığı sonucu bir başka bulgudur. Burada araştırmacılara bu bulgunun detaylı bir şekilde incelenmesi önerilebilir. Çünkü çocukların değerlere verdikleri önem, yaşadıkları eğitim ortamında bulunan faktörler (öğretmenler, akran eğitimi, eğitici materyallerde yer alan değerler gibi), çağın getirdikleri, medya, bilgisayar gibi pek çok başka faktörden etkilenebilir.

Evrensel değerler aslında tüm toplumda yer alan tüm fertler tarafından benimsendiğinde günlük hayatta sıklıkla karşılaştığımız pek çok temel sıkıntının aşılabileceği düşünülebilir. Bu nedenle değer eğitimine katkı sağlamak amacıyla sivil toplum örgütleri ve medyanın bu konuya dikkat çekmesi ve sundukları programlarda değer öğretimi konusunda daha hassas olmaları sağlanabilir. Bununla beraber öğretmenlerin değer eğitimi konusunda daha bilinçli olabilmeleri için üniversitelerde seçmeli ders olarak “Evrensel Değerler Eğitimi” dersi açılabilir. Bu çalışmada anneler ve çocuklar incelenmiştir, başka araştırmacılara eğitimcilerin ve çocukların değerlere ilişkin görüşlerini değerlendirmeleri, ebeveynlerin her ikisinin değerlerini incelemeleri, ebeveynler, eğitimciler ve çocukların değer algılarını birlikte incelemeleri farklı araştırma konuları olarak önerilebilir.

KAYNAKÇA

Aktan, C. C. (1998). Değişen dünya ve yeni global değerler. *Yeni Türkiye, 669- 673.* http://www.canaktan.org adresinden 04/11/2009 tarihinde alındı.

Balat, G. U. & Dağal A. B. (2006). *Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Balat, G. U. (2005). Değerler Eğitimi ve Değerler Eğitimi Programları. A.Oktay, ve Ö. Polat. Unutkan. (Der.), *Okul Öncesi Dönemde Güncel Konular*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Balat, G.U., Bilgin H., Ozdemir A. (2012). A Study on the Development of the Learning Styles Scale for 5-6 Year of Children. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği A.B.D., 11(2), 480-490.

Boratav, H. B. (2009). Values and attitudes of young people in urban Turkey: A further test of Schwartz's theory of values and Kağıtçıbaşı's model of family change. In S. Bekman & A. Aksu-Koç (Eds.), *Perspectives on human development, family, and culture.* (pp. 263-283). New York, NY US: Cambridge University Press.

Bilsky, W., Niemann, F., Schmitz, J., ve Rose, I. (2005). Value structure at an early age: Cross-cultural replications. In W. Bilsky ve D. Elizur (Eds.), Facet theory: Design, analysis and applications. Proceedings of the 10th International Facet Theory Conference in Rome, 10–13 July 2005 (pp. 231– 239). Prague, Czech Republic: Agentura Action M.

Bubeck,M. & Bilsky,W. (2004). Value structure at an early age. *Swiss Journal of Psychology, 63,* 31–41.

Costa, P. T., Jr., Terracciano, A., ve McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. Journal of Personality and Social Psychology, 81, 312– 321.

Demirutku, K. (2004). Turkish adaptation of the portrait values questionnaire. Unpublished manuscript. Middle East Technical University, Ankara.

Demirutku, K. (2007). *Çocuk Yetiştirme Tarzları, Değerlerin İçselleştirilmesi ve Benlik Kavramı.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Döring, A. K. (2008). Assessment of children's values: The development of a picture-based instrument (Doktora tezi, University of Münster, Münster, Germany).

Döring, A. K. (2012). Assessing children's values: An exploratory study. Journal of Psychoeducational Assessment.

Eder, R. A. (1989). The emergent personologist: The structure and content of 3 1/2-, 5 1/2-, and 7 1/2-year-olds' concept of themselves and other persons. *Child Development, 60,* 1218–1228.

Eid, M. & Diener, E. (Eds.). (2006). *Handbook of multimethod measurement in psychology*. Washington, DC: American Psychological Association.

European Social Survey. (2009). *Home*. Retrieved from http://www.europeansocialsurvey.org

Erikson, E. H. (1963). Childhood and Society (1. Cilt). New York, NY: Norton.

Firat, N. S., & Açıkgöz, K. (2012). Value Sytems Of Teachers Wıth Dıfferent Varıables. *Hacettepe Unıversıtesı Egıtım Fakultesı Dergısı-Hacettepe Unıversıty Journal Of Educatıon*, (43), 422-435.

Fischer, K. W. (1980). A theory of cognitive development: The control and construction of hierarchies of skills. *Psychological Review, 87*, 477–531.

Gedik, E.G. (2010). *Sınıf Öğretmenlerinin Değer Yönelimlerinin ve Öğrencilerine Aktarmak İstedikleri Değerlerin İncelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Grusec, J. E., & Kuczynski, L. (1997). *Parenting and children's internalization of values*. New York, NY: Wiley.

Harter, S. (1999). *The construction of the self: A developmental perspective* (K. W. Fischer & E. T. Higgins, Eds.). New York, NY: Guilford.

Harter, S., & Pike, R. (1984). The pictorial scale of perceived competence and social acceptance for young children. *Child Development, 55,* 1969–1982.

Hofstede, G. (2001). Culture's consequences (1. Cilt). Thousand Oaks, CA: Sage.

Inglehart, R., & Baker, W. E. (2000). Modernization, cultural change, and the persistence of traditional values. *American Sociological Review, 65,* 19–51.

Knafo, A. ve Schwartz, S.H. (2003). Parenting and Adolescents' Accuracy in Perceiving Parental Values. *Child Development. 74* (1), 590-612.

Koç, N. (2013). *Annelerin Kişisel Değerleri ile Beş-Altı Yaş Çocuklarının Değer Kazanımları Arasındaki İlişkiler.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa

Kuşdil, M. E. & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000).Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Scwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi***,** *45,* 59-76.

Labb´e, B., & Puech,M. (2005). *Was verbindet die Welt: Ethik f¨ur Kinder* [What connects the world: Ethics for children]. Bindlach, Germany: Loewe.

La Greca, A. M. (Ed.). (1990). *Through the eyes of the child: Obtaining selfreports from children and adolescents*. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

Messick, S. (1995). Standards of validity and the validity of standards in performance assessment. *Educational Measurement: Issues and Practice, 12,* 5–6.

Morgan, M., Gibbs, S., Maxwell, K., & Britten, N. (2002). Hearing children's voices:Methodological issues in conducting focus groups with children aged 7-11 years. *Qualitative Research, 2,* 7–21.

Özvanlıgil, K. (2013). *Compare Multitrait-Multimethod Analysis of Picture Based Values Survey for Children and Portrait Values Questionnaire*. Yayımlanmamış Lisans Bitirme Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümü, İstanbul.

Petersen, A. (2013). Çocukların Değerleri: Adaptation of the Picture-Based Survey For Children (PBVS-C) and Validation in a Turkish Sample. Unpublished Master's Thesis, Munster University. Germany.

Piaget, J. (1960). The psychology of intelligence. Patterson, NJ: Littlefield, Adams.

Revell, L. (2002). Children's Responses to Character Education. *Educational Studies, 28* (4), 420-428.

Rokeach, M. (1973). The nature of human values. New York, NY: Free Press.

Schmalt, H.-J. (2005). Validity of a short form of the Achievement-Motive Grid (AMG–S): Evidence for the three-factor structure emphasizing active and passive forms of fear of failure. *Journal of Personality Assessment, 84,* 172–184.

Schwartz, S. H., ve Bardi, A. (2001). Value hierarchies across cultures: Taking a similarities perspective. Journal of Cross-Cultural Psychology, 32, 265– 286.

Schwartz, S. H., Melech, G., Lehmann, A., Burgess, S., Harris, M., ve Owens, V. (2001). Extending the cross-cultural validity of the theory of basic human values with a different method of measurement. Journal of Cross- Cultural Psychology, 32, 510–537.

Schwartz, S. H. (2006). A theory of cultural value orientations: Explications and applications. Comparative Sociology, 5, 130–180.

Schwartz, S. H. (10-13 June 2009). *Basic Human Values*. Paper presented at Cross- National Comparison Seminar on the Quality and Comparability of Measures for 229 Constructs in Comparative Research: Methods and Applications, Bolzano (Bozen), Italy.

Schwartz, S. H. (2010). Human values. Retrieved from http://essedunet. nsd.uib.no/opencms.war/opencms/ess/en/topics/1/

Schwartz, S. H., & Sagiv, L. (1995). Identifying culture-specifics in the content and structure of values. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 26,* 92–116.

Şimşek, T. S. (2012). *Werteprioritäten von deutschtürkischen Kindern und ihren Eltern –eine Studie zum Einfluss der Sprache*. Unpublished Diploma Thesis, Westfälische Wilhelms-Universität, Münster.

Thompson, R. A., Meyer, S., & McGinley, M. (2006). Understanding values in relationships: The development of conscience. In M. Killen & J. G. Smetana (Eds.), *Handbook of moral development* (pp. 267–297). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. Değerler Eğitim Dergisi. 1(3), 217-239.

Vogt, D. S., King, D. W., & King, L. A. (2004). Focus groups in psychological assessment: Enhancing content validity by consulting members of the target population. *Psychological Assessment, 16,* 231–243.

Yavuzer, H. (1990). *Ana Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yazıcı, K. (2006). Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış. Türklük Bilimi Araştırmaları, 19(19), 499.

EKİLLER

EK.A.

maltepe üniversitesi istanbul www.maltepe.edu.tr REKTÖRLÜK — maltepe university istanbul www.maltepe.edu.tr RECTORATE

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU KARARI

Karar Tarihi : 15.04.2015

Karar Sayısı : 2015/4-6

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 25.03.2015 tarih ve 14475162-302.08.01-70 sayılı yazısı ile Kurulumuza gönderilen, Psikoloji Anabilim Dalı, Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Programında, Doç. Dr. Gülden Uyanık BALAT'ın danışmanlığında öğrenim gören 13 11 04 105 numaralı YL öğrencisi Tugay TOSUN'un **"İlkokul Birinci Sınıfta Okuyan Çocukların ve Annelerinin Değer Algılarının Karşılaştırmalı İncelenmesi"** başlıklı yüksek lisans tez önerisi ile ekindeki ölçek ve anket formları incelenmiştir.

Yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda:

- Danışman Doç. Dr. Gülden Uyanık BALAT'ın "Uygunluk Beyanı"nın ekteki örnek esas alınarak yeniden düzenlenmesi ve dosyasına konulması;
- Çalışmaya katılan ebeveynlerden ekte örneği verilen "Bilgilendirilmiş Onam Formu" kullanılarak gönüllülük onamı alınması; koşullarıyla,

Araştırma önerisinin T.C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurul Yönergesi'nin 6. Maddesinde yazılı; **"bilimsel disipline bağlılık, yaşama saygı, zarar vermeme, olası zarar ve riskler konusunda tüm ilgilileri bilgilendirme, insan ve topluma sorumluluk"** gibi ilkelere uygun olduğuna; yayına temel oluşturan araştırmanın tasarım, planlama ve yürütülme aşamalarında katkıda bulunanlara yer verilmesi, eksiksiz ve doğru kaynak gösterilmesi, gereken biçim ve doğrulukta atıflarda bulunulması kaydıyla yapılmasının etik olarak uygun olduğuna;

Toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Aytekin BERKMAN

Prof. Dr. Nurgün OKTİK

Prof. Dr. Necla ÖZTÜRK

Yrd. Doç. Dr. Zeynep Hakeraer GÜÇLÜ

Yrd. Doç. Dr. Abbas DÜNDAR

marmaraeğitimköyü 34857 Maltepe - İstanbul
Tel: +90(216) 626 10 50 (pbx) Faks: +90(216) 626 10 70
maltepe@maltepe.edu.tr

marmaraeğitimköyü 34857 Maltepe - İstanbul
Phone: +90(216) 626 10 50 (pbx) Fax: +90(0216) 626 10 70
maltepe@maltepe.edu.tr

EK.B.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/20/2659753 10/03/2015
Konu: Tugay TOSUN

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:a) Maltepe Üniversitesinin 24.02.2015 tarih ve 44 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Milli Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 09.03.2015 tarihli tutanağı.

Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Tugay TOSUN'un ***"Ilkokul 1. Sınıfta Okuyan Çocukların ve Annelerinin Değer Algılarının Karşılaştırmalı incelenmesi"*** konulu tezi kapsamında, ilimiz Pendik ilçesindeki ilkokullarda öğrenim gören öğrencilere; demografik bilgi formu, portre değerler ölçeği ve değerler aktarımı anketini uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanılması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
10/03/2015

Yusuf Ziya KARACAEV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Milli Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden c549-2f8d-3db5-8ded-c035 kodu ile teyit edilebilir.

EK.C.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/2693444 11/03/2015
Konu: Tugay TOSUN

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)

İlgi: a) 24.02.2015 tarih ve 44 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 10.03.2015 tarih ve 2659753 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Tugay TOSUN'un ***"İlkokul 1. Sınıfta Okuyan Çocukların ve Annelerinin Değer Algılarının Karşılaştırmalı"*** konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, ***uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması,*** katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat ADALI
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Elektronik İmzalı Adı Sistemimizde Mevcuttur	
Adı Soyadı	Mualla ÇELEBİ
Ünvanı	Bölüm Şefi
Tarih	
İmza	

İl Milli Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 8227-81dd-3460-87ae-a245 kodu ile teyit edilebilir.

EK.D.

Ebeveyn Bilgilendirilmiş Onay Formu

30. 04. 2015

Sayın Veli,

Sizi çocuklarda değerlerin gelişimi konusunda yürütmekte olduğumuz bir bilimsel çalışmaya davet etmek istiyoruz. Bu araştırma T.C. Maltepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü tarafından gerçekleştirilmektedir.

Çocuklarda Değerlerin Gelişimi Projesi, T.C. Maltepe Üniversitesi 10.03.2015 tarihli ve 2659753 numaralı proje olarak İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır. Bu araştırma İstanbul'da 6 ilkokulda gerçekleştirilecektir. Sizinle temasa geçmemizin nedeni, sizin çocuğunuzun eğitim gördüğü okulun bizim araştırma gurubumuzun içinde yer almasıdır. Okul Müdürünüz de bu çalışma konusunda onay vermektedir.

Araştırma kapsamında 30.04.2015 ve 31.05.2015 tarihleri arasında veri toplanacaktır. Çalışma Prof. Dr. Gülden BALAT (T.C. Marmara Üniversitesi) ve Psikolog Tugay Tosun (T.C. Maltepe Üniversitesi) başkanlığında yürütülmektedir.

Çalışma çocuğunuzun eğitim gördüğü okulda ve her gün kullandığı sınıfında ya da okul yönetiminin uygun gördüğü okul sınırları içindeki başka bir salonda yapılacaktır. Hafta içi ve okul saatleri içinde gerçekleştirilecektir. Her okulda araştırmamız için Psikolog Tugay Tosun ve sınıftaki uygulamalara eşlik etmek üzere bir kişi görevlendirecektir.

Araştırmada, özel olarak geliştirilmiş bir araçla çalışacağız. Bu araçta 20 resim bulunmakta ve her resimde bir ana karakter bir faaliyete katılmaktadır. Yanda bir örnek resim görebilirsiniz. Bu resimler bu araştırma için ve 6 ile 12 yaş grubuna özel olarak hazırlanmıştır. Çocukların bu resimleri, resimde gösterilen konunun kendisi için taşıdığı öneme göre sıralaması istenecektir.

Uygulama yarım saat sürecektir. Uygulamaya sadece velisi tarafından izin verilecek çocuklar katılacaktır. Uygulama gününde çocuğunuza uygulamaya katılmayı isteyip istemediği sorulacak, eğer katılım konusunda isteksiz davranırsa bu konuda bir zorlama yapılamayacaktır. Uygulama sırasında sıkılacak olursa ya da herhangi bir nedenle devam etmek istemezse, istediği anda neden belirtmeden cevap vermeyi bırakabilir. Bu durumda anket formu imha edilecektir.

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız ve sınıf öğretmeninize formun size ulaştığı günün ertesinde gönderiniz. Araştırmamızı desteklediğiniz için teşekkür ederiz.

Psk. Tugay TOSUN,

T.C. Maltepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans

Elektronik posta: tugaytosun89@hotmail.com, Tel: 05353705964

----------Buradan keserek gönderiniz. ----------

Sınıf-Şube: **Öğrenci no:**

Veli İsmi: …… Veli İmza: …… Tarih:

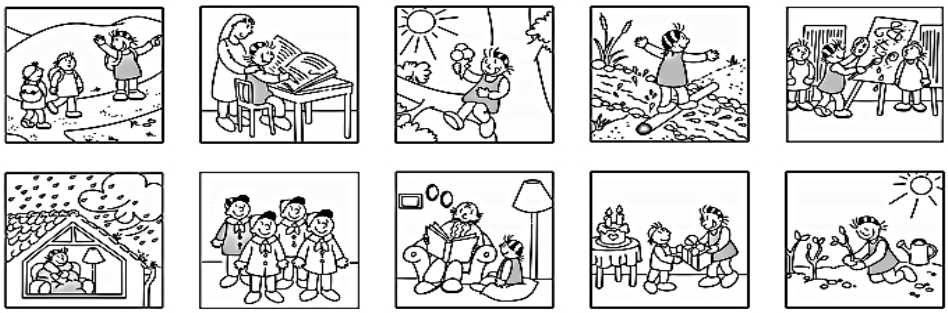
Bu kısım sınıf öğretmeni tarafından kesilerek araştırmacılara teslim edilecektir.

	Mezun olduğunuz son okul:	**Yaşınız**	**Doğduğunuz şehir**	**Mesleğiniz/İşiniz**	**Konuştuğunuz yabancı dil var mı?**
Anne	İlköğretim ___ Lise ___ Üniversite ___ Yüksek Lisans ___ Doktora ___				Evet ise; hangisi, lütfen yazınız. _____
Baba	İlköğretim ___ Lise ___ Üniversite ___ Yüksek Lisans ___ Doktora ___				Evet ise; hangisi, lütfen yazınız. _____

Yukarıdaki çalışmanın amacını ve içeriğini belirten bildiriyi okudum, anladım ve çocuğumun araştırmaya katılmasını kabul ediyorum.

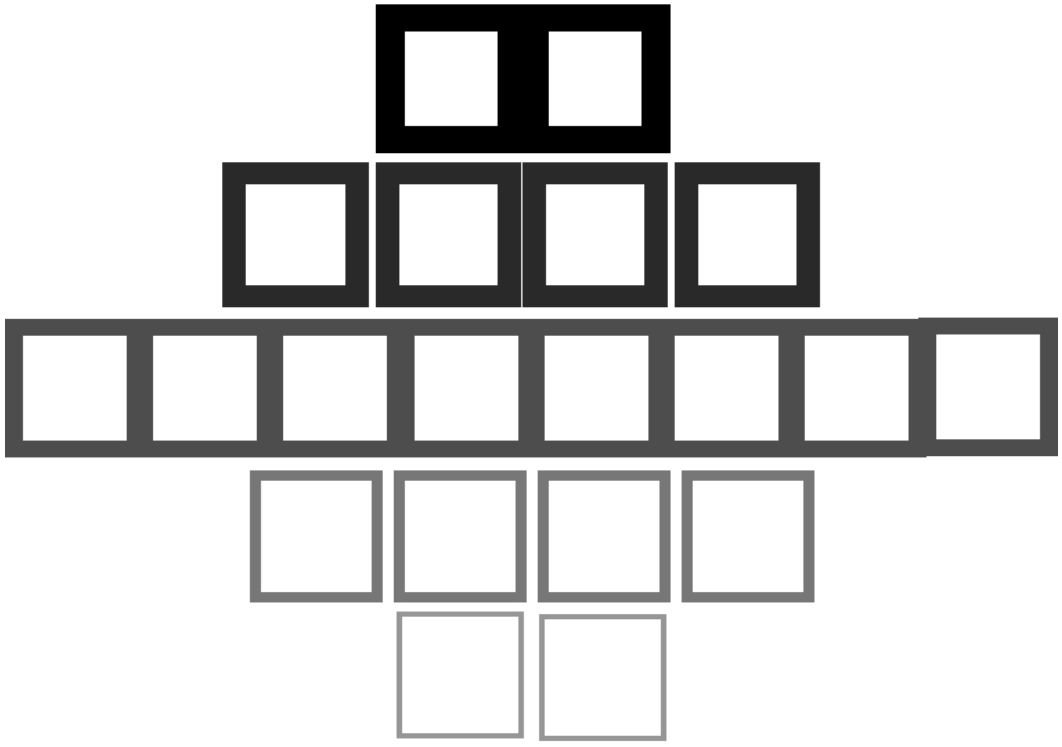
☐ Kabul ediyorum. ☐ Kabul etmiyorum.

EK.E.

Hayatımda nasıl olmak istediğim için

çok önemli

hiç önemli değil

EK.F.

PORTRE DEĞER ANKETİ (PDA)

Değerli Anneler,

Aşağıda bazı kişiler kısaca tanımlanmaktadır. Lütfen her tanımı okuyun ve bu kişilerin size ne derece benzediğini ya da benzemediğini düşünün. Tanımda verilen kişinin size ne kadar benzediğini göstermek için sağdaki kutucuklardan uygun olan birini **[X]** ile işaretleyin. Araştırmaya yapmış olduğunuz katkı için teşekkür ederiz.

Psk. Tugay Tosun

T.C.Maltepe Üniversitesi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız : ( ) 20 ( ) 21-25 ( ) 26-35 ( ) 36+

2. Çocuğunuzun Cinsiyeti: ( ) Kız ( ) Erkek

3. Eğitim Durumu : ( )Okuma yazma biliyor ( )İlköğretim ( ) Lise ( )Üniversite

4. Çalışma Durumu: ( ) Çalışmıyor ( ) Çalışıyor
Çalışıyorsanız mesleğiniz:……...

5. Gelir Düzeyi: ( ) Düşük (500-1000 tl) ( ) Orta (1001-2000 tl) ( ) İyi (2001 tl -üstü)

	BU KİŞİ SİZE NE KADAR BENZİYOR?					
	Bana çok benzi-yor	Bana benzi-yor	Bana az benzi-yor	Bana çok az benzi-yor	Bana benze-miyor	Bana hiç benze-miyor
1.Yeni fikirler bulmak ve yaratıcı olmak onun için önemlidir. İşleri kendine özgü yollarla yapmaktan hoşlanır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.Onun için zengin olmak önemlidir. Çok parası ve pahalı şeyleri olsun ister.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.Dünyada herkesin eşit muamele görmesinin önemli olduğunu düşünür. Hayatta herkesin eşit fırsatlara sahip olması gerektiğine inanır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	BU KİŞİ SİZE NE KADAR BENZİYOR?					
	Bana çok benzi-yor	Bana benzi-yor	Bana az benzi-yor	Bana çok az benzi-yor	Bana benze-miyor	Bana hiç benze-miyor
4.Onun için yeteneklerini göstermek çok önemlidir. İnsanların onun yaptıklarına hayran olmasını ister.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5.Onun için güvenli bir çevrede yaşamak önemlidir. Güvenliğini tehlikeye sokabilecek her şeyden kaçınır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6.Hayatta pek çok farklı şey yapmanın önemli olduğunu düşünür. Her zaman deneyecek yeni şeyler arar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7.İnsanların kendilerine söylenenleri yapmaları gerektiğine inanır. İnsanların her zaman, hatta başkaları izlemiyorken bile, kurallara uymaları gerektiğini düşünür.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9.Sahip olduğundan daha fazlasını **istememenin** önemli olduğunu düşünür. İnsanların sahip olduklarıyla tatmin olmaları gerektiğine inanır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10.Eğlenmek için her fırsatı kollar. Zevk veren şeyleri yapmak onun için önemlidir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12.Çevresindeki insanlara yardım etmek onun için çok önemlidir. Onların refaha kavuşmasını ister.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

EK.G.

DEĞER AKTARIMI ANKETİ (DAA)

Değerli Anneler,

Aşağıda insanlar için değerli olabilecek çeşitli hedeflerle ilgili kısa açıklamalar verilmiştir. Lütfen her bir açıklamayı dikkatlice okuyunuz. Sonra da sizin aynı değerleri kendi çocuğunuza aktarmayı ne kadar istediğinizi uygun rakamı daire içine alarak işaretleyiniz.

	Bu değeri çocuğuma aktarmayı...			
	Hiç İstemem	**İstemem**	**İsterim**	**Çok İsterim**
1. Güç, para, sosyal mevki, prestij ve itibar sahibi olmak	0	1	2	3
2. Kişisel emniyet, aile güvenliği ve toplumsal istikrar ile yaşamak	0	1	2	3
3. Kendini kısıtlayarak, toplumsal beklentilerle ve kurallarla uyumlu davranmak	0	1	2	3
4. Yaşamın çeşitli alanlarında (iş, eğitim, vs.) başarılı olmak	0	1	2	3
5. Yakın olunan insanları kollamak, desteklemek ve iyiliğini gözetmek	0	1	2	3
6. Bağımsız düşünmek, davranmak ve seçimlerini özgürce yapmak	0	1	2	3
7. Kültürel, ailevi veya dini törelere veya fikirlere saygılı ve bağlı olmak	0	1	2	3
9. Hayatın getirdiği zevklerden haz almak	0	1	2	3
10. Tüm insanlara, kendinden farklı olanlara bile anlayışlı ve hoşgörülü olmak	0	1	2	3
12. Hayatta heyecan, macera ve yenilik aramak	0	1	2	3

EK.H.

Schwartz'ın Değer Boyutları ve Karşılık Gelen Değerler

Schwartz'ın Değer Boyutları	**Schwartz'ın Değer Boyutlarına Karşılık Gelen Değerler**
Değişime Açıklık (Openness to change)	Uyarılma, Öz-yönelim, Hazcılık
Muhafazakârlık (Conservation)	Geleneksellik, Güvenlik, Uyma
Öz-yetkinlik (Self-enhancement)	Güç, Başarı, Hazcılık
Öz-aşkınlık (Self-transcendence)	Evrenselcilik, İyilikseverlik

EK.I.

Schwartz'ın Değer Modelindeki Değer Tipleri ve Tanımları

Değer Tipi	**Tanım**
Güç	Sosyal statü, insanlar ve kaynaklar üzerinde baskınlık kurma
Başarı	Sosyal standartlarca belirlenen kişisel başarı yönelimi
Hazcılık	Bedensel haz ve duyumsal doyum arayışı
Uyarılım	Heyecan ve yenilik arayışı
Özyönelim	Bağımsız düşünme ve davranma eğilimi
Evrenselcilik	Bütün insanlar için anlayış, hoşgörü; insanların ve doğanın esenliğini koruma
İyilikseverlik	Bireyin yakın olduğu kişilerin esenliğini koruması ve güçlendirmesi
Geleneksellik	Kültürel ve dini uygulamalara ve anlayışlara saygı ve bağlılık
Uyma	Başkalarına zarar verebilecek veya toplumsal beklentilere aykırı dürtülerin ve davranışların kısıtlanması
Güvenlik	Benlik, toplum ve ilişkiler için güvenlik ve istikrar arayışı

ÖZGEÇMİŞ

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin Psikoloji Bölümü'nden mezun olan Tugay Tosun, günümüzde T.C. Maltepe Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Programı'na devam etmektedir. Lisans eğitiminden sonra T.C. Kartal Belediyesi'nde psikolog olarak çalışmış olan Tugay Tosun, 2012 yılından itibaren Özel Pendik Bölge Hastanesi'nde Çocuk ve Genç Psikolojisi bölümünde çalışmaya devam etmektedir. Tugay Tosun, WISC-R eğitimini ve Çocuk Gelişim Testleri eğitimini Türk Psikologlar Derneği'nin verdiği eğitimlerle tamamlamıştır.

Tugay Tosun, çocuk ve genç gelişimi çerçevesinde çocuklarla çalışmakta ve anne-babalara bu konu ile ilgili bilgilendirmeler yapmaktadır. Bunun yanında çocuk ve gençlerde uyum ve davranış sorunsalları, duygusal sorunsallar, ailesel durumlar, okul sorunsalları, korku, öfke kontrolü, psikojenik travma gibi alanlarda bireysel seanslar yaparak çalışmaktadır. Ayrıca alanla bağlantılı olarak kurum ve kuruluşlara eğitim ve seminerler vermektedir.